

แผนการจัดการเรียนรู้

ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567

สทศ.

ระดับอำเภอบ้านหมี่

* มัธยมศึกษาตอนปลาย

ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอบ้านหมี่

สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดลพบุรี
กรมส่งเสริมการเรียนรู้ กระทรวงศึกษาธิการ

แผนการจัดการเรียนรู้

ภาคเรียนที่ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๖๗

ระดับ มัธยมศึกษาตอนปลาย

ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอบ้านหมี่

สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดลพบุรี

กรมส่งเสริมการเรียนรู้

กระทรวงศึกษาธิการ

คำนำ

แผนการจัดการเรียนรู้รายวิชา ประจำภาคเรียนที่ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๖๗ ของศูนย์การเรียนรู้ ระดับอำเภอบ้านหมี่ จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาตามแผนการลงทะเบียนเรียน ภาคเรียนที่ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๖๗ หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ระดับ มัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้รายวิชาบังคับ รายวิชาเลือกบังคับ และรายวิชาเลือกเสรี จำนวน ๖ วิชา ได้แก่ วิชาทักษะการเรียนรู้ (ทร๓๑๐๐๑) วิชาภาษาไทย (พท๓๑๐๐๑) วิชาวิทยาศาสตร์ (พว๓๑๐๐๑) วิชาช่องทางการขยายอาชีพ การใช้พลังงานไฟฟ้าในชีวิตประจำวัน ๓ (พว๓๒๐๒๓) และเรียนรู้ ภาษาไทยได้ประโยชน์ (พท๐๓๐๑๐) ซึ่งมีรายละเอียดประกอบด้วย ตารางวิเคราะห์เนื้อหา แผนการจัดการเรียนรู้ ใบความรู้ ใบงาน และแบบบันทึกหลังสอน

คณะผู้จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ฉบับนี้ ได้รับความร่วมมือร่วมใจเป็นอย่างดี จากผู้บริหาร สถานศึกษา ข้าราชการครู อาสาสมัครฯ ครู กศน.ตำบล ร่วมกันแสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยนเรียนรู้ จนเกิด กิจกรรมการเรียนรู้ครบถ้วนตามตัวชี้วัด ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษา

ขอขอบคุณ คณะผู้บริหาร ข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา ที่ให้ความรู้ คำแนะนำ ทำให้ แผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาครั้งนี้ประสบความสำเร็จเป็นรูปเล่มสมบูรณ์ คณะผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่งว่าเอกสาร เล่มนี้จะเป็นประโยชน์สำหรับผู้นำไปใช้ประกอบในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

ผู้จัดทำ

คณะครู สกร.ระดับอำเภอบ้านหมี่

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
แบบวิเคราะห์การวางแผนการจัดการเรียนรู้ ภาคเรียนที่ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๖๗	ค
ปฏิทินแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	จ
แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	
ครั้งที่ ๑ : ปฐมนิเทศ ภาคเรียนที่ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๖๗	๑
ครั้งที่ ๒ : วิชาทักษะการเรียนรู้ เรื่องการเรียนรู้ด้วยตนเอง	๒
ครั้งที่ ๓ : วิชาทักษะการเรียนรู้ เรื่องการใช้แหล่งเรียนรู้	๑๐
ครั้งที่ ๔ : วิชาทักษะการเรียนรู้ เรื่องการจัดการความรู้	๑๘
ครั้งที่ ๕ : วิชาทักษะการเรียนรู้ เรื่องการคิดเป็น	๒๕
ครั้งที่ ๖ : วิชาภาษาไทย : เรื่องการฟัง การดู	๓๑
ครั้งที่ ๗ : วิชาภาษาไทย : เรื่องการอ่าน	๔๒
ครั้งที่ ๘ : วิชาภาษาไทย : เรื่องการเขียน	๕๑
ครั้งที่ ๙ : วิชาภาษาไทย : เรื่องหลักการใช้ภาษา	๕๙
ครั้งที่ ๑๐ : วิชาวิทยาศาสตร์ : เรื่องกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	๖๙
ครั้งที่ ๑๑ : วิชาวิทยาศาสตร์ : เรื่องเซลล์ของสิ่งมีชีวิต	๗๖
ครั้งที่ ๑๒ : วิชาวิทยาศาสตร์ : เรื่องพันธุกรรมและความหลากหลายทางชีวภาพ	๘๒
ครั้งที่ ๑๓ : วิชาวิทยาศาสตร์ : เรื่องทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	๘๗
ครั้งที่ ๑๔ : วิชาช่องทางการขยายอาชีพ : เรื่องการจัดการอาชีพในชุมชน สังคม ประเทศ โลก	๙๔
ครั้งที่ ๑๕ : วิชาช่องทางการขยายอาชีพ : เรื่องช่องทางการประกอบอาชีพ	๙๘
ครั้งที่ ๑๖ : วิชาการใช้พลังงานไฟฟ้าในชีวิตฯ ๓ : เรื่องแหล่งกำเนิดไฟฟ้า	๑๐๒
ครั้งที่ ๑๗ : วิชาการใช้พลังงานไฟฟ้าในชีวิตฯ ๓ : เรื่องอุปกรณ์ไฟฟ้าและวงจรไฟฟ้า	๑๐๗
ครั้งที่ ๑๘ : วิชาเรียนรู้ภาษาไทยได้ประโยชน์: เรื่องทักษะการใช้ภาษาไทยในชีวิตประจำวัน	๑๑๔
ครั้งที่ ๑๙ : วิชาเรียนรู้ภาษาไทยได้ประโยชน์ : เรื่องหลักการอ่านเพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน	๑๒๐
แบบบันทึกหลังสอน	๑๒๖
คณะผู้จัดทำ	๑๒๗

ตารางการวิเคราะห์การวางแผนการจัดการเรียนรู้ ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ภาคเรียนที่ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๖๗

๑. ใน ๑ ภาคเรียน กำหนดการจัดการเรียนการสอนไว้ ๑๙ สัปดาห์ (ปฐมนิเทศ ไม่นับสอบกลางภาค และสอบปลายภาค เหลือ ๑๘ สัปดาห์)
๒. ฐานการคิดการจัดการเรียนรู้ ๑ หน่วยกิต = ๔๐ ชั่วโมง
๓. วิธีการคำนวณ เพื่อจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบ กศน. การศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเองใน ศกร.ระดับตำบล/ห้องสมุด/แหล่งเรียนรู้ และศึกษาค้นคว้าอิสระ

ตารางการวิเคราะห์

ลำดับที่	วิชา / หน่วยกิต / จำนวนชั่วโมง	การจัดการเรียนการสอนแบบ กศน. (ชม.)	ศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเองในแหล่งเรียนรู้/กรต. (ชม.)	ศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเองนอกเวลาเรียน (ชม.)
๑.	ทักษะการเรียนรู้ ทร๓๑๐๐๑ (๕ หน่วยกิต) จำนวน ๒๐๐ ชั่วโมง	๑๒ (๓ ชั่วโมง x ๔ ครั้ง)	๑๒ (๓ ชั่วโมง x ๔ ครั้ง)	๑๗๖
๒.	ภาษาไทย พท๓๑๐๐๑ (๕ หน่วยกิต) จำนวน ๒๐๐ ชั่วโมง	๑๒ (๓ ชั่วโมง x ๔ ครั้ง)	๑๒ (๓ ชั่วโมง x ๔ ครั้ง)	๑๗๖
๓.	วิทยาศาสตร์ พว๓๑๐๐๑ (๕ หน่วยกิต) จำนวน ๒๐๐ ชั่วโมง	๑๒ (๓ ชั่วโมง x ๔ ครั้ง)	๑๒ (๓ ชั่วโมง x ๔ ครั้ง)	๑๗๖
๔.	ช่องทางการขยายอาชีพ อช๓๑๐๐๑ (๒ หน่วยกิต) จำนวน ๘๐ ชั่วโมง	๖ (๓ ชั่วโมง x ๒ ครั้ง)	๖ (๓ ชั่วโมง x ๒ ครั้ง)	๖๘
๕.	การใช้พลังงานไฟฟ้าในชีวิตประจำวัน พว๓๒๐๒๓ (๓ หน่วยกิต) จำนวน ๑๒๐ ชั่วโมง	๖ (๓ ชั่วโมง x ๒ ครั้ง)	๖ (๓ ชั่วโมง x ๒ ครั้ง)	๑๐๘
๖.	เรียนรู้ภาษาไทยได้ประโยชน์ พท๐๓๐๑๐ (๓ หน่วยกิต) จำนวน ๑๒๐ ชั่วโมง	๖ (๓ ชั่วโมง x ๒ ครั้ง)	๖ (๓ ชั่วโมง x ๒ ครั้ง)	๑๐๘
รวม	๒๓ หน่วยกิต (๙๒๐ ชั่วโมง)	๕๔	๕๔	๘๑๒

❖ **หมายเหตุ :** ๑ หน่วยกิต = ๔๐ ชั่วโมง
 ๒ หน่วยกิต = ๘๐ ชั่วโมง
 ๓ หน่วยกิต = ๑๒๐ ชั่วโมง

๔ หน่วยกิต = ๑๖๐ ชั่วโมง
 ๕ หน่วยกิต = ๒๐๐ ชั่วโมง

ปฏิทินการจัดการเรียนรู้รายภาคเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

ภาคเรียนที่ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๖๗

ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอบ้านหมี่

ลำดับที่	วัน เดือน ปี	เวลา ๐๙.๐๐ - ๑๒.๐๐ น.	เวลา ๑๓.๐๐ - ๑๖.๐๐ น.	หมายเหตุ
๑	พฤศจิกายน ๒๕๖๗	ปฐมนิเทศ	ทำสัญญาการเรียนรู้ ข้อตกลงการเรียน	
๒	พฤศจิกายน ๒๕๖๗	วิชาทักษะการเรียนรู้ เรื่อง การเรียนรู้ด้วยตนเอง	ศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเองในแหล่งเรียนรู้/กรต. และศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเองนอกเวลาเรียน	
๓	พฤศจิกายน ๒๕๖๗	วิชาทักษะการเรียนรู้ เรื่อง การใช้แหล่งเรียนรู้	ศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเองในแหล่งเรียนรู้/กรต. และศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเองนอกเวลาเรียน	
๔	พฤศจิกายน ๒๕๖๗	วิชาทักษะการเรียนรู้ เรื่อง การจัดการความรู้	ศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเองในแหล่งเรียนรู้/กรต. และศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเองนอกเวลาเรียน	
๕	พฤศจิกายน ๒๕๖๗	วิชาทักษะการเรียนรู้ เรื่อง การคิดเป็น	ศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเองในแหล่งเรียนรู้/กรต. และศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเองนอกเวลาเรียน	
๖	ธันวาคม ๒๕๖๗	วิชาภาษาไทย เรื่อง การฟัง การดู	ศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเองในแหล่งเรียนรู้/กรต. และศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเองนอกเวลาเรียน	
๗	ธันวาคม ๒๕๖๗	วิชาภาษาไทย เรื่อง การอ่าน	ศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเองในแหล่งเรียนรู้/กรต. และศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเองนอกเวลาเรียน	
๘	ธันวาคม ๒๕๖๗	วิชาภาษาไทย เรื่อง การเขียน	ศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเองในแหล่งเรียนรู้/กรต. และศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเองนอกเวลาเรียน	
๙	ธันวาคม ๒๕๖๗	วิชาภาษาไทย เรื่อง หลักภาษา	ศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเองในแหล่งเรียนรู้/กรต. และศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเองนอกเวลาเรียน	
๑๐	มกราคม ๒๕๖๘	วิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง กระบวนการทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	ศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเองในแหล่งเรียนรู้/กรต. และศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเองนอกเวลาเรียน	
๑๑	มกราคม ๒๕๖๘	วิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง การเซลล์ของสิ่งมีชีวิต	ศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเองในแหล่งเรียนรู้/กรต. และศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเองนอกเวลาเรียน	
๑๒	มกราคม ๒๕๖๘	วิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง พันธุกรรมและความหลากหลายทางชีวภาพ	ศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเองในแหล่งเรียนรู้/กรต. และศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเองนอกเวลาเรียน	
๑๓	มกราคม ๒๕๖๘	วิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	ศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเองในแหล่งเรียนรู้/กรต. และศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเองนอกเวลาเรียน	

เวลา ๑๒.๐๐-๑๓.๐๐ น. พักกลางวัน

ลำดับที่	วัน เดือน ปี	เวลา ๐๙.๐๐ - ๑๒.๐๐ น.	เวลา ๑๒.๐๐-๑๓.๐๐ น. พักกลางวัน	เวลา ๑๓.๐๐ - ๑๖.๐๐ น.	หมายเหตุ
๑๔	มกราคม ๒๕๖๘	วิชาช่องทางการขยายอาชีพ เรื่อง การจัดการอาชีพในชุมชน สังคม ประเทศ โลก		ศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเองในแหล่งเรียนรู้/กรต. และศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเองนอกเวลาเรียน	
๑๕	กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘	วิชาช่องทางการขยายอาชีพ เรื่อง ช่องทางการประกอบอาชีพ		ศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเองในแหล่งเรียนรู้/กรต. และศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเองนอกเวลาเรียน	
๑๖	กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘	วิชาการใช้พลังงานไฟฟ้าในชีวิตฯ ๓ เรื่อง แหล่งกำเนิดไฟฟ้า		ศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเองในแหล่งเรียนรู้/กรต. และศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเองนอกเวลาเรียน	
๑๗	กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘	วิชาการใช้พลังงานไฟฟ้าในชีวิตฯ ๓ เรื่อง อุปกรณ์ไฟฟ้าและวงจรไฟฟ้า		ศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเองในแหล่งเรียนรู้/กรต. และศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเองนอกเวลาเรียน	
๑๘	กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘	วิชา เรียนรู้ภาษาไทยได้ประโยชน์ เรื่องทักษะการใช้ภาษาไทยในชีวิตประจำวัน		ศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเองในแหล่งเรียนรู้/กรต. และศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเองนอกเวลาเรียน	
๑๙	มีนาคม ๒๕๖๘	วิชา เรียนรู้ภาษาไทยได้ประโยชน์ เรื่องหลักการอ่านเพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน		ศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเองในแหล่งเรียนรู้/กรต. และศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเองนอกเวลาเรียน	

แผนการจัดการเรียนรู้
ภาคเรียนที่ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๖๗
ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอบ้านหมี่

๑. สัปดาห์ที่ ๑ วันที่ ..... เดือน..... พ.ศ. .... เวลา ๐๙.๐๐ - ๑๒.๐๐ น.

๒. วิชา ปฐมนิเทศ

๓. มาตรฐานการเรียนรู้ระดับ

๑. ความสามารถในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง

๒. รู้จัก เห็นคุณค่าในงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สกร.ระดับอำเภอบ้านหมี่

๓. เข้าใจความหมาย กระบวนการปฏิบัติงานของ สกร.ระดับอำเภอบ้านหมี่

๔. ความสามารถในการฝึกกระบวนการคิดและการอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้

๕. การพบกลุ่ม การจัดการเรียนการสอน การวัดผลประเมินผล การเทียบโอนการศึกษา กิจกรรม กพช.

๔. หน่วยการเรียนรู้/หัวเรื่อง ปฐมนิเทศ

๕. สาระสำคัญ

งานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย หลักสูตรสถานศึกษา กิจกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน งานการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต งานการศึกษาต่อเนื่อง งานเศรษฐกิจพอเพียง งานการศึกษาตามอัธยาศัย และ งานการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมและชุมชน

๖. เนื้อหา

๑. หลักสูตรการศึกษานอกระบบ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑

๒. รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

๗. จุดประสงค์การเรียนรู้/ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

๑. อธิบายหลักสูตรและวิธีการเรียนการสอนได้

๒. อธิบายการสร้างบรรยากาศที่ดี การสร้างสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูและผู้เกี่ยวข้องด้วยได้

๓. คิดวิเคราะห์การวางแผนการสอนร่วมกันได้

๘. กระบวนการจัดการเรียนรู้และกิจกรรมเพิ่มเติม

ชั้นนำ

๑. แนะนำผู้บริหาร ข้าราชการและบุคลากร สกร.ระดับอำเภอบ้านหมี่

๒. แจงวัตถุประสงค์การเรียนรู้

ชั้นสอน

๑. ครูอธิบายให้ความรู้เกี่ยวกับ โครงสร้างหลักสูตรการศึกษานอกระบบ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑

๒. ครูแนะนำการเรียนการสอน การพบกลุ่ม กิจกรรม กพช.

๓. ครูและนักศึกษาซักถามและเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน

๔. การประพฤติปฏิบัติตน การแต่งกายในการมาเรียนและร่วมกิจกรรม/โครงการต่าง ๆ

ชั้นสรุป

๑. ครูและนักศึกษากันสรุป พร้อมทั้งวางแผนการสอนร่วมกัน

๒. ให้นักศึกษาทำแบบพึงพอใจ

๙. สื่อ/แหล่งเรียนรู้

๑. คู่มือนักศึกษา
๒. ใบลงทะเบียนเรียน
๓. แบบบันทึกวิเคราะห์ผู้เรียนรายบุคคล
๔. แบบบันทึกสังเกตการณ์การเรียนรู้
๕. แบบฟังพื่อใจ

๑๐. การวัดผลและประเมินผล

๑. การสังเกต
๒. การซักถาม
๓. การจดบันทึก
๔. การทำแบบฟังพื่อใจ

แผนการจัดการเรียนรู้
ภาคเรียนที่ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๖๗
ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอบ้านหมี่

๑. สัปดาห์ที่ ๒ วันที่ ..... เดือน..... พ.ศ. .... เวลา ๐๙.๐๐ - ๑๒.๐๐ น.
๒. วิชา ทักษะการเรียนรู้ ทร๓๑๐๐๑ จำนวน ๕ หน่วยกิต
๓. มาตรฐานการเรียนรู้ระดับ
มีความรู้ความเข้าใจ ทักษะ และเจตคติต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง
๔. หน่วยการเรียนรู้/หัวเรื่อง การเรียนรู้ด้วยตนเอง
๕. สาระสำคัญ
ความหมายและความสำคัญของการเรียนรู้ด้วยตนเอง ทักษะพื้นฐานที่จำเป็นในการเรียนรู้และการแก้ปัญหา วิธีการวางแผนการเรียนรู้และประเมินผลด้วยตนเอง และปัจจัยที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองที่ประสบความสำเร็จ
๖. เนื้อหา
  ๑. ความหมายและความสำคัญของทักษะการเรียนรู้ และกระบวนการของการเรียนรู้ด้วยตนเอง
  ๒. ทักษะพื้นฐานทางการศึกษาหาความรู้ ทักษะการแก้ปัญหาและเทคนิคในการเรียนรู้ด้วยตนเอง รวมทั้งการวางแผนการเรียนรู้ และการประเมินผลการเรียนรู้ด้วยตนเอง
  ๓. ทักษะการพูด และการทำแผนผังความคิด
  ๔. ปัจจัย ที่ทำให้การเรียนรู้ด้วยตนเองประสบความสำเร็จ
๗. จุดประสงค์การเรียนรู้/ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง
  ๑. นักเรียนสามารถบอกความหมายและความสำคัญของการเรียนรู้ด้วยตนเองได้
  ๒. นักเรียนสามารถกำหนดเป้าหมายและวางแผนการเรียนรู้ด้วยตนเอง บนทักษะของการแสวงหาความรู้ ทักษะในการแก้ปัญหา และเทคนิคการเรียนรู้ด้วยตนเองได้
  ๓. นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ด้วยตนเองและบอกปัจจัยที่ทำให้การเรียนรู้ด้วยตนเองให้ประสบความสำเร็จได้
๘. กระบวนการจัดการเรียนรู้และกิจกรรมเพิ่มเติม
  - ขั้นนำ**
    ๑. ครูผู้สอนแจ้งวัตถุประสงค์การเรียนรู้
    ๒. ครูผู้สอนทักทายกล่าวนำ ถึงรูปแบบการเรียนรู้ของ สกร.
  - ขั้นสอน**
    ๑. ครูผู้สอนและผู้เรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันถึงความหมายและความสำคัญของการเรียนรู้ด้วยตนเองในหัวข้อการศึกษา สกร. พร้อมทำแบบทดสอบก่อนเรียน
    ๒. ครูผู้สอนอธิบายเรื่องทักษะพื้นฐานทางการศึกษาและกระบวนการในการเรียนรู้ด้วยตนเอง
    ๓. ครูผู้สอนให้ผู้เรียนวางแผนการเรียนรู้โดยใช้สัญญาณการเรียน และการแก้ปัญหาในการเรียน
    ๔. มอบหมายใบงานและนำเสนอเป็นรายกลุ่ม พร้อมปัจจัยที่ทำให้การเรียนรู้ด้วยตนเองประสบความสำเร็จ
  - ขั้นสรุป**
    ๑. ครูผู้สอนสรุปเนื้อหาและเติมเต็มองค์ความรู้พร้อมมอบหมายงาน

๙. สื่อ/แหล่งเรียนรู้

๑. ใบความรู้
๒. หนังสือแบบเรียน
๓. ศกร.ระดับตำบล
๔. อินเทอร์เน็ต
๕. สื่อสิ่งพิมพ์ โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือวารสารต่าง ๆ

๑๐. การวัดผลและประเมินผล

วิธีการวัด

๑. สังเกตพฤติกรรมระหว่างการเรียนรู้
๒. วัดความรู้จากการทำกิจกรรมในใบงาน

เครื่องมือ

๑. ใบงาน

เอกสารเพิ่มเติมจากหนังสือเรียนรายวิชาทักษะการเรียนรู้ ม.ปลาย
คำชี้แจง : ให้นักศึกษาแสกน QR CODE เพื่อศึกษาใบความรู้เพิ่มเติม

วิชาทักษะการเรียนรู้

ใบความรู้

เรื่อง การเรียนรู้ด้วยตนเอง

❖ ความหมายความสำคัญ และกระบวนการของการเรียนรู้ด้วยตนเอง

ในปัจจุบันโลกมีความก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีความรู้ต่าง ๆ ได้เพิ่มขึ้นเป็นอันมาก การเรียนรู้จากสถาบันการศึกษาไม่อาจทำให้บุคคลศึกษาความรู้ได้ครบทั้งหมด การไขว่คว้าหาความรู้ด้วยตนเอง จึงเป็นอีกวิธีหนึ่งที่จะสนองความต้องการของบุคคลได้เพราะเมื่อใดก็ตามที่บุคคลมีใจรักที่จะศึกษาค้นคว้าสิ่งที่ตนต้องการจะรู้บุคคลนั้นก็ดำเนินการศึกษาเรียนรู้อย่างต่อเนื่องโดยไม่ต้องมีใครบอก ประกอบกับระบบการศึกษา และปรัชญาการศึกษาเพื่อเตรียมคนให้สามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิตแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ใฝ่หาความรู้ รู้แหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ วิธีการหาความรู้ มีความสามารถในการคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น มีนิสัยในการทำงาน และการดำรงชีวิต และมีส่วนร่วมในการปกครองประเทศ

การเรียนรู้ด้วยตนเอง สามารถช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาและเพิ่มศักยภาพของตนเองโดยการค้นพบ ความสามารถและสิ่งที่มีคุณค่าในตนเองที่เคยมองข้ามไป

ดังนั้น การที่ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้นับว่า เป็นคุณลักษณะที่ดีที่สุด ซึ่งมีอยู่ในตัวบุคคล ทุกคน ผู้เรียนควรมีคุณลักษณะของการเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้ด้วยตนเองจัดเป็นกระบวนการเรียนรู้ ตลอดชีวิต ยอมรับในศักยภาพของผู้เรียนว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถที่จะเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ได้ด้วยตนเองเพื่อที่ ตนเองสามารถที่ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาได้อย่างมีความสุข

❖ ความหมายและความสำคัญของการเรียนรู้ด้วยตนเอง

การเรียนรู้เป็นเรื่องของทุกคน ผู้เรียนจะมีได้เมื่อมีโอกาสในการเลือกเรียนในเรื่องที่หลากหลายและมีความหมายแก่ตนเองการเรียนรู้มีองค์ประกอบ ๒ ด้าน คือ องค์ประกอบภายนอก ได้แก่ สภาพแวดล้อม โรงเรียน สถานศึกษา สิ่งอำนวยความสะดวกและครู องค์ประกอบภายใน ได้แก่ การคิดเป็น ฟังตนเองได้ มีอิสรภาพ ใฝ่ รู้ ใฝ่ สร้างสรรค์ มีความคิดเชิงเหตุผล มีจิตสำนึกในการเรียนรู้ มีเจตคติเชิงบวก ต่อ การเรียนรู้การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นมิได้เกิดขึ้นจากการฟังคำบรรยายหรือทำตามที่ครูผู้สอนบอกแต่อาจเกิดขึ้นได้ใน สถานการณ์ต่าง ๆ ต่อไปนี้

๑.การเรียนรู้โดยบังเอิญ การเรียนรู้แบบนี้เกิดขึ้นโดยบังเอิญ มิได้เกิดจากความตั้งใจ

๒.การเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นการเรียนรู้ด้วยความตั้งใจของผู้เรียน ซึ่งมีความปรารถนาจะรู้ในเรื่องนั้น ผู้เรียนจึงคิดหาวิธีการเรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ หลังจากนั้น จะมีการประเมินผลการเรียนรู้ด้วยตนเองจะเป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่ทวีความสำคัญในโลกยุคโลกาภิวัตน์ บุคคลซึ่งสามารถปรับตนเองให้ตามทันความก้าวหน้าของโลกโดยใช้สื่ออุปกรณ์ยุคใหม่ได้ จะทำให้เป็นคนที่มีคุณค่าและประสบความสำเร็จได้อย่างดี

๓.การเรียนรู้โดยกลุ่ม การเรียนรู้แบบนี้เกิดจากการที่ผู้เรียนรวมกลุ่มกันแล้วเชิญผู้ทรงคุณวุฒิมาบรรยายให้กับสมาชิก ทำให้สมาชิกมีความรู้เรื่องทิวพยากรพูด

๔. การเรียนรู้จากสถาบันการศึกษา เป็นการเรียนแบบเป็นทางการ มีหลักสูตร การประเมินผล มีระเบียบการเข้าศึกษาที่ชัดเจน ผู้เรียนต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบที่กำหนด เมื่อปฏิบัติครบถ้วนตามเกณฑ์ที่กำหนดก็จะได้รับปริญญา หรือประกาศนียบัตร

❖ **การเรียนรู้ด้วยตนเองคืออะไร**

การเรียนรู้ด้วยตนเอง หมายถึง กระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนริเริ่มการเรียนรู้ด้วยตนเอง ตามความสนใจ ความต้องการ และความถนัด มีเป้าหมาย รู้จักหาแหล่งทรัพยากรของการเรียนรู้ เลือกวิธีการ เรียนรู้จนถึงการ ประเมินความก้าวหน้าของการเรียนรู้ของตนเอง โดยจะดำเนินการด้วยตนเองหรือร่วมมือช่วยเหลือกับผู้อื่นหรือไม่ ก็ได้ซึ่งผู้เรียนจะต้องมีความรับผิดชอบและเป็นผู้ควบคุมการเรียนรู้ของตนเอง

❖ **การเรียนรู้ด้วยตนเองมีความสำคัญอย่างไร**

การเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นแนวทางการเรียนรู้หนึ่งที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพปัจจุบัน และเป็นแนวคิดที่สนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิตของสมาชิกในสังคมสู่การเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้โดยการเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นการเรียนรู้ที่ทำให้บุคคลมีการริเริ่มการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีเป้าหมายในการเรียนรู้ที่แน่นอน มีความ รับผิดชอบในชีวิตของตนเอง ไม่พึ่งคนอื่น มีแรงจูงใจทำให้ผู้เรียนเป็นบุคคลที่ใฝ่รู้ใฝ่เรียน ที่มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต เรียนรู้วิธีเรียน สามารถเรียนรู้เรื่องราวต่างๆได้มากกว่าการเรียนรู้ที่มีครูป้อนความรู้ให้เพียงอย่างเดียวการเรียนรู้ ด้วยตนเองได้นับว่าเป็นคุณลักษณะที่ดีที่สุดซึ่งมีอยู่ในตัวบุคคลทุกคน ผู้เรียนควรมีคุณลักษณะของการเรียนรู้ ด้วยตนเอง การเรียนรู้ด้วยตนเองจัดเป็นกระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิต ยอมรับในศักยภาพของผู้เรียนว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถที่จะเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง เพื่อที่ตนเองสามารถที่ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมที่มีการ เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาได้อย่างมีความสุข ดังนั้น การเรียนรู้ด้วยตนเองมีความสำคัญดังนี้

๑. บุคคลที่เรียนรู้ด้วยการริเริ่มของตนเองจะเรียนได้มากกว่า ดีกว่า มีความตั้งใจ มีจุดมุ่งหมายและมี แรงจูงใจสูงกว่า

๒. การเรียนรู้ด้วยตนเองสอดคล้องกับพัฒนาการทางจิตวิทยาและกระบวนการทางธรรมชาติทำให้ บุคคลมีทิศทางของการบรรลุคุณภาพจากลักษณะหนึ่งไปสู่อีกลักษณะหนึ่ง คือ เมื่อตอนเด็ก ๆ เป็น ธรรมชาติที่จะต้องพึ่งพิงผู้อื่น ต้องการผู้ปกครองปกป้องเลี้ยงดูดูแล

๓. การเรียนรู้ด้วยตนเองทำให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบ ซึ่งเป็นลักษณะที่สอดคล้องกับพัฒนาการ ใหม่ ๆ ทางการศึกษา เช่น หลักสูตร ห้องเรียนแบบเปิด ศูนย์บริการวิชาการ การศึกษาอย่างอิสระ มหาวิทยาลัยเปิด ล้วนเน้นให้ผู้เรียนรับผิดชอบการเรียนรู้เอง

๔. การเรียนรู้ด้วยตนเองทำให้มนุษย์อยู่รอด สามารถปรับตัวให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นเสมอ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องศึกษาเรียนรู้การเรียนรู้ด้วยตนเองจึงเป็นกระบวนการต่อเนื่อง ตลอดชีวิต

ใบความรู้ออนไลน์

เรื่องที่ ความหมาย และความสำคัญ ของการเรียนรู้ด้วยตนเอง

คลิปวิดีโอออนไลน์

วิชาทักษะการเรียนรู้ ทธ๓๑๐๐๑ เรื่อง การเรียนรู้ด้วยตนเอง

https://www.youtube.com/watch?v=o_HnlWHqm๘M

แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

คำชี้แจง : ให้เลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว โดยกาเครื่องหมาย X ทับข้อที่ถูกต้อง

๑. ข้อใดไม่ใช่ความสำคัญของการเรียนรู้ด้วยตนเอง

- ก. มีระเบียบวินัยในตนเองสูง
- ข. มีเหตุผลและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้
- ค. ทำให้เป็นคนมีความคิด ริเริ่มสร้างสรรค์
- ง. ทำให้ผู้เรียนมีความตั้งใจและมีแรงใจสูง

๒. อันดับแรกสุดของการเรียนรู้ด้วยตนเอง คือข้อใด

- ก. การออกแบบแผนการเรียนรู้
- ข. การแสวงหาแหล่งวิทยาการ
- ค. การกำหนดจุดมุ่งหมายในการเรียน
- ง. การวิเคราะห์ความต้องการในการเรียน

๓. “นวัตกรรมใหม่ของการผลิตหลอดไฟฟ้า LED นอกจากจะให้ความสว่างเทียบเท่ากับหลอดไฟแบบนีออนแล้วยังกินกระแสไฟฟ้าต่ำกว่าเดิม ๒๐ เปอร์เซ็นต์ อีกทั้งราคาจำหน่ายยังถูกกว่าด้วย” จากข้อความข้างต้น นักศึกษาจะนำไปประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวันได้อย่างไร

- ก. เปลี่ยนมาใช้หลอดไฟฟ้า LED แทนหลอดนีออน
- ข. รณรงค์ให้ทุกคนใช้หลอดไฟฟ้า LED
- ค. ขอเป็นตัวแทนจำหน่ายหลอดไฟฟ้า LED
- ง. วิจัยหาคำตอบว่าหลอดไฟฟ้า LED ลดกระแสไฟฟ้าได้จริงหรือไม่

๔. “นายอนุกุล อาศัยในชุมชนแห่งหนึ่ง ซึ่งชุมชนแห่งนี้มีปัญหาขยะพืด” ถ้านักเรียนเป็นนายอนุกุลมีวิธีการแก้ไขปัญหายังไรเหมาะสม

- ก. แจ่งเบาะแสทางการ
- ข. ต่างคนต่างอยู่ ไม่ยุ่งเกี่ยว
- ค. ย้ายที่อยู่อาศัยเพื่อความปลอดภัย
- ง. ให้ความร่วมมือกับชุมชนในการให้ความรู้และหาแนวทางป้องกันปัญหา

๕. ปัจจัยภายนอกในข้อใดที่ช่วยให้เด็ก ๆ ที่อาศัยอยู่บ้านริมคลองว่ายน้ำเป็น

- ก. พ่อแม่บังคับ
- ข. เล่นน้ำตามอย่างเด็กโต
- ค. ต้องเดินทางไปโรงเรียนทุกวัน
- ง. เป็นข้อบังคับของผู้อาศัยบ้านริมคลอง

๖. ถ้าหากว่า แดง ต้องการเรียนรู้เรื่องดิน แดงจะเริ่มวางแผนเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างไร

- ก. กำหนดจุดมุ่งหมาย
- ข. เลือกแหล่งเรียนรู้
- ค. วิเคราะห์เนื้อหา
- ง. กำหนดบทบาทตัวผู้ช่วย

๗. การประเมินผลการเรียนรู้ด้วยตนเองหลังสิ้นสุดการเรียนรู้ มีวัตถุประสงค์ใด

- ก. เพื่อแก้ไขปัญหาการเรียน
- ข. เพื่อทราบความก้าวหน้าของการเรียน
- ค. เพื่อจัดทำผลการเรียนรู้ส่งให้ครูได้ทันตามกำหนด
- ง. เพื่อให้ทราบว่าผลการเรียนรู้บรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่

๘. นักศึกษาอ่านคู่มือการเรียนทางไกล แล้วไม่เข้าใจ จึงโทรสอบถามครูผู้สอน ซึ่งได้แนะนำความรู้ โดยให้อ่านบททวนอีก

๒ รอบ แล้วจดบันทึกไว้ เป็นการจัดทำแผนการเรียนรู้ด้วยตนเอง ด้วยเทคนิคใด โดยเรียงตามลำดับ

- ก. อ่าน - พุด - ฟัง - เขียน
- ข. อ่าน - ฟัง - พุด - เขียน
- ค. อ่าน - เขียน - พุด - ฟัง
- ง. อ่าน - พุด - เขียน - ฟัง

๙. บุคคลใดเรียนรู้ด้วยตนเองจนประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพ

- ก. กรกช ศึกษาการทำขนมไทยจากยูทูบแล้วนำมาผลิตสินค้าขายทางออนไลน์
- ข. กวรรรณ ศึกษาการทำขนมเค้กจากรายขายขนม แล้วฝึกปฏิบัติอย่างคล่องแคล่ว
- ค. กมลทิพย์ ศึกษาการทำขนมไข่จากยูทูบ แล้วนำไปเสนอหน้าชั้นเรียน
- ง. กมลกานต์ ศึกษาการทำขนมครกจากคุณยายข้างบ้าน

๑๐. สิ่งหนึ่งที่นำไปใช้ในการประเมินผลการเรียนแบบการเรียนรู้ด้วยตนเอง คือข้อใด

- ก. การสังเกต
- ข. การมีส่วนร่วม
- ค. เพิ่มสะสมงาน
- ง. พฤติกรรมกลุ่ม

คะแนนที่ได้

ชื่อ.....นามสกุล.....รหัสนักศึกษา.....

เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

ข้อที่	คำตอบ
๑	เฉลย ก
๒	เฉลย ค
๓	เฉลย ก
๔	เฉลย ง
๕	เฉลย ง
๖	เฉลย ก
๗	เฉลย ง
๘	เฉลย ค
๙	เฉลย ก
๑๐	เฉลย ค

ใบงาน วิชาทักษะการเรียนรู้
เรื่อง การเรียนรู้ด้วยตนเอง

คำชี้แจง : ให้ผู้เรียนศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการเรียนรู้ด้วยตนเองและตอบคำถามต่อไปนี้

1. การเรียนรู้ด้วยตนเอง หมายถึง

.....
.....
.....

2. การเรียนรู้ด้วยตนเองมีความสำคัญอย่างไร

.....
.....
.....

3. ผู้เรียนคิดว่าการเรียนรู้ด้วยตนเองสามารถนำความรู้ไปใช้ในการแก้ปัญหาได้หรือไม่อย่างไรพร้อมยกตัวอย่าง ประกอบ

.....
.....
.....

4. ให้ผู้เรียนข้อมูลที่ใช้ประกอบในการพัฒนางานและการศึกษาต่อ หรือการสมัครงานมา 1 อย่าง

.....
.....
.....

5. จากตัวอย่างข้อมูลนี้ ให้ผู้เรียนสรุปสาระสำคัญที่ได้จากการอ่านข้อมูล

เพื่อให้การเรียนการสอนสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน
ให้ครูจัดหาข้อมูลจากสื่อต่าง ๆ เช่น หนังสือพิมพ์ หรือข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต มาใส่ไว้

สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้.....
.....
.....
.....

ชื่อ.....นามสกุล.....รหัสนักศึกษา.....

แผนการจัดการเรียนรู้
ภาคเรียนที่ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๖๗
ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอบ้านหมี่

๑. สัปดาห์ที่ ๓ วันที่ ..... เดือน..... พ.ศ. .... เวลา ๐๙.๐๐ - ๑๒.๐๐ น.
๒. วิชา ทักษะการเรียนรู้ ทร๓๑๐๐๑ จำนวน ๕ หน่วยกิต
๓. มาตรฐานการเรียนรู้ระดับ
มีความรู้ความเข้าใจ ทักษะ และเจตคติต่อการใช้แหล่งเรียนรู้
๔. หน่วยการเรียนรู้/หัวเรื่อง การใช้แหล่งเรียนรู้
๕. สาระสำคัญ
ความหมายและความสำคัญของประเภทแหล่งเรียนรู้ ข้อดีข้อเสียของแหล่งเรียนรู้ประเภทต่าง ๆ และใช้แหล่งเรียนรู้ได้อย่างถูกต้องตรงกับความต้องการ
๖. เนื้อหา
  ๑. ความหมาย ความสำคัญ ประเภทของแหล่งเรียนรู้
  ๒. แหล่งเรียนรู้ประเภทห้องสมุด ทักษะการเข้าถึงสารสนเทศของห้องสมุด
  ๓. การใช้แหล่งเรียนรู้สำคัญ ๆ ในชุมชน และในประเทศ
๗. จุดประสงค์การเรียนรู้/ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง
  ๑. นักเรียนสามารถบอกความหมายและความสำคัญของประเภทแหล่งเรียนรู้ และแหล่งเรียนรู้ประเภทห้องสมุดได้
  ๒. นักเรียนสามารถใช้แหล่งเรียนรู้ต่างๆได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมกับเรื่องที่จะเรียนรู้
  ๓. นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ด้วยตนเองและบอกปัจจัยที่ทำให้ประสบความสำเร็จได้
๘. กระบวนการจัดการเรียนรู้และกิจกรรมเพิ่มเติม

ขั้นนำ

  ๑. ครูผู้สอนแจ้งวัตถุประสงค์การเรียนรู้
  ๒. ครูผู้สอนพูดคุยกับนักเรียนเรื่องแหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่รอบตัวเราและแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญในประเทศไทย

ขั้นสอน

  ๑. ครูผู้สอนและผู้เรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้ อธิบายความหมาย ความสำคัญ ประเภทแหล่งเรียนรู้ การใช้ห้องสมุดและ แหล่งเรียนรู้อื่น ๆ ที่สำคัญ รวมทั้งการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการเรียนรู้ของตนเอง
  ๒. ครูผู้สอนและผู้เรียนช่วยกันอภิปรายถึงข้อดีและข้อเสียของแหล่งเรียนรู้ประเภทต่าง ๆ

ขั้นสรุป

  ๑. ครูผู้สอนสรุปเนื้อหาและเติมเต็มองค์ความรู้เพิ่มเติมให้ผู้เรียน
  ๒. ครูผู้สอนพร้อมมอบหมายงานให้ผู้เรียนได้ไปศึกษาเรียนรู้เพิ่มเติมจากแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นตนเอง
๙. สื่อ/แหล่งเรียนรู้
  ๑. ห้องสมุดประชาชน
  ๒. ศกร.ระดับตำบล
  ๓. ภูมิปัญญาท้องถิ่น
  ๔. สถานที่สำคัญในอำเภอ
  ๕. อินเทอร์เน็ต
  ๖. สื่อสิ่งพิมพ์ โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือวารสารต่าง ๆ

๑๐. การวัดผลและประเมินผล

วิธีการวัด

๑. สังเกตพฤติกรรมระหว่างการเรียนรู้
๒. วัดความรู้จากการทำกิจกรรมในใบงาน

เครื่องมือ

๑. ใบงาน

เอกสารเพิ่มเติมจากหนังสือเรียนรายวิชาทักษะการเรียนรู้ ม.ปลาย
คำชี้แจง : ให้นักศึกษาแสกน QR CODE เพื่อศึกษาใบความรู้เพิ่มเติม

วิชาทักษะการเรียนรู้

ใบความรู้

เรื่อง การใช้แหล่งเรียนรู้

❖ ความหมาย ความสำคัญของแหล่งเรียนรู้

ความหมายของแหล่งเรียนรู้หมายถึง สถานที่ แหล่งข่าวสารข้อมูล สารสนเทศ แหล่งความรู้ทางวิชาการ ภูมิปัญญาชาวบ้าน และประสบการณ์ ที่สนับสนุนส่งเสริม ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้มีความสำคัญ ดังต่อไปนี้

๑. เป็นแหล่งที่มีสาระเนื้อหา ที่เป็นข้อมูลความรู้ ใ้หม่นุชย์เกิดโลกทัศน์ที่กว้างไกล
๒. เป็นสื่อการเรียนรู้สมัยใหม่ ที่ให้ทั้งสาระ ความรู้ ก่อให้เกิดทักษะ และช่วยให้เกิดการเรียนรู้ได้เร็วมากยิ่งขึ้น
๓. เป็นแหล่งช่วยเสริมการเรียนรู้ของการศึกษาประเภทต่าง ๆ ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย
๔. เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ที่บุคคลทุกเพศ ทุกวัย ทุกระดับความรู้ สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองตลอดเวลา แหล่งเรียนรู้ตามธรรมชาติ เป็นต้น
๖. เป็นแหล่งที่มนุษย์สามารถเข้าไปปฏิสัมพันธ์ ให้เกิดประสบการณ์ตรงมือปฏิบัติได้จริง เช่น การประดิษฐ์เครื่องใช้ต่าง ๆ การซ่อมเครื่องยนต์ เป็นต้น ช่วยให้เกิดการสนใจ ความใฝ่รู้
๗. เป็นแหล่งที่มนุษย์สามารถเข้าไปปฏิสัมพันธ์ ให้เกิดความรู้เกี่ยวกับสิ่งใหม่ ๆ ที่ได้รับการคิดค้นขึ้น และยังไม่มีการจริงให้เห็น เช่น การดูภาพยนตร์ วิทยุทัศน์อื่น ๆ ในเรื่องเกี่ยวกับการประดิษฐ์คิดค้นสิ่งต่าง ๆ ขึ้นมาใหม่
๘. เป็นแหล่งส่งเสริมความสัมพันธ์อันดี ระหว่างคนในท้องถิ่นกับผู้ศึกษา ในการทำกิจกรรมร่วมกัน ช่วยสร้างความรู้สึกร่วมกันเป็นส่วนหนึ่งของการมีส่วนร่วม เกิดความตระหนัก และเห็นคุณค่าของแหล่งเรียนรู้
๙. เป็นสิ่งที่ช่วยเปลี่ยนทัศนคติ ค่านิยม ให้เกิดการยอมรับสิ่งใหม่ แนวความคิดใหม่เกิดจินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์กับผู้เรียน
๑๐. เป็นการประหยัดเงินของผู้เรียน หากใช้แหล่งเรียนรู้ของชุมชนให้เกิดประโยชน์สูงสุด

❖ ประเภทของแหล่งเรียนรู้

๑. ประเภทของแหล่งเรียนรู้ แบ่งตามลักษณะกายภาพและวัตถุประสงค์ เป็น ๕ กลุ่ม ดังนี้

- ๑) กลุ่มบริการข้อมูล ได้แก่ ห้องสมุด อุทยานวิทยาศาสตร์ ศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษา ศูนย์การเรียนรู้ สถานประกอบการ
- ๒) กลุ่มงานศิลปวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ ได้แก่ พิพิธภัณฑ์ อุทยานประวัติศาสตร์อนุสรณ์สถานอนุสาวรีย์ ศูนย์วัฒนธรรม หอศิลป์ ศาสนสถาน
- ๓) กลุ่มข้อมูลท้องถิ่น ได้แก่ ภูมิปัญญา ปราชญ์ชาวบ้าน สื่อพื้นบ้าน แหล่งท่องเที่ยว
- ๔) กลุ่มสื่อ ได้แก่ วิทยุ วิทยุชุมชน หอกระจายเสียง โทรทัศน์
- ๕) กลุ่มสหนาการ ได้แก่ ศูนย์กีฬา สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ ศูนย์นันทนาการ

๒. ประเภทของแหล่งเรียนรู้ จำแนกตามลักษณะ มี ๖ ประเภท ดังนี้

๑) แหล่งเรียนรู้ประเภทบุคคล หมายถึง บุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ ในด้านต่าง ๆ ที่สามารถถ่ายทอดความรู้ ที่ตนมีอยู่ให้ผู้สนใจ หรือผู้ต้องการเรียนรู้ ได้แก่ บุคคลที่มีทักษะ ความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาชีพต่าง ๆ รวมทั้งรู้อาวุโส ที่มีประสบการณ์ พัฒนาเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้าน ภูมิปัญญาชาวบ้าน และภูมิปัญญาไทย

๒) แหล่งเรียนรู้ประเภทธรรมชาติ หมายถึง สิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ และให้ประโยชน์ต่อมนุษย์ เช่น ดิน น้ำ อากาศ พืช สัตว์ ป่าไม้ แร่ธาตุ เป็นต้น แหล่งเรียนรู้ประเภทนี้ เช่น อุทยาน วนอุทยาน เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า สวนพฤกษศาสตร์ ศูนย์ศึกษาธรรมชาติ เป็นต้น

๓) แหล่งเรียนรู้ประเภทวัตถุและสถานที่ หมายถึง อาคาร สิ่งก่อสร้าง วัสดุอุปกรณ์และ สิ่งต่าง ๆ เช่น ห้องสมุด ศาสนสถาน ศูนย์การเรียนรู้ พิพิธภัณฑ์ นิทรรศการ สถานที่ทางประวัติศาสตร์ เป็นต้น

๔) แหล่งเรียนรู้ประเภทสื่อ หมายถึง สิ่งที่ติดต่อให้ถึงกัน หรือชักนำให้รู้จักกัน ทำหน้าที่เป็นสื่อกลางการถ่ายทอดเนื้อหา ความรู้ ทักษะและเจตคติ ไปสู่ทุกพื้นที่ของโลกอย่างทั่วถึง และต่อเนื่อง ทั้งสื่อสิ่งพิมพ์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ที่มีทั้งภาพและเสียง

๕) แหล่งเรียนรู้ประเภทเทคนิค สิ่งประดิษฐ์คิดค้น หมายถึง สิ่งที่แสดงถึงความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และนวัตกรรมด้านต่าง ๆ ช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ถึงความก้าวหน้า เกิดจินตนาการ แรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ และสิ่งประดิษฐ์ต่าง ๆ

๖) แหล่งเรียนรู้ประเภทกิจกรรม หมายถึง การปฏิบัติการด้านวัฒนธรรม ประเพณีต่าง ๆ การปฏิบัติงานของหน่วยราชการ ตลอดจนความเคลื่อนไหว เพื่อแก้ปัญหา และปรับปรุงพัฒนาสภาพต่าง ๆ ในท้องถิ่น การเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่เป็นรูปธรรม เช่น ประเพณีงานทอดกฐิน การรณรงค์ป้องกันยาเสพติด การรณรงค์ความปลอดภัยของเด็กและสตรี การส่งเสริมการเลือกตั้งตามระบบท้องถิ่น เป็นต้น

❖ ประโยชน์ของแหล่งเรียนรู้

การเรียนการสอนโดยใช้แหล่งเรียนรู้ มีประโยชน์หลายด้าน ดังนี้

๑. เป็นแหล่งรวมขององค์ความรู้อันหลากหลาย พร้อมจะให้ผู้เรียนเข้าไปศึกษาค้นคว้าด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้ ที่แตกต่างกันของแต่ละบุคคล และเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตทำให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมจัดการศึกษาแก่บุตรหลานของตน

๒. เป็นแหล่งเชื่อมโยงให้สถานศึกษา และชุมชนมีความสัมพันธ์และใกล้ชิดกัน

๓. เป็นแหล่งเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความสุข เกิดความสนุกสนาน และมีความสนใจที่จะเรียน ไม่เกิดความเบื่อหน่าย

๔. ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากการได้คิด ได้ปฏิบัติ และสร้างความรู้ด้วยตนเองขณะเดียวกันก็สามารถเข้าร่วมกิจกรรมและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้

๕. ทำให้ผู้เรียนได้รับการปลูกฝังให้รู้จักรักท้องถิ่นของตนเอง มองเห็นคุณค่าและตระหนักถึงปัญหาในชุมชนของตน พร้อมทั้งจะเป็นสมาชิกที่ดีของชุมชนทั้งในปัจจุบันและอนาคต มีบทบาทหน้าที่และการบริการของแหล่งเรียนรู้

❖ **บทบาทและหน้าที่ของห้องสมุด**

ห้องสมุดประชาชน มีบทบาทหน้าที่และบริการ ดังนี้

๑. **บทบาทและหน้าที่ทางการศึกษา** ห้องสมุดประชาชนเป็นแหล่งให้การศึกษาจากระบบโรงเรียน มีหน้าที่ให้การศึกษาแก่ประชาชนทั่วไป ทุกระดับการศึกษา

๒ **บทบาทและหน้าที่ทางวัฒนธรรม** ห้องสมุดประชาชนเป็นแหล่งสะสมมรดกทางปัญญาของมนุษย์ ถ่ายทอดเป็นวัฒนธรรมท้องถิ่นที่ ห้องสมุดตั้งอยู่

๓. **บทบาทและหน้าที่ทางสังคม** ห้องสมุดประชาชนเป็นสถาบันสังคม ได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐบาลและท้องถิ่นมาดำเนินกิจกรรม จึงมีหน้าที่แสวงหาข่าวสารข้อมูล ที่มีประโยชน์มาบริการประชาชน

๔. **ส่วนการให้บริการ** ห้องสมุดประชาชนให้บริการภายในห้องสมุดและภายนอกห้องสมุด บริการที่สำคัญมีดังนี้

๑) บริการอ่าน เป็นบริการเพื่อให้ผู้ใช้ได้ค้นคว้าหาความรู้ภายในห้องสมุด จากวัสดุห้องสมุดทุกชนิด ตามความต้องการ และความสนใจของแต่ละคน โดยการอ่าน ดู และฟัง

๒) บริการยืม - คืน คือ การอนุญาตให้ผู้ใช้ ที่เป็นสมาชิกของห้องสมุด ยืมวัสดุออกจากห้องสมุด ตามระเบียบการให้บริการยืม - คืน ที่ห้องสมุดตามกำหนดไว้

๓) บริการหนังสืออ้างอิง

๔) บริการเอกสารสนเทศ หรือบริการตอบคำถาม และช่วยค้นคว้า มีทั้งบริการตอบคำถามทั่ว ๆ ไป และคำถามวิชาการที่ต้องใช้เวลาค้นคว้า

๕) บริการให้ข้อมูลเกี่ยวกับเอกสารการวิจัย หรือบรรณานุกรม ประกอบหลักสูตรการศึกษา พื้นฐานและการศึกษาอื่น ๆ

๖) บริการสอนการใช้ห้องสมุด ฝึกปฏิบัติงานเกี่ยวกับการใช้ห้องสมุดแก่นักเรียนนักศึกษาและผู้สนใจทั่วไป

๗) บริการสืบค้นสารสนเทศ คือ การสืบค้นข้อมูล ข่าวสาร ข้อเท็จจริงต่าง ๆ อย่างละเอียดลึกซึ้ง โดยมุ่งเน้นให้ผู้ใช้สารสนเทศอย่างสะดวก ถูกต้อง รวดเร็ว ตามความต้องการโดยการสืบค้นข้อมูลภายในห้องสมุด

๘) บริการห้องสมุดเคลื่อนที่ (Motive Library Senile) คือการจัดทำห้องสมุดเคลื่อนที่ไปให้บริการตามสถานที่ต่าง ๆ หรือท้องถิ่นห่างไกล ที่ประชาชนมาใช้ห้องสมุดไม่สะดวกเป็นการให้บริการภายนอกห้องสมุด

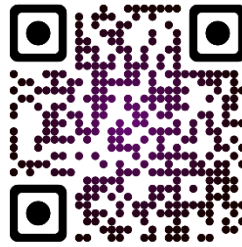
ใบความรู้ออนไลน์

เรื่องที่ ความหมาย และความสำคัญ ของการใช้แหล่งเรียนรู้

คลิปวิดีโอออนไลน์

วิชาทักษะการเรียนรู้ ทร๓๑๐๐๑ เรื่อง การใช้แหล่งเรียนรู้

ใช้แหล่งเรียนรู้

<https://www.youtube.com/watch?v=hsWpCiMy644>

ใบงาน วิชาทักษะการเรียนรู้
เรื่อง การใช้แหล่งเรียนรู้

คำชี้แจง : ให้ผู้เรียนศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการใช้แหล่งเรียนรู้และตอบคำถามต่อไปนี้

๑. แหล่งเรียนรู้ หมายถึง

.....
.....
.....
.....

๒. แหล่งเรียนรู้มีความสำคัญอย่างไร

.....
.....
.....
.....

๓. แหล่งเรียนรู้แบ่งตามลักษณะได้ ๖ ประเภท ได้แก่ แหล่งเรียนรู้ประเภทบุคคล/ธรรมชาติ/วัสดุ และสถานที่/สื่อ/เทคนิค และกิจกรรม ให้ท่านบอกแหล่งเรียนรู้ที่ท่านรู้จักมา ๒ แหล่ง

.....
.....
.....
.....

๔. หากท่านต้องการใช้บริการห้องสมุดท่านจะต้องปฏิบัติตนอย่างไรบ้าง

.....
.....
.....
.....

๕. ให้ท่านอธิบายการใช้แหล่งเรียนรู้ที่ท่านสนใจนอกจากห้องสมุดมา ๑ แห่ง

.....
.....
.....
.....

๖. ให้ท่านอธิบายวิธีการค้นหาข้อมูลทาง Internet พร้อมเสนอตัวอย่างที่ได้จากการค้นหาข้อมูลจาก อินเทอร์เน็ต (มา ๑ ตัวอย่าง)

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

๗. ให้ท่านเปรียบเทียบข้อดีกับข้อเสียของแหล่งเรียนรู้มา ๒ ประเภท (ให้เลือกประเภทของแหล่งเรียนรู้เอง)

แหล่งเรียนรู้ที่ ๑ ประเภท.....

แหล่งเรียนรู้ที่ ๒ ประเภท.....

แหล่งเรียนรู้	ข้อดี - ข้อเสีย
แหล่งเรียนรู้ที่ ๑ ประเภท	ข้อดี..... .... ข้อเสีย..... ....
แหล่งเรียนรู้ที่ ๒ ประเภท	ข้อดี..... .... ข้อเสีย..... ....

ชื่อ.....นามสกุล.....รหัสนักศึกษา.....

แผนการจัดการเรียนรู้
ภาคเรียนที่ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๖๗
ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอบ้านหมี่

๑. สัปดาห์ที่ ๔ วันที่ ..... เดือน..... พ.ศ. .... เวลา ๐๙.๐๐ - ๑๒.๐๐ น.

๒. วิชา ทักษะการเรียนรู้ ทร๓๑๐๐๑

จำนวน ๕ หน่วยกิต

๓. มาตรฐานการเรียนรู้ระดับ

มีความรู้ความเข้าใจ ทักษะ และเจตคติต่อการจัดการความรู้

๔. หน่วยการเรียนรู้/หัวเรื่อง การจัดการความรู้

๕. สาระสำคัญ

ความหมาย ความสำคัญ หลักการ ของกระบวนการจัดการความรู้ การรวมกลุ่ม การจัดทำสารสนเทศ เผยแพร่ความรู้ เพื่อใช้ในการพัฒนาตนเองและครอบครัว

๖. เนื้อหา

๑. ความหมาย ความสำคัญ ของกระบวนการจัดการเรียนรู้

๒. การฝึกทักษะและกระบวนการจัดการความรู้

๓. การรวมกลุ่มเพื่อต่อยอดความรู้ การพัฒนาขอบข่ายความรู้ของกลุ่ม การจัดทำสารสนเทศเผยแพร่ความรู้

๔. สรุปลงความรู้ของกลุ่ม จัดทำสารสนเทศองค์ความรู้ในการพัฒนาตนเอง ครอบครัว

๗. จุดประสงค์การเรียนรู้/ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

๑. อธิบายความหมาย ความสำคัญ หลักการ กระบวนการจัดการความรู้ การรวมกลุ่มเพื่อต่อยอดความรู้ การพัฒนาขอบข่ายความรู้ของกลุ่ม การจัดทำสารสนเทศเผยแพร่ความรู้ได้

๒. นักศึกษาสามารถใช้ทักษะกระบวนการจัดการความรู้ในการพัฒนาตนเองและครอบครัวได้

๘. กระบวนการจัดการเรียนรู้และกิจกรรมเพิ่มเติม

ขั้นนำ

๑. ครูผู้สอนแจ้งวัตถุประสงค์การเรียนรู้

๒. ครูผู้สอนพูดคุยกับนักศึกษาเรื่ององค์ความรู้ประเภทต่าง ๆ ที่มีรอบ ๆ ตัวเราและให้นักศึกษาลองยกตัวอย่างความรู้ด้านต่าง ๆ

๓. ครูผู้สอนให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน เพื่อวัดความรู้พื้นฐานก่อนเข้าสู่บทเรียน

ขั้นสอน

๑. ครูผู้สอนอธิบายความหมาย ความสำคัญ หลักการ ของกระบวนการจัดการความรู้ วิธีการการรวมกลุ่ม การจัดการกลุ่มองค์ความรู้ การจัดทำสารสนเทศเผยแพร่ความรู้ เพื่อใช้ในการพัฒนาตนเองและครอบครัว

๒. ครูผู้สอนมอบหมายให้ผู้เรียนได้ศึกษาใบความรู้ และศึกษาเนื้อหาจากแหล่งเรียนรู้ หรือสื่อต่าง ๆ พร้อมมอบหมายให้ผู้เรียนทำใบงาน เรื่อง การจัดการความรู้

๓. ครูให้ผู้เรียนได้ทำแบบทดสอบหลังเรียน พร้อมเฉลยและอธิบายเนื้อหาเพิ่มเติม

ขั้นสรุป

๑. ครูผู้สอนสรุปเนื้อหาและเติมเต็มองค์ความรู้เพิ่มเติมให้ผู้เรียน

๒. ครูมอบหมายให้ผู้เรียนได้ไปศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม เรื่อง การจัดการความรู้

๙. สื่อ/แหล่งเรียนรู้

๑. ใบความรู้
๒. แบบหนังสือเรียน
๓. อินเทอร์เน็ต

๑๐. การวัดผลและประเมินผล

วิธีการวัด

๑. สังเกตพฤติกรรมระหว่างการเรียนรู้
๒. วัดความรู้จากการทำกิจกรรมในใบงาน

เครื่องมือ

๑. ใบงาน

เอกสารเพิ่มเติมจากหนังสือเรียนรายวิชาทักษะการเรียนรู้ ม.ปลาย
คำชี้แจง : ให้นักศึกษาแสกน QR CODE เพื่อศึกษาใบความรู้เพิ่มเติม

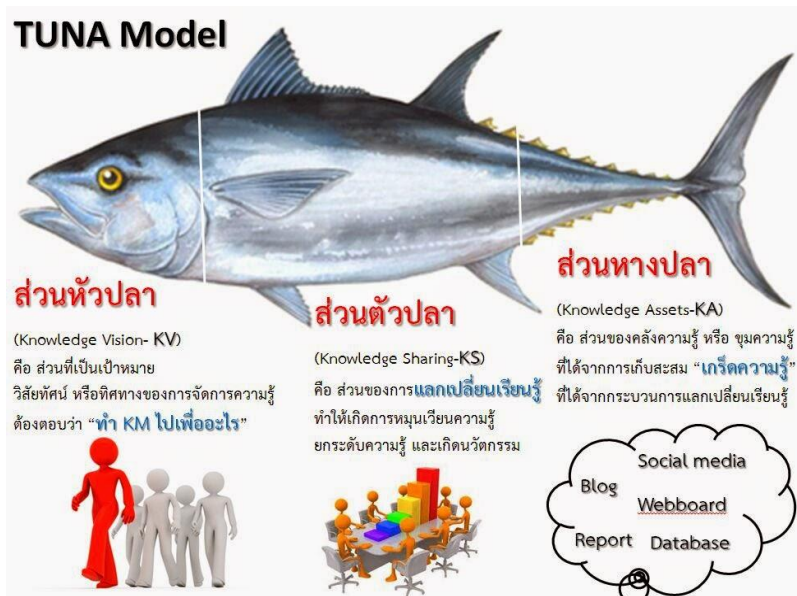
วิชาทักษะการเรียนรู้

ใบความรู้

เรื่อง การจัดการความรู้

การจัดการความรู้เป็นเครื่องมือของการพัฒนาคุณภาพของงาน หรือสร้างนวัตกรรมในการทำงาน การจัดการความรู้จึงเป็นการจัดการกับความรู้และประสบการณ์ที่มีอยู่ในตัวคน และความรู้เด่นชัด นำมา แบ่งปันให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและองค์กร ด้วยการผสมผสานความสามารถของคนเข้าด้วยกันอย่าง เหมาะสม มีเป้าหมายเพื่อการพัฒนางาน พัฒนาคน และพัฒนาองค์กรให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

การจัดการความรู้ (Knowledge Management) หมายถึงการจัดการกับความรู้และประสบการณ์ที่มีอยู่ในตัวคนและความรู้เด่นชัด นำมาแบ่งปันให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและครอบครัว ด้วยการผสมผสานความสามารถของคนเข้าด้วยกันอย่างเหมาะสม มีเป้าหมายเพื่อการพัฒนางาน พัฒนาคน และพัฒนาองค์กร ให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

โมเดลปลาทุมืองค์ประกอบหลัก 3 ส่วน คือ ส่วนเป้าหมาย (หัวปลา) ส่วนกิจกรรม (ตัวปลา) และ ส่วนการจัดบันทึก (หางปลา)

"หัวปลา" (Knowledge Vision- KV) หมายถึง ส่วนเป้าหมาย ได้แก่ ปณิธานความมุ่งมั่น วิสัยทัศน์ หรือทิศทางของการจัดการความรู้ โดยก่อนที่จะทำการจัดการความรู้ ต้องตอบให้ได้ว่า “เราจะทำ KM ไปเพื่ออะไร ?” โดย “หัวปลา” นี้จะต้องเป็นของ “คนกิจ” หรือ ผู้ดำเนินกิจกรรม KM ทั้งหมด โดยมี “คุณเอื้อ” และ “คุณอำนวย” คอยช่วยเหลือ

"ตัวปลา" (Knowledge Sharing-KS) หมายถึง ส่วนกิจกรรม ซึ่งถือว่าเป็นส่วนสำคัญ ซึ่ง “คุณอำนวย” จะมีบทบาทมากในการช่วยกระตุ้นให้ “คนกิจ” มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ความรู้ โดยเฉพาะความรู้ซ่อนเร้นที่มีอยู่ในตัว “คนกิจ” พร้อมอำนวยให้เกิดบรรยากาศในการเรียนรู้แบบเป็นทีม ให้เกิดการหมุนเวียนความรู้ ยกระดับความรู้ และเกิดนวัตกรรม

"หางปลา" (Knowledge Assets-KA) เป็นส่วนของ “คลังความรู้” หรือ “ชุมชนความรู้” ที่ได้จากการเก็บสะสม “เกร็ดความรู้” ที่ได้จากการรวบรวมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ “ตัวปลา” ซึ่งเราอาจเก็บส่วนของ “หางปลา” นี้ด้วยวิธีต่าง ๆ เช่น การจัดบันทึก เป็นการจดบันทึกความรู้ เทคนิค เคล็ดลับในการทำงานที่ได้มาจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ควรบันทึกในหลายรูปแบบ ทั้งที่เป็นตัวอักษร ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว ผังมโนทัศน์ (Mind Map) และรูปแบบอื่น ๆ ให้สมาชิกในองค์กรเข้าถึงเอาไปปรับใช้ได้ตลอดเวลา และเก็บคลังความรู้เหล่านี้ในรูปแบบเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information and Communication Technology - ICT) ซึ่งเป็นการสกัดความรู้ที่ซ่อนเร้นให้เป็นความรู้ที่เด่นชัด นำไปเผยแพร่และแลกเปลี่ยนหมุนเวียนใช้พร้อมยกระดับต่อไป

ใบความรู้ออนไลน์

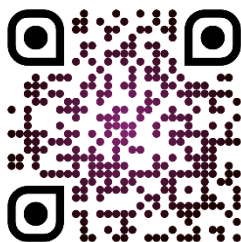
เรื่องที่ การจัดการความรู้

การจัดการความรู้

คลิปวิดีโอออนไลน์

วิชาทักษะการเรียนรู้ ทร๓๑๐๐๑ เรื่อง การจัดการความรู้

https://youtu.be/q7LWL7tbKMg?list=PLNRNjZBPd_roMoRXnS-7pWLuI08Hpk4ct

แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

คำชี้แจง : ให้เลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว โดยกาเครื่องหมาย X ทับข้อที่ถูกต้อง

๑. ข้อใด คือ ความหมายของการจัดการความรู้

- ก. กระบวนการถ่ายทอดความรู้
- ข. กระบวนการเข้าถึงความรู้และนำมาปฏิบัติ
- ค. การเชื่อมโยงความรู้และบูรณาการความคิด
- ง. กระบวนการจัดการความรู้และประสบการณ์แล้วนำมาแบ่งปันให้เกิดประโยชน์

๒. การส่งเสริมให้เกิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ควรเริ่มที่ใครเป็นอันดับแรก

- ก. ตัวบุคคล
- ข. ตัวองค์กร
- ค. กลุ่มที่ประกอบด้วยสมาชิก
- ง. กลุ่มที่ประกอบด้วยคณะกรรมการ

๓. ข้อใดคือประโยชน์ของการจัดการความรู้ในชุมชน

- ก. การแสวงหาความรู้
- ข. การนำความรู้ไปใช้
- ค. การจัดเก็บคลังความรู้
- ง. เพื่อแยกข้อเท็จจริงออกจากความคิดเห็น

๔. การเผยแพร่ความรู้ของกลุ่ม นักศึกษาคิดว่าวิธีไหนที่ได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายมากขึ้น

- ก. ทีวี
- ข. วิทยุ
- ค. อินเทอร์เน็ต
- ง. ป้ายประกาศ

๕. การจัดเวทีประชาคมหมู่บ้านมีปัญหาในการจัดเก็บข้อมูลเป็นจำนวนมากควรปฏิบัติอย่างไร

- ก. ตัดข้อมูลที่ไม่จำเป็นทิ้ง
- ข. หาผู้ช่วยที่สามารถแบ่งเบาหน้าที่
- ค. จัดเก็บในแฟ้มเอกสารและจัดเก็บเข้าตู้
- ง. นำใจความสำคัญและใจความรองมาจัดเรียง

ข้อมูล

๖. บุคคลในข้อใดนำกระบวนการจัดการความรู้ไปใช้ในชุมชนได้

- ก. สุชาติร่วมขายผักในตลาดของชุมชน
- ข. สมพรทำบัญชีเงินกู้ของลูกหนี้ในชุมชน
- ค. สุมลทำเอกสารเผยแพร่เรื่องของกองทุนหมู่บ้าน
- ง. สุชาติรัตน์ร่วมทำเวทีชาวบ้านการสร้างประปาประจำหมู่บ้าน

๗. ข้อใดคือความหมายของการจัดการความรู้

- ก. กระบวนการถ่ายทอดความรู้
- ข. กระบวนการเข้าถึงความรู้และนำมาปฏิบัติ
- ค. การเชื่อมโยงความรู้และบูรณาการความคิด
- ง. กระบวนการจัดการความรู้และประสบการณ์แล้วนำมาแบ่งปันให้เกิดประโยชน์

๘. ความหมาย ของชุมชนนักปฏิบัติ คืออะไร

- ก. การจัดการความรู้
- ข. เป้าหมายของการจัดการความรู้
- ค. วิธีการหนึ่งของการจัดการความรู้
- ง. แนวปฏิบัติของการจัดการความรู้

๙. รูปแบบการจัดการความรู้ตามโมเดลปลาหู ส่วน “หัวปลา” หมายถึงอะไร

- ก. การกำหนดเป้าหมาย
- ข. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้
- ค. การจัดเก็บเป็นคลังความรู้
- ง. ความรู้ที่ชัดเจน

๑๐. ข้อใด คือความหมายของคำว่า “สารสนเทศ”

- ก. ข้อมูลดิบที่เป็นข้อเท็จจริง หรือเหตุการณ์
- ข. ข้อมูลที่ผ่านกระบวนการประมวลผลแล้ว
- ค. ข้อมูลที่สามารถวัดค่าได้
- ง. ข้อมูลที่บอกลักษณะของตัวแปร

คะแนนที่ได้

ชื่อ.....นามสกุล.....รหัสนักศึกษา.....

เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

ข้อที่	คำตอบ
๑	เฉลย ง
๒	เฉลย ก
๓	เฉลย ข
๔	เฉลย ค
๕	เฉลย ง
๖	เฉลย ง
๗	เฉลย ง
๘	เฉลย ก
๙	เฉลย ก
๑๐	เฉลย ข

ใบงาน วิชาทักษะการเรียนรู้
เรื่อง การจัดการความรู้

คำชี้แจง : ให้ผู้เรียนศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้และตอบคำถามต่อไปนี้

- การจัดการความรู้ หมายถึง

.....

.....

- การจัดการความรู้ มีความสำคัญอย่างไร

.....

.....

- ผู้เรียนมีวิธีการจัดการความรู้อย่างไร

.....

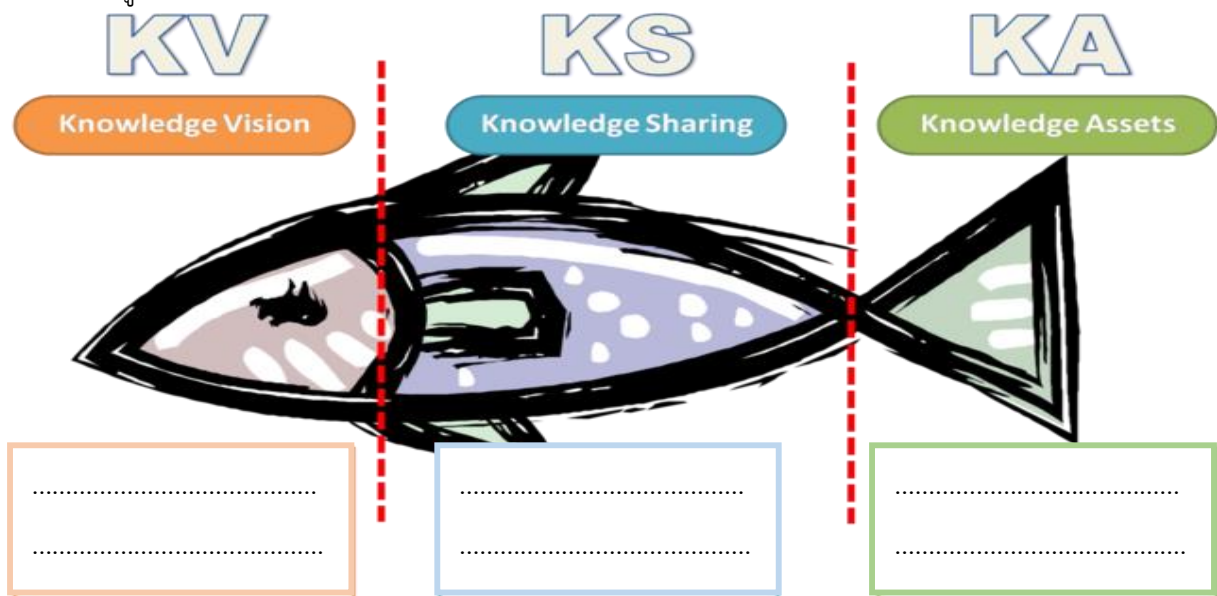
.....

- ชุมชนนักปฏิบัติ หรือ ชุมชนแห่งการเรียนรู้ (CoPs) คืออะไร และมีความสำคัญอย่างไร

.....

.....

- ให้ผู้เรียนศึกษา “โมเดลปลา” แล้ว อธิบาย “โมเดลปลา” ที่เปรียบเทียบการจัดการความรู้ เหมือนปลาตัวที่มี ๓ ส่วน โดยตอบคำถามข้างล่างนี้

ชื่อ.....นามสกุล.....รหัสนักศึกษา.....

แผนการจัดการเรียนรู้
ภาคเรียนที่ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๖๗
ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอบ้านหมี่

๑. สัปดาห์ที่ ๕ วันที่ ..... เดือน..... พ.ศ. .... เวลา ๐๙.๐๐ - ๑๒.๐๐ น.

๒. วิชา ทักษะการเรียนรู้ ทร๓๑๐๐๑

จำนวน ๕ หน่วยกิต

๓. มาตรฐานการเรียนรู้ระดับ

มีความรู้ความเข้าใจ ทักษะ และเจตคติต่อการคิดเป็น

๔. หน่วยการเรียนรู้/หัวเรื่อง การคิดเป็น

๕. สาระสำคัญ

ความหมาย ความสำคัญ ของการคิดเป็น การวิเคราะห์ปัญหาของตนเอง ชุมชน สังคม โดยใช้หลักการคิดเป็นในการแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล การประยุกต์ใช้หลักการคิดเป็นให้เหมาะสมกับตนเองและครอบครัว

๖. เนื้อหา

๑. ความเชื่อพื้นฐานทางการศึกษาผู้ใหญ่กับกระบวนการคิดเป็น การเชื่อมโยงสู่ปรัชญาคิดเป็น และการคิดการตัดสินใจแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบแบบคนคิดเป็น

๒. ระบบข้อมูล การจำแนกลักษณะของข้อมูล การเก็บข้อมูล การวิเคราะห์ สังเคราะห์ ข้อมูลทั้งด้านวิชาการ ด้านตนเอง และสังคมภาวะแวดล้อม โดยเน้นไปที่ข้อมูลด้านคุณธรรมจริยธรรมที่

เกี่ยวข้องกับบุคคล ครอบครัวและชุมชน เพื่อนำมาใช้ประกอบการตัดสินใจแก้ปัญหาตามแบบอย่างของคนคิดเป็น

๓. กรณีตัวอย่าง และสถานการณ์จริงในการฝึกปฏิบัติเพื่อการคิด การแก้ปัญหา แบบคนคิดเป็น แก้ปัญหาแบบคนคิดเป็น

๗. จุดประสงค์การเรียนรู้/ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

๑. นักเรียนอธิบายความสำคัญของการคิดเป็นและกระบวนการคิดเป็นได้

๒. นักเรียนสามารถวิเคราะห์ปัญหาของตนเอง ชุมชน สังคมโดยใช้หลักการคิดเป็น และหาทางเลือกในการแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล มีคุณธรรม จริยธรรม ได้อย่างเหมาะสม

๘. กระบวนการจัดการเรียนรู้และกิจกรรมเพิ่มเติม

ขั้นนำ

๑. ครูผู้สอนแจ้งวัตถุประสงค์การเรียนรู้

๒. ครูผู้สอนพูดคุยกับนักศึกษาโดยให้ลองยกตัวอย่างเกี่ยวกับปัญหาของตนเอง ชุมชน และสังคมที่พบเห็นบ่อย ๆ ในชีวิตประจำวัน

ขั้นสอน

๑. ครูผู้สอนอธิบายความสำคัญของการคิดเป็นและกระบวนการคิดเป็นได้

๒. ครูผู้สอนมอบหมายให้ผู้เรียนได้ศึกษาใบความรู้ และศึกษาเนื้อหาจากแหล่งเรียนรู้ หรือสื่อต่าง ๆ พร้อมมอบหมายให้ผู้เรียนทำใบงาน เรื่อง การคิดเป็น

๓. ครูให้ผู้เรียนได้ส่งตัวแทนออกมาวิเคราะห์ปัญหาจากตัวอย่างที่ครูนำมาเป็นกรณีตัวอย่าง โดยใช้หลักการคิดเป็น และหาทางเลือกในการแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล

ขั้นสรุป

๑. ครูผู้สอนสรุปเนื้อหาและเติมเต็มองค์ความรู้เพิ่มเติมให้ผู้เรียน

๒. ครูให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบกลางภาค เพื่อทบทวนเนื้อหาที่ได้จากการเรียนรู้ รายวิชาทักษะการเรียนรู้

๙. สื่อ/แหล่งเรียนรู้

๑. ใบความรู้
๒. แบบหนังสือเรียน
๓. อินเทอร์เน็ต

๑๐. การวัดผลและประเมินผล

วิธีการวัด

๑. สังเกตพฤติกรรมระหว่างการเรียนรู้
๒. วัดความรู้จากการทำกิจกรรมในใบงาน

เครื่องมือ

๑. ใบงาน

เอกสารเพิ่มเติมจากหนังสือเรียนรายวิชาทักษะการเรียนรู้ ม.ปลาย
คำชี้แจง : ให้นักศึกษาแสกน QR CODE เพื่อศึกษาใบความรู้เพิ่มเติม

วิชาทักษะการเรียนรู้

ใบความรู้

เรื่อง การคิดเป็น

❖ ปรัชญาคิดเป็น

ปรัชญาคิดเป็น เป็นความคิดที่เกิดจากความเชื่อว่ามนุษย์โลกทุกคนต้องการมีความสุข ความสุขของคนแต่ละคนแตกต่างกัน หากแต่แต่ละคนสามารถปรับตนเองให้กับเข้าสภาพแวดล้อมที่ตนดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างกลมกลืน ในการเสริมสร้างบุคคลให้เป็นคนคิดเป็น ต้องใช้ทักษะการคิด การแก้ไขปัญหาโดยใช้ข้อมูลอย่างรอบด้านก่อนการตัดสินใจลงมือปฏิบัติ ทั้งข้อมูลตนเอง ข้อมูลวิชาการและข้อมูลสังคมและสิ่งแวดล้อม

❖ ความหมายของปรัชญาคิดเป็น

ปรัชญา คือ การสร้างระบบความคิดเพื่อการแสวงหาคำอธิบายให้กับคำถามที่เป็นพื้นฐานที่สุดของชีวิต เช่น จุดประสงค์ของชีวิตคืออะไร พระเจ้ามีอยู่จริง คนคิดเป็นจะมีความสุข ฯลฯ

❖ เป้าหมายของ “คิดเป็น”

เป้าหมายสุดท้ายของการเป็นคน “คิดเป็น” คือ ความสุข คนเราจะมีความสุขเมื่อตัวเราและสังคมสิ่งแวดล้อมประสมกลมกลืนกันอย่างราบรื่นทั้งทางด้านวัตถุ ภายและใจ

❖ แนวคิดหลักของ “คิดเป็น”

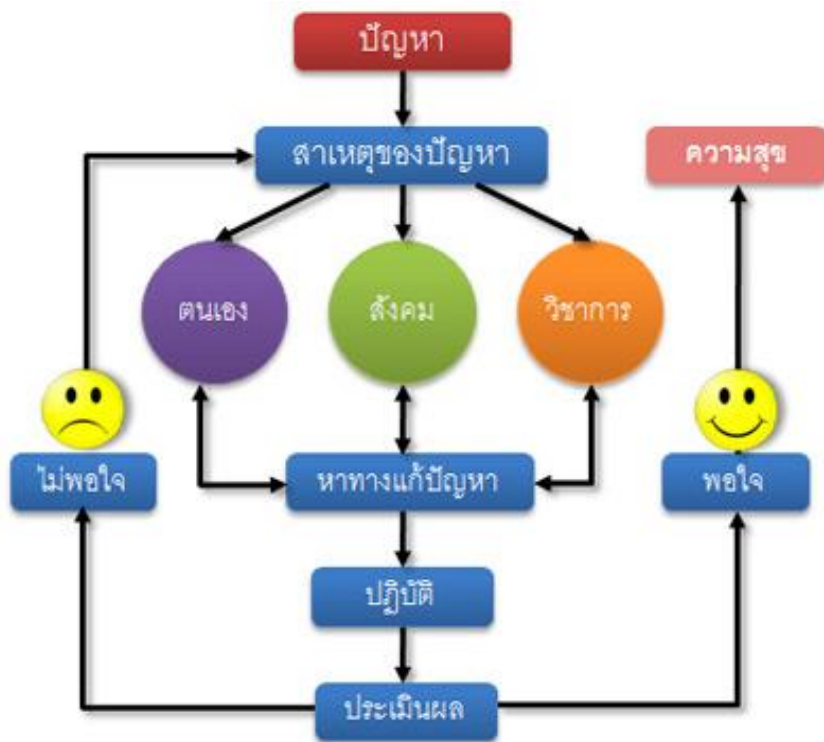
- มนุษย์ทุกคนล้วนต้องการความสุข • ความสุขที่ได้นั้นขึ้นอยู่กับ การปรับตัวของแต่ละคนให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมตาม วิธีการของตนเองอย่างมีคุณธรรม
- การตัดสินใจเป็นการคิดวิเคราะห์โดยใช้ข้อมูล ๓ ด้าน คือด้านตนเอง ด้านสังคม และ ด้านวิชาการ
- ทุกคนคิดเป็น เท่าที่การคิดและตัดสินใจทำให้เราเป็นสุขไม่ทำให้ใครหรือสังคมเดือดร้อน

❖ ความเชื่อพื้นฐานของปรัชญา “คิดเป็น”

๑. เชื่อในความแตกต่างหลากหลายของคน
๒. เชื่อในลักษณะการเปลี่ยนแปลงของชีวิตและสังคมที่มีเกิด ดำรงอยู่ และดับไปเป็นธรรมดา
๓. เชื่อมั่นในความพอเพียง พอประมาณ พอดี และรู้จักพึ่งตนเอง
๔. เชื่อในหลักของอริยสัจ ๔ (ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค)
๕. เชื่อว่าทุกข์หรือปัญหาใดๆ ย่อมมีอยู่ในธรรมชาติ เป็นของธรรมดา และสามารถแก้ไขได้เสมอ
๖. เชื่อมั่นว่าข้อมูลทั้งหลายเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา การตัดสินใจแก้ปัญหาที่ดีต้องรู้จักใช้ รู้จักวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลที่หลากหลาย เพียงพอ และครอบคลุมข้อมูลที่เกี่ยวกับตนเอง คือรู้จักตนเองอย่างถ่องแท้ ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับวิชาการที่จะเป็นบ่อเกิดของปัญหา และข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสังคมสิ่งแวดล้อม ธรรมเนียม ประเพณี
๗. เผชิญกับปัญหาอย่างรู้เท่าทัน มีสติ ไตร่ตรองอย่างละเอียดรอบคอบเมื่อตัดสินใจแล้วมีความ
๘. พอใจและเต็มใจรับผิดชอบกับผลการตัดสินใจเช่นนั้น จนกว่าจะมีข้อมูลใหม่เพิ่มเติม หรือมีข้อมูลที่เปลี่ยนแปลงไป
๙. เชื่อมั่นและมั่นใจในการเรียนรู้ตลอดชีวิต

❖ กระบวนการแก้ปัญหาของ การคิดเป็น

๑. ขั้นสำรวจปัญหา เมื่อเกิดปัญหาย่อมต้องเกิดกระบวนการคิดแก้ปัญหา
๒. ขั้นหาสาเหตุของปัญหา เป็นการหาข้อมูลมาวิเคราะห์ว่าปัญหาที่เกิดขึ้นนั้น เกิดขึ้นได้อย่างไร มีอะไรเป็นองค์ประกอบของปัญหาบ้าง
  - สาเหตุจากตนเอง พื้นฐานของชีวิต ครอบครัว อาชีพ การปฏิบัติตน คุณธรรม ฯลฯ
  - สาเหตุจากสังคม บุคคลที่อยู่แวดล้อม ตลอดจนความเชื่อ ประเพณี ฯลฯ
  - สาเหตุจากการขาดวิชาการความรู้ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกัปัญหา
๓. ขั้นวิเคราะห์ปัญหา หาทางแก้ไขปัญหา เป็นการวิเคราะห์ทางเลือกในการแก้ปัญหา โดยใช้ข้อมูลด้านตนเอง สังคม วิชาการ มาประกอบในการวิเคราะห์
๔. ขั้นตัดสินใจ เมื่อได้ทางเลือกแล้วจึงตัดสินใจเลือกแก้ปัญหาในทางที่มีข้อมูลต่าง ๆ พร้อม
๕. ขั้นตัดสินใจไปสู่การปฏิบัติ เมื่อตัดสินใจเลือกทางใดแล้ว ต้องยอมรับว่าเป็นทางเลือกที่ดีที่สุดข้อมูลเท่าที่มีขณะนั้น ในกาลขณะนั้น และในเทศะนั้น
๖. ขั้นปฏิบัติในการแก้ปัญหา ในขั้นนี้เป็นการประเมินผลพร้อมกันไปด้วย ถ้าผลเป็นที่
  - พอใจ ก็ถือว่าพบความสุข เรียกว่า “คิดเป็น”
  - ไม่พอใจ หรือผลออกมาไม่ได้เป็นไปตามที่คิดไว้ หรือข้อมูลเปลี่ยนต้องเริ่มต้นกระบวนการคิด

แนวคิดเรื่องการคิดเป็นอยู่บนพื้นฐานที่ว่า ความต้องการของแต่ละบุคคลไม่เหมือนกัน แต่ทุกคนมีจุดรวมของความเหมือนกันคือ ทุกคนต้องการความสุข คนเราจะมีมีความสุข เมื่อตัวเรา และสังคมสิ่งแวดล้อมผสมกลมกลืนกัน ต้องปรับตัวเข้าหากันจนเกิดความพอดี ผู้สอนจัดการเรียนการสอนต้องให้ความสำคัญกับผู้เรียน จึงจะนำไปสู่คำว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด คนที่จะทำเช่นนี้ได้ ต้องรู้จักคิด รู้จักตนเอง และธรรมชาติสิ่งแวดล้อมเป็นอย่างดี จึงเรียกได้ว่าเป็นคน “คิดเป็น”

○ แก้ปัญหาใหม่ลักษณะของคนคิดเป็น ๘ ประการ

๑. เชื่อในความแตกต่างหลากหลายของคน
๒. เชื่อในลักษณะการเปลี่ยนแปลงของชีวิตและสังคมที่มีเกิด ดำรงอยู่ และดับไปเป็นธรรมดา
๓. เชื่อมั่นในความพอเพียง พอประมาณ พอดี และรู้จักพึ่งพาตนเอง
๔. เชื่อในหลักของอริยสัจ ๔
๕. เชื่อว่าทุกข์หรือปัญหาใด ๆ ย่อมมีอยู่ในธรรมชาติ เป็นของธรรมดา และสามารถแก้ไขได้เสมอ
๖. เชื่อมั่นว่าข้อมูลทั้งหลายเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา การตัดสินใจแก้ปัญหาที่ดีต้องรู้จักใช้ รู้จักวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลที่หลากหลายเพียงพอ และครอบคลุมข้อมูลที่เกี่ยวกับตนเอง คือรู้จักตนเองอย่างถ่องแท้ ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับวิชาการที่จะเป็นบ่อเกิดของปัญหา และข้อมูลเกี่ยวกับสังคมสิ่งแวดล้อม ธรรมเนียมประเพณี
๗. เผชิญกับปัญหาอย่างรู้เท่าทัน มีสติ ไตร่ตรองอย่างละเอียดรอบคอบ เมื่อตัดสินใจแล้วมีความพอใจ และเต็มใจรับผิดชอบกับผลการตัดสินใจ จนกว่าจะมีข้อมูลใหม่เพิ่มเติม หรือมีข้อมูลที่เปลี่ยนแปลงไป
๘. เชื่อมั่นและมั่นใจในการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ใบความรู้ออนไลน์

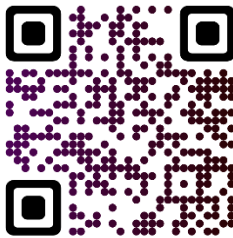
เรื่อง คิดเป็น

ใบความรู้ คิดเป็น

คลิปวิดีโอออนไลน์

วิชาทักษะการเรียนรู้ ทร๓๑๐๐๑ เรื่อง คิดเป็น

เรื่อง การคิดเป็น

<https://www.youtube.com/watch?v=-4Vu2M8C4fc>

ใบงาน วิชาทักษะการเรียนรู้
เรื่อง คิดเป็น

คำชี้แจง : ให้ผู้เรียนศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการคิดเป็น และตอบคำถามต่อไปนี้

๑. การแก้ปัญหาของคนคิดเป็น มีขั้นตอนอย่างไรบ้าง จงอธิบาย

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

๒. กรณีตัวอย่าง เรื่อง สมศักดิ์ติดเกม

“สมศักดิ์เป็นเด็กที่ทำอะไรก็ทำอย่างจริงจัง เมื่อชอบเล่นเกมก็เล่นจนน่าเป็นห่วง เขากลายเป็นเด็ก ติดเกม เขาเล่นเกมจนแทบไม่มีเวลากินข้าว ความคลั่งไคล้ในเกมของเขาทำให้เพื่อน ๆ ตั้งฉายาเขาว่า เกมแมน เวลาส่วนใหญ่ของเขาหมดไปกับการเล่นเกม เวลาสำหรับการเรียนจึงเหลือน้อยลง ๆ จนเขาล้มป่วยอ่อนเพลียมากต้องนำตัวส่งโรงพยาบาลในวันนี้เขาไม่คิดจะเล่นเกมอีกแล้ว เพื่อน ๆ มาเยี่ยมเขาที่โรงพยาบาล เขากลามเพื่อนถึงเรื่องที่โรงเรียน เพื่อนบอกว่าอาทิตย์หน้าจะสอบ สมศักดิ์ไม่ได้อ่านหนังสือเลย หลังออกจากโรงพยาบาลสมศักดิ์เร่งอ่านหนังสือ จนเขาง่วงหลับไป ฝันถึงแต่เกมที่ตัวเองเล่นสมศักดิ์รู้สึกเบื่อหน่ายการอ่านหนังสือ ทันใดนั้นสมศักดิ์ก็นึกถึงคำ ที่เพื่อนรุ่นพี่บอกเขาไว้ว่า ยาขยันกินแล้วตาแข็ง ไม่มีหลับ อ่านหนังสือได้คืบละหลายเล่ม สมศักดิ์คิดจะไปหาเพื่อนรุ่นพี่ซื้อเสือเพื่อขอใช้ยาสักเม็ด รุ่งเช้าสมศักดิ์ไปหาเสือตามที่ตั้งใจไว้โดยหวังว่า ถ้าได้ยาคงอ่านหนังสือทันแน่นอน สมศักดิ์เดินผ่านไปเจอเพื่อน ๆ เพื่อนถามเขาว่าจะไปไหน เขาบอกว่าจะไปหาพี่เสือเพื่อนซี้ให้สมศักดิ์ดูพี่เสือ ซึ่งนอนซอกหมอนสติเพราะใช้ยาบ้าจนติดงอมแงม จากนั้น เพื่อนถามสมศักดิ์ว่า นายยังคิดจะใช้ยาอีกหรือนายควรตั้งใจอ่านหนังสือ โดยไม่พึ่งยาเสพติด สมศักดิ์ไม่คิดว่ายาอันตรายขนาดนี้ เขาไม่กล้าใช้แล้ว เขาจะใช้ความสามารถของเขาเอง วางแผนการอ่าน แม้จะอ่านไม่จบทั้งหมด แต่ก็น่าจะรู้เรื่องบ้างพวกเพื่อน ๆ บอกสมศักดิ์ว่า จะเป็นกำลังใจให้ สมศักดิ์อ่านหนังสืออย่างตั้งใจและอดทน ไม่ลืมหืมที่พักผ่อนอย่างเพียงพอไม่ลืมหืมที่จะกินอาหารให้เป็นเวลา เมื่อถึงวันสอบ สมศักดิ์ตั้งใจทำข้อสอบ วันประกาศผลสอบสมศักดิ์สอบผ่านหมดทุกวิชา สมศักดิ์ดีใจเป็นที่สุดแม้คะแนนจะไม่สูงนักแต่ก็สอบผ่านหมดความสำเร็จจากการสอบครั้งนี้เป็นความสามารถของเขาล้วนๆ ไม่มีสิ่งเสพติดมาเกี่ยวข้อง”

๒.๑ ปัญหาเรื่องสมศักดิ์ติดเกม มีสาเหตุเนื่องมาจากอะไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

๒.๒ การแก้ปัญหาของสมศักดิ์โดยกระบวนการคิดเป็น จะต้องใช้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องทั้ง ๓ ประการ ดังนี้
ข้อมูลทางวิชาการ

.....

.....

.....

.....

ข้อมูลเกี่ยวกับตนเอง

.....

.....

.....

.....

ข้อมูลเกี่ยวกับสังคม

.....

.....

.....

.....

๒.๓ ถ้านักศึกษาเป็นสมศักดิ์ จะเลือกปฏิบัติอย่างไร จึงจะพอใจ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ชื่อ.....นามสกุล.....รหัสนักศึกษา.....

แผนการจัดการเรียนรู้
ภาคเรียนที่ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๖๗
ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอบ้านหมี่

๑. สัปดาห์ที่ ๖ วันที่ ..... เดือน..... พ.ศ. .... เวลา ๐๙.๐๐ - ๑๒.๐๐ น.
๒. วิชา ภาษาไทย พท๓๑๐๑๑ จำนวน ๕ หน่วยกิต
๓. มาตรฐานการเรียนรู้
  - การฟัง การดู
    ๑. สามารถเลือกสื่อ ในการฟัง และดูอย่างสร้างสรรค์
    ๒. สามารถฟังและดู อย่างมีวิจารณญาณ
    ๓. เป็นผู้มีมารยาทในการฟังและดู
  - การพูด
    ๑. สามารถพูด ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ โดยใช้ภาษาถูกต้องเหมาะสม
    ๒. สามารถแสดงความคิดเห็นเชิงวิเคราะห์ และประเมินค่าการใช้ภาษาพูดจากสื่อต่างๆ
    ๓. มีมารยาทในการพูด
๔. หน่วยการเรียนรู้/หัวเรื่อง การฟัง การดู และการพูด
๕. สาระสำคัญ
  - การฟัง การดู

การวิจารณ์ความสมเหตุสมผล การลำดับความและความเป็นไปได้ของเรื่องที่ฟังและดูจากสื่อที่หลากหลาย ตลอดจนมารยาทของการฟัง การดู และการพูด
  - การพูด

ศิลปะการพูดที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ และมารยาทในการพูด
๖. เนื้อหา
  ๑. เห็นคุณค่าของสื่อในการฟัง การดู และการพูด
  ๒. วิจารณ์ความสมเหตุสมผล การลำดับความและความเป็นไปได้ของเรื่องที่ฟัง การดู และการพูด
  ๓. นำเสนอความรู้ ความคิดเห็นที่ได้จากการฟัง การดูและการพูด
  ๔. ใช้ศิลปะการพูดที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการได้อย่างเหมาะสมกับโอกาสและบุคคล
  ๕. วิเคราะห์ ประเมินค่าการใช้ภาษาพูดจากสื่อ ต่าง ๆ
  ๖. ปฏิบัติตนเป็นผู้มีมารยาทในการฟัง การดู และการพูด
๗. จุดประสงค์การเรียนรู้/ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง
  ๑. นักเรียนบอกความสำคัญและบอกคุณค่าของสื่อในการฟัง การดู และการพูดในการเรียนและในชีวิตประจำวันได้
  ๒. นักเรียนสามารถวิจารณ์ความสมเหตุสมผล การลำดับความและความเป็นไปได้ของเรื่องที่ฟัง การดู และการพูดได้
  ๓. นักเรียนสามารถนำเสนอความรู้ ความคิดเห็นที่ได้จากการฟัง การดู และการพูดได้
  ๔. นักเรียนบอกศิลปะการพูดที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการได้อย่างเหมาะสมกับโอกาสและบุคคล
  ๕. นักเรียนสามารถวิเคราะห์ ประเมินค่าการใช้ภาษาพูดจากสื่อ ต่าง ๆ ได้
  ๖. นักเรียนบอกวิธีปฏิบัติตนเป็นผู้มีมารยาทในการฟัง การดูและการพูด ในโอกาสต่างๆได้อย่างถูกต้องและสามารถนำไปใช้ในการเรียนและในชีวิตประจำวันได้

๘. กระบวนการจัดการเรียนรู้และกิจกรรมเพิ่มเติม

ขั้นนำ

๑. ครูและผู้เรียนร่วมกันพูดคุยแลกเปลี่ยนประสบการณ์ที่มีเกี่ยวกับการฟัง การดู และการพูดในชีวิตประจำวัน และรวบรวมปัญหาต่าง ๆ ที่พบจากการฟัง การดู และการพูดในชีวิตประจำวัน
๒. ผู้เรียนเล่าถึงนักพูดหรือการพูดที่ผู้เรียนชื่นชอบประทับใจและการพูดที่ผู้เรียนไม่ประทับใจทั้งของตนเองและผู้สนใจ
๓. ให้ผู้เรียนเตรียมความพร้อม โดยทำแบบทดสอบก่อนเรียน เพื่อวัดความรู้พื้นฐานของผู้เรียน

ขั้นสอน

๑. ครูและผู้เรียนร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการฟัง การดู และการพูดรวมถึงมารยาทในการฟัง การดู และการพูด
๒. ครูและผู้เรียนร่วมกันกำหนดคุณสมบัตินักพูดที่ดีและมารยาทในการพูดในสถานการณ์ต่าง ๆ
๓. ครูมอบหมายให้ผู้เรียนศึกษาเลือกบทความทางอินเทอร์เน็ตมาอ่าน โดยให้เพื่อนในชั้นเรียนฟังแล้วให้สรุปประเด็นจากเรื่องที่ฟังตามหลักการที่ได้ศึกษาจากนั้นให้วิเคราะห์ข้อเท็จจริงนำเสนอ

ขั้นสรุป

๑. ครูผู้สอนให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน พร้อมเฉลยและอธิบายเนื้อหาเพิ่มเติม
๒. ครูผู้สอนสรุปเนื้อหาและเติมเต็มองค์ความรู้พร้อมมอบหมายงานให้ไปศึกษาด้วยตนเองเพิ่มเติม

๙. สื่อ/แหล่งเรียนรู้

๑. ใบความรู้
๒. หนังสือแบบเรียน
๓. บทความจากอินเทอร์เน็ต
๓. ใบงาน

๑๐. การวัดผลและประเมินผล

วิธีการวัด

๑. สังเกตพฤติกรรมระหว่างการเรียนรู้
๒. วัดความรู้จากการทำกิจกรรมในใบงาน

เครื่องมือ

๑. ใบงาน

เอกสารเพิ่มเติมจากหนังสือเรียนภาษาไทย ม.ปลาย
คำชี้แจง : ให้นักศึกษาสแกน QR CODE เพื่อศึกษาใบความรู้เพิ่มเติม

ภาษาไทย ม.ปลาย

ใบความรู้

เรื่อง การฟัง การพูด และการพูด

การฟัง การพูด

๑. ความหมายของการฟัง

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๒๕ ได้อธิบายความหมายของการฟังไว้ว่า การฟัง หมายถึง การตั้งใจสดับคอยรับฟังด้วยหู ได้ยินขยายความได้ว่าการฟังเริ่มจากการได้ยินเสียก่อน ขั้นที่ ๒ ติดตามเรื่องราวของสิ่งที่ได้ยินไปด้วย พอถึงขั้นที่ ๓ ต้องสามารถเข้าใจสิ่งที่ได้ยินหรือตีความหมายของสิ่งที่ได้ยินได้ และขั้นสุดท้ายต้องเกิดความคิดคล้อยตามหรือโต้แย้งสิ่งที่ได้ยินนั้น เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป

๒. ประโยชน์ของการฟัง

๒.๑ ช่วยให้มีความรู้และสติปัญญาเฉลียวฉลาดเป็นผู้ทันโลกและทันเหตุการณ์เพราะฟังมากย่อมรู้มาก ซึ่งเป็นคุณสมบัติของความเป็นนักปราชญ์หรือผู้เป็นพหูสูต

๒.๒ ช่วยให้นำสิ่งที่ได้สดับฟังนั้น ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้ เช่น ตัดสินปัญหาได้ หรือมีความคิดสร้างสรรค์

๒.๓ ช่วยให้เกิดทักษะในการฟัง คือ สามารถจับใจความสำคัญของเรื่องที่ฟัง ซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญในการแสวงหาคำความรู้ได้

๒.๔ ช่วยให้มีวิจรรณญาณในการฟัง คือ สามารถพิจารณาไตร่ตรองได้ว่าสิ่งใดบ้างเป็นข้อเท็จจริงสิ่งใดบ้างผิด และสิ่งใดบ้างถูกต้อง

๓. วัตถุประสงค์ของการฟัง

การฟังที่ดีผู้ฟังจะต้องตั้งจุดประสงค์ของการฟังไว้ในใจเสียก่อน ซึ่งผู้ฟังมักมีจุดประสงค์ใหญ่ ๓ ประการ คือ

๓.๑ ฟังเพื่อให้เกิดความรู้และความรอบรู้ แยกออกได้ดังนี้

๓.๑.๑ ฟังเพื่อให้เกิดความรู้ การฟังชนิดนี้เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับนักเรียน

๓.๑.๒ ฟังเพื่อให้เกิดความรู้ เป็นการฟังที่ช่วยสร้างเสริมเพิ่มพูนความรู้ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น เช่น ฟังข่าวเหตุบ้านการเมือง ฯลฯ การฟังต้องสามารถจับประเด็นสำคัญของเรื่อง โดยอาศัยหลักการพินิจสารและรู้จักประเมินคุณค่าของสาร

๓.๒ ฟังเพื่อหาเหตุผลมาโต้แย้งหรือคล้อยตามเป็นการฟังที่มีจุดมุ่งหมายให้ผู้ฟังมีวิจรรณญาณในการฟังเป็นสำคัญ คือ เมื่อฟังอะไรแล้วต้องเป็นผู้รู้จักคิด รู้จักไตร่ตรองว่าสิ่งที่ตนได้ฟังมานั้นมีเหตุผลสมควรเชื่อถือหรือไม่อันจะเป็นการฝึกให้เป็นคนสุขุมรอบคอบ ไม่เชื่อสิ่งใดอย่างมง่าย

๓.๓ ฟังเพื่อความเพลิดเพลิน และซาบซึ้ง เป็นการฟังด้วยความนิยมชมชอบ ผู้ฟังจะได้รับทั้งความสนุกสนานและความเพลิดเพลิน การฟังอย่างนี้ถือเป็นการตอบสนองความต้องการทางอารมณ์ช่วยผ่อนคลายความตึงเครียด

๔. ลักษณะของการเป็นผู้ฟังที่ดี

การฟังเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อชีวิตของบุคคลทั่วไป เราจึงควรทราบลักษณะของผู้ฟังที่ดี ซึ่งมีดังนี้

๔.๑ มีสมาธิในการฟัง การมีสมาธิเป็นสิ่งจำเป็นมากในการฟัง ผู้ฟังต้องตัดความวิตกกังวลหรือความกังวลใจต่าง ๆ ออกจากจิตใจให้หมด ฉะนั้นทุกครั้งที่ฟังเรื่องใดก็ตาม ผู้ฟังต้องหมั่นฝึกความมีสมาธิให้แก่ตนเองพยายามพุ่งความสนใจไปในเรื่องที่ตนกำลังฟังนั้น

๔.๒ ตั้งจุดมุ่งหมายในการฟัง ในการฟังแต่ละครั้งผู้ฟังควรตั้งจุดมุ่งหมายไว้ว่าจะฟังเพื่ออะไร เช่น ฟังเพื่อจับใจความสำคัญ ฟังเพื่อความเพลิดเพลิน เป็นต้น การฟังอย่างไร้จุดหมายย่อมเสียเวลาในการฟัง

๔.๓ วิเคราะห์เจตนาของผู้พูด คือ ต้องรู้จักวิเคราะห์เจตนาของผู้พูดว่า ผู้พูดมีความประสงค์อย่างไร มีสิ่งใดแอบแฝงซ่อนเร้นอยู่ในเรื่องที่พูดหรือไม่

๔.๔ สนใจและจับประเด็นสำคัญเรื่องที่ฟังให้ได้ คือขณะฟังต้องรู้จักใช้สติปัญญาวิเคราะห์คิดว่า ผู้พูดกำลังพูดเรื่องอะไร ให้สารประโยชน์อะไรบ้าง เรื่องที่ฟังนั้นมีประเด็นสำคัญอย่างไร แล้วพยายามสรุปความคิดรวบยอดให้ได้

๔.๕ ต้องวางใจเป็นกลางไม่มีอคติใด ๆ ต่อผู้พูด การมีอคติ และการจับผิดผู้พูดย่อมมีผลเสียมากกว่าได้ ควรหลีกเลี่ยงการจับผิดเล็ก ๆ น้อย ๆ เช่น การแต่งกาย การพูดซ้ำ ๆ ซาก ๆ ในบางคำ ฯลฯ เพราะจะทำให้ผู้ฟังเกิดรู้สึกว่าเรื่องที่กำลังฟังนั้นเป็นเรื่องที่น่าตำหนิ ควรสร้างเจตคติที่ดีต่อผู้พูดเสมอ การทำใจได้เช่นนี้ จะทำให้บรรยากาศการฟังเป็นไปอย่างราบรื่นและเข้าใจดี

๔.๖ ฟังด้วยความอดทนและตั้งใจฟังต้องอดทนและตั้งใจฟังตั้งแต่ต้นจนจบ การฟังอย่างครึ่ง ๆ กลาง ๆ หรือฟังเพียงบางตอนย่อมทำให้ไม่สามารถเข้าใจเนื้อเรื่องได้สมบูรณ์

๔.๗ ฟังอย่างสำรวมให้เกียรติผู้พูด และมีมารยาทอันดีงาม นับเป็นคุณสมบัติของผู้ฟังที่ดี การรู้ว่าสิ่งใดควรไม่ควร เช่น การลุกเดินเข้าออก การทำเสียงเอะอะนบเป็นกิริยาที่ไม่เหมาะสม ถือว่าไม่ให้เกียรติ และเป็นการเสียมารยาทอย่างยิ่ง แสดงความคิดเห็นก็ควรทำภายหลัง

๔.๘ ใช้ศิลปะในการฟังผู้ฟังที่ดีไม่ควรฟังอย่างเดียวควรใช้ไหวพริบในบางโอกาส เพื่อช่วยให้ผู้พูดสามารถถ่ายทอดความรู้ ความคิดของตนไปสู่จุดหมายปลายทางตามที่ผู้ฟังต้องการ โดยการใช้คำถามที่ได้จากการเชื่อถือผู้ฟังต้องการ

๔.๙ ขณะฟังควรบันทึกสิ่งสำคัญ หากสงสัย ควรซักถาม ให้เหมาะสม

๔.๑๐ หลักการฟัง ผู้ฟังบันทึกว่า เรื่องราวต่าง ๆ ที่ฟังไปนั้นตรงกับข้อจริง และมีเหตุผลน่าเชื่อถือเพียงใด มีสิ่งใดจะนำไปปฏิบัติให้เกิดประโยชน์ได้หรือไม่และรู้จักนำความรู้หรือข้อคิดต่าง ๆ ที่ได้จากการฟังไปใช้ประโยชน์ตามโอกาสอันสมควร

๕. มารยาทในการเป็นผู้ฟังที่ดี

ผู้ฟังที่ดีควรต้องระมัดระวังมารยาท ตั้งแต่เริ่มเข้าฟัง ขณะฟังไปจนกระทั่งเลิกฟัง คือ

๕.๑ ควรแต่งกายสุภาพเรียบร้อย เช่น ไม่สวมเสื้อปอละย่ยรุ่มร่าม หรือสวมรองเท้าแตะเข้าฟัง เป็นต้น

๕.๒ ผู้ฟังที่ไปถึงก่อน ควรนั่งเก้าอี้ที่เขาจัดไว้แถวหน้า ๆ ผู้ที่มาทีหลังจากนั้นก็ควรนั่งถัดกันลงมาข้างหลังทีละแถวตามลำดับ เพื่อผู้มาช้าจะได้ไม่ต้องหลีกคนหลาย ๆ คนเข้าไปหาที่นั่ง ทำให้วุ่นวายขาดสมาธิในการฟังได้ ถ้าผู้พูดเริ่มพูดไปบ้างแล้ว และไม่มีเก้าอี้ให้ที่นั่ง ก็ควรจะยืนฟังอย่างสงบ และมีระเบียบไม่บังคับผู้ที่นั่งอยู่ก่อน

๕.๓ ควรไปถึงสถานที่ฟังก่อนผู้พูดเริ่มพูด ถ้าเข้าหลังผู้พูดเริ่มพูดแล้วต้องแสดงความเคารพผู้พูดก่อน และเข้าไปนั่งฟังอย่างสงบ หากจำเป็นต้องออกจากห้องประชุมที่นั่งฟังอยู่ก่อนที่จะพูดจบก็ต้องทำความเคารพผู้พูดก่อนด้วย

๕.๔ ควรฟังด้วยความสนใจ ไม่ควรแสดงสีหน้าท่าทางให้ผู้พูดเห็นว่าผู้ฟังเกิดความเบื่อหน่ายเพราะจะทำให้ผู้พูดเสียกำลังใจ ถ้าเกิดไม่อยากรับฟังจริง ๆ ก็ควรจะเลิกฟังและออกจากห้องประชุมไปเลย

๕.๕ ควรให้เกียรติผู้พูดด้วยลักษณะต่าง ๆ ที่ทำได้ เช่น พุดดี ถูกใจผู้ฟังก็ควรปรบมือ หรือพูดชมเชยเมื่อมีโอกาสนั้น ขณะฟังอยู่ควรมองหน้าผู้พูดตลอดเวลาและไม่ควรคุยกัน ด้วยเรื่องส่วนตัวจนเป็นที่รำคาญแก่ผู้อื่นไม่ควรลุกเดินขวักไขว่ไปมาไม่ควรนั่งหลับสัปหงก ฯลฯ

๕.๖ ถ้าเกิดข้อสงสัยต้องการซักถาม ควรรักษามารยาทดังนี้

๕.๖.๑ ควรยกมือขึ้น เมื่อได้รับอนุญาตแล้วจึงค่อยถาม

๕.๖.๒ ควรถามอย่างสุภาพเรียบร้อยทั้ง ถ้อยคำและอากัปกิริยา

๕.๖.๓ คำถามควรกะทัดรัด ตรงประเด็น เกี่ยวกับเรื่องที่ฟัง

๕.๖.๔ ถ้าจะคัดค้าน ควรคัดค้านอย่างนอบนวล และกล่าวขอโทษก่อน

๕.๖.๕ เมื่อฟังพูดจบแล้วควรลุกขึ้น และออกไปมีระเบียบพยายามทำให้เกิดเสียงน้อยที่สุด

๖. เรื่อง การฟังและดูเพื่อจับประเด็นและสรุปความ

๖.๑ ความหมายของการจับประเด็น หมายถึง การจับข้อความสำคัญหรือใจความสำคัญของเรื่อง

๖.๒ ความหมายของการสรุปความ คือ การหยิบยกเอาความคิดหลักหรือประเด็นที่สำคัญของเรื่องมากล่าวย้ำให้เด่นชัด โดยใช้ประโยคสั้นๆแล้วเรียบเรียงให้เป็นระเบียบ

๖.๓ มารยาทในการฟังและดู

๖.๓.๑ มองสบตาผู้พูด ไม่มองออกนอกห้องหรือมองไปที่อื่น อันเป็นการแสดงว่าไม่สนใจเรื่องที่พูด และไม่เอามือไปอ่านขณะที่ฟังหรือดู

๖.๓.๒ รักษาความสงบ ไม่ส่งเสียงรบกวนผู้อื่น ไม่เอาของขบเคี้ยวเข้าไปทำลายสมาธิของผู้อื่น การชมภาพยนตร์ควรปิดโทรศัพท์มือถือจะได้ไม่รบกวนความสุขของผู้อื่น ไม่ควรพาเด็กเล็กๆไปในโรงภาพยนตร์หรือในที่ที่ต้องการความสงบ

๖.๓.๓ แสดงกิริยาอาการที่เหมาะสม ้วยรุ่มไม่ควรมุ่งเกี่ยวพาราสักอันในที่สาธารณะที่ต้องการความสงบในการฟังและการดู เพราะนอกจากจะรบกวนสายตาคนอื่นแล้วยังเป็นการแสดงกิริยาที่ขัดต่อขนบธรรมเนียมของไทยอีกด้วย

๖.๓.๔ ในการดูภาพไม่ควรขีดเขียนหรือฉีกภาพซึ่งแสดงถึงความไม่มีวัฒนธรรมที่ดีงาม

๖.๔ หลักการฟังและดูเพื่อสรุปความและจับประเด็น

การฟังและดูเพื่อจับประเด็นและสรุปความ เป็นทักษะเบื้องต้นที่ทุกคนจะต้องฝึกฝน เราจะต้องติดตามฟัง ดูเรื่องราวโดยตลอด ดังนั้นจึงต้องมีสมาธิในการฟังและสามารถแยกแยะได้ว่าข้อความใดเป็นใจความสำคัญ และข้อความใดเป็นผลความ ถ้าเราเข้าใจเรื่องราวได้โดยตลอดแล้วเราย่อมจดจำเรื่องราวที่ฟังและสามารถถ่ายทอดให้คนอื่นฟังได้ด้วย

ในการฟังแต่ละครั้ง เราต้องจับประเด็นของเรื่องที่ฟังได้ คือ รู้ว่าผู้พูดต้องการสื่อสารอะไร เป็นประเด็นสำคัญ และรู้จักว่าอะไรคือประเด็นรองซึ่งขยายประเด็นสำคัญ การฟังเช่นนี้เป็นการฟังเพื่อจับใจความสำคัญและใจความรองและรายละเอียดของเรื่อง มีวิธีการฟังดังนี้

๖.๔.๑ ฟังเรื่องราวให้เข้าใจ พยายามจับใจความสำคัญของเรื่องเป็นตอนๆ ว่าเรื่องอะไร ใครทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร อย่างไร

๖.๔.๒ ฟังเรื่องราวที่เป็นใจความสำคัญแล้วหารายละเอียดของเรื่องที่เป็นลักษณะปลีกย่อยของใจความสำคัญ หรือที่เป็นส่วนขยายใจความสำคัญ

๖.๔.๓ สรุปความโดยรวบรวมเนื้อหาสาระสำคัญอย่างครบถ้วน

วิธีการสรุปความจากการฟังนั้น เราจะต้องค้นหาให้พบว่าสารใดเป็นความคิดสำคัญในเรื่องนั้น ๆ แล้วสรุปไว้เฉพาะใจความสำคัญ โดยเขียนชื่อเรื่อง ผู้พูด โอกาสที่ฟัง วัน เวลา และสถานที่ที่ได้ฟังหรือดูไว้เป็นหลักฐานเครื่องเตือนความทรงจำต่อไป

การฟังและดูเพื่อจับประเด็นและสรุปความ เป็นการฟังในชีวิตประจำวันเพื่อให้ได้สาระสำคัญของเรื่องที่ฟัง เช่น ฟังการสนทนา ฟังเรื่องราวข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ฟังโทรศัพท์ ฟังประกาศ ฟังการบรรยาย ฟังการอภิปราย ฟังการเล่าเรื่อง เป็นต้น

๗. วิธีสรุปความตามลำดับขั้น

๗.๑ ขั้น อ่าน ฟัง และดู

- อ่าน ฟังและดูให้เข้าใจอย่างน้อย ๒ เที่ยว เพื่อให้ได้แนวคิดที่สำคัญ

๗.๒ ขั้นคิด

- คิดเป็นคำถามว่าอะไรเป็นจุดสำคัญของเรื่อง
- คิดต่อไปว่า จุดสำคัญของเรื่องมีความสัมพันธ์กับสิ่งใดบ้าง จุดสิ่งนั้น ๆ ไว้เป็นข้อความสั้น ๆ
- คิดวิธีที่จะเขียนสรุปความให้กะทัดรัดและชัดเจน

๗.๓ ชั้นเขียน

- เขียนร่างข้อความสั้นๆที่จดไว้
- จัดเวลาและตกแต่งร่างข้อความที่สรุปให้เป็นภาษาที่ตีสื่อความหมายได้แจ่มแจ้งชัดเจน

๘. หลักการดู ความหมายของการดู คือ การรับสารผ่านทางสายตาหรือการมองเห็น

ประเภทของการดู การดูมี ๒ ประเภท คือ

๑. การดูจากของจริง เช่น การชมการสาธิต การไปทัศนศึกษา ฯลฯ
๒. การดูผ่านสื่อ เช่น สื่อโทรทัศน์ ภาพถ่าย สื่อหนังสือพิมพ์ สื่อภาพยนตร์ สัญลักษณ์ ฯลฯ

หลักการดูที่ดี

๑. ดูอย่างมีจุดมุ่งหมาย คือ ดูไปเพื่ออะไร เพื่อความรู้ เพื่อความเพลิดเพลิน หรือ เพื่อให้ได้ข้อคิดในการนำไปปฏิบัติตาม
๒. ดูในสิ่งที่ควรดู เช่น ผู้ที่อยู่ในวัยเรียน ควรดูรายการที่ทำให้เกิดประโยชน์ต่อการศึกษาเล่าเรียน ได้แก่ รายการตอบปัญหาทางวิชาการ รายการที่มุ่งให้แนวทางการปฏิบัติตนให้เหมาะสม ฯลฯ
๓. ดูอย่างมีวิจารณ์ญาณ ให้อ่านและคิดไตร่ตรองหาเหตุและผลทุกครั้ง
๔. ดูแล้วนำมาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน อย่างถูกต้องและเกิดประโยชน์

มารยาทในการดู

- ตั้งใจดูด้วยความตั้งใจ
- ปิดเสียงเครื่องมือสื่อสาร และไม่ส่งเสียงดังรบกวนผู้อื่น
- นั่งหรือยืนดูในท่าที่เรียบร้อย เมื่อต้องเดินผ่านผู้ที่กำลังดู ควรเดินอย่างระมัดระวัง
- ไม่พูดหรือเล่าเรื่องราวแทรกขณะที่ผู้อื่นกำลังดูอยู่
- ไม่แอบดูของของผู้อื่นก่อนได้รับอนุญาต
- ปฏิบัติตามระเบียบของสถานที่

การพูด

การพูด หมายถึง การติดต่อสื่อความหมายระหว่างมนุษย์ โดยใช้เสียง ภาษา แววดา สี หน้าท่าทางต่าง ๆ เพื่อถ่ายทอด ความรู้สึกนึกคิดจากผู้พูดไปยังผู้ฟังให้เป็นที่เข้าใจกัน

วัตถุประสงค์ในการพูด

๑. การพูดเพื่อให้ความรู้ เป็นการอธิบาย ชี้แจง แสดงเหตุตามที่เตรียมไว้ ผู้พูดต้องมี ความรู้ คำนวณ ระเบียบเรียง อ้างอิงอย่าง ชัดเจน มีจุดมุ่งหมายเพื่อบอกกล่าว เล่าให้ฟัง เพื่อให้ ความรู้ เข้าใจสาระสำคัญครบถ้วน ใช้ในโอกาสอบรม ปฐมนิเทศ ชี้แจง ระเบียบ ข้อบังคับ บรรยายสรุป กล่าวรายงาน ประกาศ กล่าวแถลงการณ์ การสอน หนังสือในชั้นเรียน
๒. การพูดเพื่อโน้มน้าว เป็นการพูดชักชวน โน้มน้าว เคลี้ยกล่อม จูงใจ ปลุกเร้าให้คล้อย ตาม ผู้พูดต้องใส่อารมณ์ความรู้สึกลงไป เพื่อแสดงความเชื่อ การเห็นด้วยอย่างสุดจิตใจ จึงจะทำให้การพูดมีพลัง มีจุดมุ่งหมาย เพื่อให้ผู้ฟังเชื่อถือ คล้อยตาม ปฏิบัติตาม เปลี่ยนทัศนคติ ใช้ในโอกาสต่างๆ เช่น การชักชวนให้ประท้วง รณรงค์ให้ไปลงคะแนนเสียง โน้มน้าวใจให้ บริจาค โลหิต เป็นต้น จูงใจให้คนซื้อสินค้า ตลอดจนปลุกเร้าให้เกิดปฏิกริยามวลชน
๓. การพูดเพื่อจรรโลงใจ เป็นการพูดชี้แจงให้เห็นคุณงามความดี ความประณีต ความ งดงาม คุณค่าอันน่านิยม แสดงให้ เห็นถึงความน่าชื่นชมของความคิด การกระทำวัตถุ หรือ เรื่องราวอย่างใดอย่างหนึ่ง ตลอดจนความสนุกสนานเบิกบานใจ จุดมุ่ง หมายเพื่อความสบายใจ เพลิดเพลิน และได้สาระ

๔. การพูดเพื่อค้นหาคำตอบ ผู้พูดมีวัตถุประสงค์เพื่อสอบถามข้อเท็จจริง ข้อมูลความรู้ ข้อคิดเห็น หรือแนวทางปฏิบัติ ต่างๆ จากผู้ฟัง เพื่อจัดข้อสงสัยนำไปเป็นแนวทางปฏิบัติของตน หรือเผยแพร่ให้ผู้อื่นทราบ ผู้พูดจะต้องเรียบเรียงความคิดและ ใช้ภาษาที่ถูกต้อง กะทัดรัด สละสลวย สื่อความหมายให้ผู้ฟังเข้าใจได้อย่างชัดเจนอีกทั้ง ยังต้องคำนึงถึงกาลเทศะและความ สุกภาพด้วย การพูดที่มีวัตถุประสงค์เพื่อค้นหาคำตอบได้แก่ การสัมภาษณ์ การสอบถามข้อมูลเรื่องใดเรื่องหนึ่งและการปรึกษาปัญหา เป็นต้น

ลักษณะวิธีการพูด

๑. การพูดอย่างฉับพลัน เป็นการพูดที่ผู้พูดไม่ทราบล่วงหน้ามาก่อนและไม่มีโอกาสเตรียมตัวมาก่อนแต่ได้รับเชิญ ให้พูดไม่สามารถปฏิเสธได้ ส่วนใหญ่จะเป็นการพูดในงาน สังคมต่างๆ การพูดประเภทนี้ผู้พูดจะต้องควบคุมสติไม่ให้ตื่นเต้นจน เกินไป ใช้ปฏิภาณไหวพริบประสบการณ์ความรู้รอบตัวและทักษะในการสื่อสารของตนอย่างมีประสิทธิภาพควรใช้ความคิด อย่างรวดเร็วเพื่อเตรียมคำขึ้นต้นประมวลเนื้อหาสาระและการกล่าวลงท้ายที่เป็นลำดับต่อเนื่องชัดเจนกะทัดรัดและน่าประทับใจ

๒. การพูดแบบอ่านจากต้นฉบับ เป็นการอ่านจากต้นฉบับทุกตัวอักษรที่เตรียมไว้ ใช้ในโอกาสที่เป็นทางการ เช่น การอ่าน ข้าราชการ สุนทรพจน์ การส่งกระจายเสียงทางวิทยุ ผู้พูด ต้องมีศิลปะการอ่านต้องฝึกซ้อมเป็นอย่างดีทั้งอักขรวิธีน้ำเสียงและ การเว้นวรรคตอน

๓. การพูดแบบท่องจำ ผู้พูดต้องจำเนื้อหาความจากบทให้ได้มากและครบถ้วนที่สุดต้องพูดเป็นธรรมชาติไม่ใช่ท่องจำ ใช้ อวัจนภาษาประกอบให้เหมาะสมอย่าพะวงกับเนื้อหาความที่ท่องจำเพราะจะเพิ่มความเครียด การพูดจะไม่ยืดหยุ่นตามสถานการณ์ อาจจัดขีดจึงไม่ควรใช้หากจำเป็นควรพูดสั้น ๓-๔ นาที มักใช้ในการแสดงละครหรือโอกาสจะแสดงความสามารถพิเศษในการ พูด

๔. การพูดแบบเตรียมตัวล่วงหน้ามีโครงร่างบันทึกผู้พูดจะทราบล่วงหน้าจึงมีโอกาสเตรียมและ ฝึกซ้อมเต็มที่เป็นการ สื่อสารที่ดี เพราะพูดจากความเข้าใจความรู้ลึกและภูมิรู้ของตนสร้างความประทับใจให้ผู้ฟังได้ดี จึงต้องมีการเตรียมตัวลำดับ ความคิดขึ้นต้นเนื้อหาและลงท้ายอย่างเหมาะสมเตรียมตัวต้นร่างเฉพาะหัวข้อหรือใจความสำคัญหลักๆ เป็นการพูดที่ใช้กัน แพร่หลายที่สุด

ประเภทของการพูด แบ่งได้ ๒ ประเภท คือ

๑. การพูดระหว่างบุคคล ได้แก่ การทักทายปราศรัย ลักษณะการทักทายปราศรัยที่ดีดังนี้ หน้าตายิ้มแย้มแจ่มใส แสดงอาการยินดีที่ได้พบผู้ที่เราทักทายกล่าวคำปฏิสันถารที่เป็นที่ยอมรับกันในสังคม เช่น สวัสดีครับ สวัสดีค่ะ แสดงกิริยาอาการประกอบคำปฏิสันถาร

๒. การพูดในกลุ่ม การพูดในกลุ่มเป็นกิจกรรมที่สำคัญในสมัยปัจจุบัน ทั้งในชีวิตประจำวันและในการศึกษาเป็นเปิดโอกาสให้สมาชิกในกลุ่มได้ซัก ถาม แสดงความคิดเห็น หรือเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นแล้วมาเล่าให้ ฟังกัน มีวิธีการดังต่อไปนี้

เล่าถึงเนื้อหาและประเด็นประเด็นสำคัญ ๆ ว่ามีอะไรบ้าง ภาษาที่ใช้ควรเป็นภาษาที่ง่ายน้ำเสียงชัดเจนน่า ฟังเน้นเสียง ในตอนที่สำคัญ ใช้กิริยาท่าทางประกอบการเล่าเรื่องตามความเหมาะสมผู้เล่าเรื่องควรจำเรื่องใดเป็นอย่าง ดีมีการสรุปข้อคิดใน ตอนท้าย

แบบทดสอบ

รายวิชาภาษาไทย พท ๓๑๐๐ : ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

คะแนนที่ได้

เรื่อง การฟัง การดู และการพูด

*****

คำชี้แจง : ให้นักศึกษาเลือกคำตอบที่ถูกต้อง โดยกาเครื่องหมาย ⊗ ข้อที่ถูกที่สุดเพียงคำตอบเดียว

๑. การฟังและการดูอย่างมีวิจารณญาณข้อใดถูกต้อง
  - ก. ฟังและดูให้เข้าใจเรื่อง
  - ข. วิเคราะห์เรื่องและวินิจฉัยเรื่อง
  - ค. ฟังและดูแล้ววิจารณ์
  - ง. ถูกทั้ง ก และ ข
๒. คำว่าจรรโลงใจมีความหมายว่าอย่างไร
  - ก. สบายใจ คลายเครียด เกิดจินตนาการ
  - ข. เบื่อหน่าย
  - ค. ต้องการที่จะวิพากษ์วิจารณ์
  - ง. ฟังหรือดูแล้วเป็นทุกข์
๓. การฟังและการดูจะสัมฤทธิ์ผลได้เกิดจากอะไรเป็นหลักสำคัญ
  - ก. มารยาททางสังคม
  - ข. สถานที่ที่ใช้ในการฟังและการดู
  - ค. ผู้ส่งสาร
  - ง. เมื่อมีการแสดงต้องใช้ผู้แสดงที่หน้าตาดี
๔. ข้อใดเป็นมารยาทที่ดีของการพูด
  - ก. คิดอย่างไรให้พูดอย่างนั้น
  - ข. ผูกขาดการพูด
  - ค. เมื่อต้องการจะติควรแสดงต่อหน้าชุมชน
  - ง. สุภาพเหมาะสมกับกาลเทศะ
๕. การพูดในที่ประชุม การกล่าวต้อนรับ การกล่าวอวยพร เป็นการพูดชนิดใด
  - ก. แบบเป็นทางการ
  - ข. แบบกึ่งทางการ
  - ค. ไม่เป็นทางการ
  - ง. ใช้ได้ทุกชนิด

ชื่อ.....นามสกุล.....รหัสนักศึกษา.....

เฉลยแบบทดสอบ

รายวิชาภาษาไทย พท ๓๑๐๐ : ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

เรื่อง การฟัง การดู และการพูด

*****

คำชี้แจง : ให้นักศึกษาเลือกคำตอบที่ถูกต้อง โดยกาเครื่องหมาย ⊗ ข้อที่ถูกที่สุดเพียงคำตอบเดียว

๑. การฟังและการดูอย่างมีวิจารณญาณข้อใดถูกต้อง
  - ก. ฟังและดูให้เข้าใจเรื่อง
  - ข. วิเคราะห์เรื่องและวินิจฉัยเรื่อง
  - ค. ฟังและดูแล้ววิจารณ์
  - ง. ถูกทั้ง ก และ ข
๒. คำว่าจรรโลงใจมีความหมายว่าอย่างไร
  - ก. สบายใจ คลายเครียด เกิดจินตนาการ
  - ข. เปื่อหน่าย
  - ค. ต้องการที่จะวิพากษ์วิจารณ์
  - ง. ฟังหรือดูแล้วเป็นทุกข์
๓. การฟังและการดูจะสัมฤทธิ์ผลได้เกิดจากอะไรเป็นหลักสำคัญ
  - ก. ผู้ส่งสาร
  - ข. สถานที่ที่ใช้ในการฟังและการดู
  - ค. มารยาททางสังคม
  - ง. เมื่อมีการแสดงต้องใช้ผู้แสดงที่หน้าตาดี
๔. ข้อใดเป็นมารยาทที่ดีของการพูด
  - ก. คิดอย่างไรให้พูดอย่างนั้น
  - ข. สุภาพเหมาะสมกับกาลเทศะ
  - ค. เมื่อต้องการจะติควรแสดงต่อหน้าชุมชน
  - ง. ผูกขาดการพูด
๕. การพูดในที่ประชุม การกล่าวต้อนรับ การกล่าวอวยพร เป็นการพูดชนิดใด
  - ก. แบบเป็นทางการ
  - ข. แบบกึ่งทางการ
  - ค. ไม่เป็นทางการ
  - ง. ใช้ได้ทุกชนิด

ใบงาน วิชาภาษาไทย
เรื่อง การฟัง การดู และการพูด

คำชี้แจง : ให้ผู้เรียนศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการฟัง การดู และตอบคำถามต่อไปนี้

๑. ความหมายของการฟังและการดู

.....
.....
.....
.....
.....

๒. บอกจุดมุ่งหมายของการฟังและการดู มา ๓ ข้อ

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

๓. ให้ผู้เรียนใช้วิจารณญาณให้รอบคอบว่า เมื่อฟังข้อความโฆษณาแล้ว น่าเชื่อถือหรือเป็นความจริงมากน้อยเพียงไร

“ครีมถนอมผิว ช่วยให้ผิวนุ่ม ผิวที่มีริ้วรอยเหี่ยวย่นจะกลับเต่งตึงเปล่งปลั่ง
ผิวที่อ่อนเยาว์ในวัยเด็กจะกลับคืนมา คุณสุขภาพสตรีโปรดวงใจ
และเรียกใช้ครีมถนอมเนื้อ”

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ตอนที่ ๒ เรื่อง การฟัง การดู

คำชี้แจง : ให้นักศึกษาตอบคำถามต่อไปนี้

๑. ให้ผู้เรียนบันทึกกิจกรรมในชีวิตประจำวันเกี่ยวกับสิ่งที่ได้ฟังและดู ซึ่งคิดว่าน่าสนใจ ๒ รายการ โดยแยกประเภทตามจุดมุ่งหมายของการฟังหรือดู พร้อมทั้งสรุปประโยชน์ที่ได้รับอย่างสั้น ๆ

ลำดับที่	วัน/เดือน/ปี	ชื่อเรื่องที่ฟังหรือดู	ประเภทตามจุดมุ่งหมายของการฟังหรือดู	ประโยชน์ที่ได้รับ

๒. นักศึกษาดูข่าวจากโทรทัศน์หรือฟังจากวิทยุ ๑ ข่าวแล้วใช้หลักการฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณพิจารณาว่าตามประเด็น ดังนี้

หัวข้อข่าว.....

แหล่งที่มา.....วัน.....เดือน.....ปี.....

เนื้อหาข่าว

.....
 .....

วิเคราะห์ (ใคร ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร)

.....
 .....

ข้อวินิจฉัย (ความน่าเชื่อถือของข่าวมีมากน้อยเพียงใด เพราะอะไร)

.....
 .....

ประเมินค่า (ข่าวมีประโยชน์ มีข้อดี ข้อเสียอย่างไร)

.....
 .....

ชื่อ.....นามสกุล.....รหัสนักศึกษา.....

แผนการจัดการเรียนรู้
ภาคเรียนที่ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๖๗
ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอบ้านหมี่

๑. สัปดาห์ที่ ๗ วันที่ ..... เดือน..... พ.ศ. .... เวลา ๐๙.๐๐ - ๑๒.๐๐ น.

๒. วิชา ภาษาไทย พท๓๑๐๑

จำนวน ๕ หน่วยกิต

๓. มาตรฐานการเรียนรู้

๑. สามารถอ่านอย่างมีวิจารณญาณ จัดลำดับความคิดจากเรื่องที่อ่าน
๒. สามารถศึกษาภาษาถิ่น สำนวน สุภาษิตที่มีอยู่ในวรรณคดี วรรณกรรมปัจจุบัน และวรรณกรรมท้องถิ่น
๓. สามารถวิเคราะห์ วิจารณ์ ประเมินค่าองค์ประกอบของวรรณคดี วรรณกรรมปัจจุบัน วรรณกรรมท้องถิ่น
๔. สามารถค้นคว้าหาความรู้จากสื่อสิ่งพิมพ์และสื่อสารสนเทศ
๕. ปฏิบัติตนเป็นผู้มีมารยาทในการอ่าน และนิสัยรักการอ่าน

๔. หน่วยการเรียนรู้/หัวเรื่อง การอ่าน

๕.สาระสำคัญ

การอ่านเพื่อตีความ แปลความ ขยายความ ความหมายของภาษาถิ่น สำนวน สุภาษิต องค์ประกอบของการประเมินค่าวรรณคดี วรรณกรรมปัจจุบัน และวรรณกรรมท้องถิ่น ตลอดจนมารยาทในการอ่าน

๖. เนื้อหา

๑. หลักการตีความ แปลความและขยายความ
๒. การอ่านบทประพันธ์ที่ไพเราะทั้งร้อยแก้ว ร้อยกรอง
๓. การอ่านวรรณคดี ในวรรณคดี จากเรื่อง ขุนช้างขุนแผน พระอภัยมณี อิเหนา นิทานเวตาล นิราศ พระบาทนิราศภูเขาทอง ร่ายยาวมหาเวสสันดรชาดก มัทนพาธา พระมหาชนก (ทศชาติชาดก)
๔. หลักการวิเคราะห์ วิจารณ์และประเมินค่าวรรณคดี วรรณกรรมปัจจุบันและวรรณกรรมท้องถิ่น เช่น วรรณกรรมปัจจุบัน ได้แก่ บทละครโทรทัศน์ นวนิยาย เรื่องสั้น บทเพลงต่าง ๆ วรรณกรรมท้องถิ่น ได้แก่ ไกรทอง นางสิบสอง ปลาบู่ทอง ผาแดงนางไอ่ ละครจักร ๆ วงศ์ ๆ ฯลฯ
๕. การมีมารยาทในการอ่าน

๗. จุดประสงค์การเรียนรู้/ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

๑. นักเรียนสามารถอ่านตีความ แปลความ และขยายความเรื่องที่อ่านได้
๒. นักเรียนสามารถวิเคราะห์ วิจารณ์ความสมเหตุสมผล การลำดับความคิดและความเป็นไปได้ของเรื่องที่อ่านได้
๓. นักเรียนสามารถอธิบายความหมายของภาษาถิ่น สำนวน สุภาษิตที่ปรากฏในวรรณคดี วรรณกรรมปัจจุบัน วรรณกรรมท้องถิ่นได้
๔. นักเรียนสามารถวิเคราะห์ วิจารณ์ประเมินค่าวรรณคดี วรรณกรรมปัจจุบันวรรณกรรมท้องถิ่นในฐานะที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ของชาติ แล้วนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต
๕. นักเรียนสามารถเลือกใช้สื่อในการค้นคว้าหาความรู้ที่หลากหลาย
๖. นักเรียนบอกรายาทในการอ่านที่ดีและมีนิสัยรักการอ่าน

๘. กระบวนการจัดการเรียนรู้และกิจกรรมเพิ่มเติม

ชั้นนำ

๑. ครูแจ้งวัตถุประสงค์ในการเรียนให้กับนักศึกษาในหัวข้อที่ต้องเรียน
๒. ครูและผู้เรียนร่วมกันพูดคุยแลกเปลี่ยนประสบการณ์ที่มีเกี่ยวกับการอ่านประโยชน์ของการอ่านในชีวิตประจำวัน ปัญหาต่าง ๆ ที่พบจากการฟังการดูและการพูดในชีวิตประจำวัน

ขั้นสอน

๑. ครูและผู้เรียนร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับอ่านตีความ แปลความ ขยายความ ความหมายของภาษาถิ่น สำนวน สุภาษิต องค์กรประกอบ ของการประเมินค่าวรรณคดี วรรณกรรมปัจจุบัน และวรรณกรรมท้องถิ่น ตลอดจนมารยาทในการอ่าน

๒. ครูมอบหมายให้ผู้เรียนร่วมกันบอกมารยาทที่ดีในการอ่าน

๓. ครูมอบหมายให้ผู้เรียนศึกษาเลือกบทความทางอินเทอร์เน็ตมาอ่าน โดยให้เพื่อนในชั้นเรียนฟังแล้วให้สรุปประเด็นจากเรื่องที่ฟังตามหลักการที่ได้ศึกษาจากนั้นให้วิเคราะห์ข้อเท็จจริงนำเสนอในครั้งต่อไป

ขั้นสรุป

ครูผู้สอนสรุปเนื้อหาและเติมเต็มองค์ความรู้พร้อมมอบหมายงานให้ไปศึกษาด้วยตนเองเพิ่มเติม

๙. สื่อ/แหล่งเรียนรู้

๑. ใบความรู้
๒. หนังสือแบบเรียน
๓. ใบงาน

๑๐. ประเมินผล

วิธีการวัด

๑. สังเกตพฤติกรรมระหว่างการเรียนรู้
๒. วัดความรู้จากการทำกิจกรรมในใบงาน

เครื่องมือ

๑. ใบงาน

เอกสารเพิ่มเติมจากหนังสือเรียนภาษาไทย ม.ปลาย
คำชี้แจง : ให้นักศึกษาสแกน QR CODE เพื่อศึกษาใบความรู้เพิ่มเติม

ภาษาไทย ม.ปลาย

ใบความรู้

เรื่อง การอ่าน

○ ความหมายของการอ่าน

การอ่าน หมายถึง การแปลตัวอักษรมาเป็นคำ ซึ่งทำให้ทราบความหมายของคำนั้นๆ เพื่อให้เข้าใจเนื้อหาสาระในการอ่านและสามารถจับประเด็นสำคัญๆ ที่ผู้ส่งสารต้องการสื่อให้ผู้รับสารทราบ การรับรู้ความหมายจากสารที่ได้รับโดยการอ่าน และเข้าใจความหมายของสาร เนื้อหาสาระ จับใจความสำคัญได้ และสามารถนำไปถ่ายทอดได้ การอ่านถือเป็นกระบวนการในการรับสาร

○ ประโยชน์ของการอ่าน

การอ่านเป็นการรับรู้ความหมายจากสารที่ได้อ่าน และเข้าใจความหมายของสาร เนื้อหาสาระ จับใจความสำคัญได้และสามารถนำไปถ่ายทอดได้ การอ่านถือเป็นกระบวนการในการรับสารและมีความสำคัญ ดังนี้

๑. **ให้ความรู้** หมายถึง สามารถทำให้ผู้ที่ได้อ่านรู้ทันเหตุการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป โดยเฉพาะในยุคปัจจุบัน ซึ่งเป็นยุคของการสื่อสารไร้พรมแดน(ยุคโลกาภิวัตน์)

๒. **ให้แง่คิด** หมายถึง การอ่านช่วยให้รู้ถึงความรู้สึกนึกคิด ความต้องการทั้งของตนเองและความต้องการของผู้อื่น ผู้ที่อ่านมากจะช่วยให้มีความคิด มีการวิเคราะห์ ทำให้การตัดสินใจแก้ไขปัญหาต่าง ๆ เป็นไปได้ด้วยเหตุและผล

๓. **ให้ความเข้าใจ** หมายถึง การอ่านช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจกฎ ระเบียบ และกระบวนการในการแก้ปัญหาสิ่งต่าง ๆ ได้

๔. **ช่วยในการพัฒนาตนเอง** หมายถึง การอ่านช่วยให้ผู้อ่านเป็นคนที่รู้ทันเหตุการณ์ ทันยุคทันสมัย ช่วยพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ และการประกอบอาชีพให้ดีขึ้น

๕. **ให้ความบันเทิง** หมายถึง การอ่านก่อให้เกิดความเพลิดเพลินจากสิ่งที่ได้อ่าน ได้ผ่อนคลายความตึง

○ การพิจารณาเรื่องที่อ่านประกอบด้วยพฤติกรรม ๓ ประการคือ

๑. การอ่านตีความ

การอ่านตีความเป็นการอ่านที่ต้องใช้ทั้งความรู้ ความเข้าใจ และประสบการณ์ของผู้อ่านเพื่อนำมาพิจารณาเรื่องราว ดังนั้นจึงพบว่าในการอ่านตีความเรื่องใดเรื่องหนึ่งผู้อ่านแต่ละคนอาจตีความได้แตกต่างกัน” การอ่านตีความเป็นการอ่านที่ผู้อ่านจะต้องใช้ประสบการณ์ ความรู้ ความเข้าใจที่มีอยู่ในการสรุปหรือตัดสินใจว่า ผู้เขียนต้องการจะกล่าวถึงเรื่องอะไร มีจะประสงค์หรือมุ่ง ที่จะนำเสนอสาระสำคัญประการใดต่อผู้อ่าน ด้วยเจตนาหรือน้ำเสียงอย่างไร ความพยายามที่จะเข้าใจความหมายของข้อความเพื่อให้เข้าใจจุดมุ่งหมายของสาร”

๒.การอ่านแปลความ

การอ่านแปลความ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงจากความหนึ่งไปสู่อีกความหนึ่ง โดยแปลงเรื่องที่ได้อ่านหรือฟังออกมาเป็นคำพูดใหม่หรือใช้ถ้อยคำใหม่โดยยังรักษาเนื้อหาและความสำคัญของเรื่องเดิมไว้อย่างครบถ้วน การแปลความมีหลักสำคัญดังนี้

๑. จับใจความหรือสาระของเรื่องได้

๒. สรุปสาระสำคัญ ทำความเข้าใจความหมายและเนื้อหาของเรื่องให้ตรงกันกับเรื่องที่อ่าน

๓. เรียบเรียงการใช้ภาษาเป็นของเราเองให้เป็นข้อความใหม่ชัดเจน และ รักษาข้อความเดิมที่เราอ่านไว้

รู้จัก เช่น

ตัวอย่างการอ่านแปลความ

- แปลคำศัพท์เฉพาะเป็นภาษาธรรมดา เป็นการแปลเป็นภาษาธรรมดาที่ทุกคนเข้าใจ หรือ

๑. เขาเป็น**กุนซือ**ด้านฟุตบอลต่างประเทศ

กุนซือ หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญผู้รู้

๒. ฉัน**ฟันธง**ว่า เขาสอบได้แน่นอน

ฟันธง หมายถึง ตัดสินด้วยความเชื่อมั่น

๓. การอ่านขยายความ

การเพิ่มเติมความคิดเกี่ยวกับเรื่องที่ได้อ่านให้กว้างออกไปละเอียดหรือลึกลงไปกว่าเรื่องเดิม โดยอาศัยเรื่องเดิมที่อ่านเป็นพื้นฐาน แต่จะขยายหรือคิดต่ออย่างมีเหตุผลต้องอยู่ในขอบข่ายของเรื่องเดิมโดยปฏิบัติดังนี้

๑. กล่าวถึงสาเหตุและผลสัมพันธ์กัน

๒. ยกตัวอย่างหรือข้อเท็จจริงมาประกอบกับเนื้อเรื่องเดิม

๓. อธิบายสิ่งที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนั้นเพิ่มเติม

๔. การคาดคะเน สิ่งที่จะเป็นไปได้ หรือสิ่งที่น่าจะเกิดขึ้นต่อไป โดยอาศัยข้อมูลเหตุผล จากเรื่องเดิมเป็นพื้นฐาน

ดังนั้นผู้อ่านต้องมีความรู้ มีทักษะและประสบการณ์การอ่านที่สูงมาก จึงจะอ่านขยายความได้ดี

ตัวอย่างการอ่านขยายความ

ใครจะไว้ใจอะไรก็ตามเถิด

แต่อย่าเกิดไว้ในสิ่งห้า

หนึ่งอย่าไว้ใจทะเลทุกเวลา

สองสัตว์เขี้ยวงายอย่าไว้ใจ

สามผู้ถืออาวุธสุดจกร้าย

สี่ผู้หญิงทั้งหลายอย่ากรายใกล้

ห้าพระมหากษัตริย์ทรงฉัตรชัย

ถ้ามั่นใจใครประมาทอาจตายเอ๋ย

○ การอ่านวรรคตอนในวรรณคดี

ร้อยแก้ว คือ งานเขียนความเรียงที่สละสลวย ไพเราะ มีทั้งที่เป็นตำราทางวิชาการและงานเขียนที่เป็นบันเทิงใจ เช่น สามก๊ก ราชธาธิราช การอ่านออกเสียง มีวิธีการปฏิบัติดังนี้

๑. ศึกษาเรื่องที่อ่านให้เข้าใจแจ่มแจ้งเสียก่อน

๒. เมื่อเริ่มอ่านควรด้วยอัตราความเร็วพอดี ไม่เร็วหรือช้าเกินไป

๓. ผู้อ่านควรแบ่งวรรคตอนให้ถูกต้อง

๔. เวลาอ่านพยายามให้เป็นเสียงพูดตอนใดสำคัญควรเน้น

๕. อ่านให้ดังพอที่จะได้ยินทั่วกัน

๖. อ่านให้คล่องและชัดถ้อยชัดคำ ถูกต้องตามอักขรวิธี

๗. รู้จักวิธีอ่านตามประเภทของเรื่อง

๘. ผู้อ่านควรวางสีหน้าให้เป็นปกติ

๙. ผู้อ่านไม่ควรยกหนังสือหรือเอกสารบังหน้าตนเอง

๑๐. ผู้อ่านต้องคำนึงถึงหน้าที่ของตน

○ กระบวนการอ่าน มี ๔ ขั้นตอน คือ

ขั้นแรก คือ การอ่านออกอ่านได้ หรืออ่านออกเสียงได้ถูกต้อง

ขั้นที่สอง คือ การอ่านแล้วเข้าใจความหมายของคำ วลี ประโยค สรุปความได้

ขั้นที่สาม คือ การอ่านแล้วรู้จักใช้ความคิด วิเคราะห์วิจารณ์และออกความเห็นในทางที่ขัดแย้งหรือเห็นด้วยกับผู้อื่นอย่างมีเหตุผล

ขั้นสุดท้าย คือ การอ่านเพื่อนำไปใช้ ประยุกต์ใช้ในเชิงสร้างสรรค์ดังนั้นผู้อ่านได้และอ่านเป็นจะต้องใช้กระบวนการทั้งหมดในการอ่านที่ก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดโดยการถ่ายทอดความหมายจากตัวอักษรออกมาเป็นความคิดและจากการคิดที่ได้จากการอ่านผสมผสานกับประสบการณ์เดิมและสามารถความคิดนั้นไปใช้ประโยชน์ต่อไป

○ คุณค่าของการอ่าน

วัตถุประสงค์ในการอ่านของแต่ละบุคคลย่อมแตกต่างกันออกไป เช่น อ่านเพื่อความรู้ อ่านเพื่อให้เกิดความคิด อ่านเพื่อความเพลิดเพลิน อ่านเพื่อความจรรโลงใจ เป็นต้นซึ่งผู้อ่านจำเป็นต้องทราบจุดมุ่งหมายของการอ่านนั้น ๆ ไว้ก่อนการอ่านทุกครั้งอย่างไรก็ตามการอ่านมีความสำคัญต่อชีวิตที่ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตเป็นการช่วยให้ได้รับข้อมูลข่าวสารเพื่อประกอบการตัดสินใจในชีวิตประจำวัน การอ่านมีความจำเป็นต่อการศึกษาเล่าเรียน ทั้งในระบบและนอกระบบ คนที่เรียนหนังสือเก่งมักจะเป็นคนที่อ่านหนังสือเก่งเพราะการอ่านช่วยให้ได้รับความรู้และความเข้าใจที่จะทำให้ประสบความสำเร็จและสามารถศึกษาต่อในระดับสูงได้ การอ่านมีคุณค่าต่อมนุษย์เนื่องจากการสนองความต้องการของมนุษย์ ทำให้มนุษย์เกิดความรู้ระดับสติปัญญาให้สูงขึ้น ทำให้มนุษย์เกิดความคิดสร้างสรรค์พัฒนาความคิดให้ก้าวหน้า ส่งผลต่อการพัฒนาในอาชีพ ทำให้มนุษย์ทันต่อเหตุการณ์ได้รับความรู้เพิ่ม ช่วยอำนวยความสะดวกในชีวิตรประจำวันช่วยให้มนุษย์สามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ และสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้ ช่วยพัฒนาจิตใจให้องกงาม ช่วยขจัดความทุกข์ ความเศร้าหมองการอ่านทำให้เกิดความเข้าใจ ความร่วมมือในการอยู่ร่วมกันในสังคมเป็นการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ได้รับความเพลิดเพลินและพักผ่อนหย่อนใจ

○ มารยาทในการอ่านโดยทั่วไปพอ สรุปดังนี้

๑. ไม่ส่งเสียงรบกวนในขณะที่อ่านหนังสือในสถานที่ร่วมกับคนอื่น
๒. ไม่ทำลายหนังสือโดยขีด ขูด พับ ทำสกปรก หรือฉีกหนังสือส่วนที่มีเนื้อหาที่ตนต้องการ
๓. เนื้อหาที่ต้องการคัดลอกเพื่อนำมาเรียบเรียงในข้อเขียนของตนเอง ต้องอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูลให้ถูกต้องตามหลักการเขียนอ้างอิง
๔. การอ่านหนังสือตามแหล่งความรู้ต่างๆ เมื่ออ่านเสร็จแล้วควรนำไปเก็บไว้ที่เดิม
๕. อ่านอย่างตั้งใจและมีสมาธิรวมทั้งไม่ทำลายสมาธิของผู้อื่น
๖. การอ่านหนังสือเก่าหรือหนังสือหายากต้องอ่านอย่างทะนุทะนอม และทำตามคำแนะนำของเจ้าของหน้าที่อย่างเคร่งครัด
๗. ไม่ใช้สถานที่อ่านหนังสือทำกิจกรรมอื่น เช่น รับประทานอาหาร นอนหลับ เป็นต้น
๘. ไม่อ่านเรื่องส่วนตัว หรือความลับของผู้อื่นโดยที่ยังไม่ได้รับอนุญาต
๙. ในขณะที่ผู้อื่นกำลังอ่านหนังสือ ไม่ควรชะโงกหน้าไปอ่าน หรือไม่ควรยื้อแย่งมาอ่าน
๑๐. ไม่ควรอ่านออกเสียงดัง ในขณะที่ผู้อื่นใช้สมาธิ หรือต้องการความสงบ
๑๑. ไม่แก้งอ่านเพื่อหยอกล้อหรือล้อเลียนผู้อื่น
๑๒. ไม่ควรหยิบหนังสือของผู้อื่นมาอ่านโดยที่ยังไม่ได้รับอนุญาต
๑๓. ไม่ควรอ่านหนังสือในวงสนทนาหรืออยู่ในระหว่างการประชุม
๑๔. ถ้าเป็นหนังสือสาธารณะหรือห้องสมุดเมื่ออ่านแล้วรีบส่งคืนหรือเก็บไว้ที่เดิม
๑๕. ควรอ่านในที่ที่จัดให้อ่านเมื่ออ่านในห้องสมุดควรปฏิบัติตามระเบียบของสถานที่นั้นอย่างเคร่งครัด

○ การเตรียมพร้อมเพื่อการอ่าน

การอ่านจะดำเนินไปได้ดีเพียงใดขึ้นอยู่กับสิ่งแวดล้อมทางกายภาพและองค์ประกอบที่อยู่ภายในร่างกาย การอ่านท่ามกลางบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมจะนำมาซึ่งประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการอ่าน ทั้งนี้ควรคำนึงถึง

๑. การจัดสถานที่และสิ่งแวดล้อม สถานที่ที่เหมาะสมกับการอ่านควรมีความเงียบสงบตัดสิ่งต่างๆ ที่รบกวนสมาธิออกไป มีอุณหภูมิและแสงสว่างที่เหมาะสมมีโต๊ะที่มีความสูงพอเหมาะและเก้าอี้ที่นั่งสบายไม่นุ่มหรือแข็งจนเกินไป

๒. การจัดท่าของการอ่าน ตำแหน่งของหนังสือควรอยู่ห่างประมาณ ๓๕-๔๕ เซนติเมตรและหน้าหนังสือจะต้องตรงอยู่กลางสายตา ควรนั่งให้หลังตรงไม่ควรนอนอ่าน ทั้งนี้เพื่อให้สมองได้รับเลือดไปหล่อเลี้ยงอย่างเต็มที่ก็จะทำให้เกิดการตื่นตัวต่อการรับรู้ จดจำ และอ่านได้นาน

๓. การจัดอุปกรณ์ช่วยในการอ่าน การอ่านอาจมีอุปกรณ์ที่จำเป็น เช่น กระจกสำหรับบันทึกดินสอพากกา ดินสอสี

๔. การจัดเวลาที่เหมาะสมสำหรับนักศึกษาที่ต้องมีการทบทวนบทเรียนควรอ่านหนังสือในช่วงที่เหมาะสมคือช่วงที่ไม่ตึกมากคือ ตั้งแต่ ๒๐.๐๐ - ๒๓.๐๐ น. เนื่องจากร่างกายยังไม่อ่อนล้าเกินไปนักหรืออ่านในตอนเช้า ๕.๐๐-๖.๓๐ น. หลังจากที่ทำร่างกายได้รับการพักผ่อนอย่างเพียงพอทั้งนี้ในการอ่านแต่ละครั้งไม่ควรเกิน ๕๐ นาทีและให้เปลี่ยนแปลงอิริยาบถสัก ๑๐ นาทีก่อนลงมืออ่านต่อไป

๕. การเตรียมตนเอง ได้แก่ การทำจิตใจให้แจ่มใส มีความมุ่งมั่น มีความตั้งใจและมีสมาธิในการอ่านนอนหลับพักผ่อนให้เพียงพอ มีสุขภาพสายตาที่ดีตัดปัญหาโรคสายตาให้หมด การแบ่งเวลาให้ถูกต้องและมีระเบียบวินัยในชีวิตโดยให้เวลาแต่ละวันฝึกอ่านหนังสือ และพยายามฝึกทักษะใหม่ๆ ในการอ่าน เช่น ทักษะการอ่านเร็วอย่างเข้าใจ เป็นต้น

○ วิธีการอ่านที่เหมาะสม

การอ่านมีหลายระดับและมีวิธีการต่างๆ ตามความมุ่งหมายของผู้อ่าน และประเภทของสื่อการอ่าน การอ่านเพื่อการศึกษา ค้นคว้า และเขียนรายงาน อาจใช้วิธีอ่านต่าง ๆ เช่น การอ่านสำรวจ การอ่านข้าม การอ่านผ่าน การอ่านจับประเด็น การอ่านสรุปความ และการอ่านวิเคราะห์ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

การอ่านสำรวจ คือ การอ่านข้อเขียนอย่างรวดเร็วเพื่อรู้ลักษณะโครงสร้างของข้อเขียน สำนวนภาษา เนื้อเรื่องโดยสังเขปเป็นวิธีอ่านที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการเลือกสรรสิ่งพิมพ์สำหรับใช้ประกอบการค้นคว้า หรือการหาแนวเรื่องสำหรับเขียนรายงานและรวบรวมบรรณานุกรมในหัวข้อที่เขียนรายงาน

การอ่านข้าม เป็นวิธีอ่านอย่างรวดเร็วเพื่อเข้าใจเนื้อหาของข้อเขียน โดยเลือกอ่านข้อความบางตอน เช่น การอ่านคำนำ สารสังเขป บทสรุป และการอ่านเนื้อหาเฉพาะตอนที่ตรงกับความต้องการเป็นต้น

การอ่านผ่าน เป็นการอ่านแบบกวาดสายตา (Scanning Reading) โดยผู้อ่านจะทำการกวาดสายตาอย่างรวดเร็วไปยังสิ่งที่เป็นเป้าหมายในข้อเขียน เช่น คำสำคัญ ตัวอักษร หรือ สัญลักษณ์แล้วอ่านรายละเอียดเฉพาะที่เกี่ยวกับสิ่งที่ต้องการ เช่น การอ่านเพื่อค้นหาชื่อในพจนานุกรม และการอ่านแผนที่

การอ่านจับประเด็น หมายถึงการอ่านเรื่องหรือข้อเขียนโดยทำความเข้าใจสาระสำคัญในขณะที่อ่าน มักใช้ในการอ่านข้อเขียนที่ไม่ยาวนานนัก เช่น บทความ การอ่านเร็วๆ หลายครั้งจะช่วยให้จับประเด็นได้ โดยการอ่านมีเทคนิคคือ ต้องสังเกตคำสำคัญ ประโยคสำคัญที่มีค่าสำคัญ และทำการย่อสรุปบันทึกประโยคสำคัญไว้เพื่อใช้ประโยชน์ต่อไป

การอ่านสรุปความ หมายถึงการอ่านโดยสามารถตีความหมายสิ่งที่อ่านได้ถูกต้องชัดเจนเข้าใจเรื่องอย่างตีสามารถแยกส่วนที่สำคัญหรือไม่สำคัญออกจากกัน รู้ว่าส่วนใดเป็นข้อเท็จจริงหรือข้อคิดเห็น ส่วนใดเป็นความคิดหลัก ความคิดรอง การอ่านสรุป ความมีสองลักษณะคือการสรุปแต่ละย่อหน้าหรือแต่ละตอน และสรุปจากทั้งเรื่อง หรือทั้งบทความการอ่านสรุปความควรอย่างอย่างคร่าว ๆ ครั้งหนึ่งพอให้รู้เรื่องแล้วอ่านละเอียดอีกครั้งเพื่อเข้าใจเรื่องอย่างตีหลักจากนั้นตั้งคำถามตนเองในเรื่องที่อ่านว่าเกี่ยวกับอะไร มีเรื่องราวอย่างไรแล้วเรียบเรียงเนื้อหาเป็นสำนวนภาษาของผู้สรุป

การอ่านวิเคราะห์ การอ่านเพื่อค้นคว้าและเขียนรายงานโดยทั่วไปต้องมีการวิเคราะห์ความหมายของข้อความทั้งนี้เพราะผู้เขียนอาจใช้คำและสำนวนภาษาในลักษณะต่าง ๆ อาจเป็นภาษาโดยตรงมีความชัดเจนเข้าใจง่าย ภาษาโดยนัยที่ต้องทำความเข้าใจและภาษาที่มีความหมายตามอารมณ์และความรู้สึกของผู้เขียนผู้อ่านที่มีความรู้เรื่องคำศัพท์และสำนวนภาษาดี มีประสบการณ์ ในการอ่านมากและมีสมาธิในการอ่านดีย่อมสามารถวิเคราะห์ได้ตรงความหมายที่ผู้เขียนต้องการสื่อและสามารถเข้าใจเรื่องที่ได้ตี

ใบงาน วิชาภาษาไทย

เรื่อง การอ่าน

ตอนที่ ๑ การอ่าน

คำชี้แจง : ให้ผู้เรียนศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการอ่าน และตอบคำถามต่อไปนี้

๑. นักศึกษาจงบอกความหมายของการอ่าน คือ

.....

.....

๒. นักศึกษาบอกประโยชน์ของการอ่าน

.....

.....

๓. นักศึกษาการพิจารณาเรื่องที่อ่านประกอบด้วยพฤติกรรม ๓ ประการคือ

.....

.....

๔. การอ่านอย่างไรจึงจะเรียกว่าเป็นการอ่านสรุปประเด็น

.....

.....

๕. การอ่านอย่างไรจึงจะเรียกว่าเป็นการอ่านวิเคราะห์วิจารณ์

.....

.....

๖. ให้นักศึกษายกตัวอย่างมารยาทที่ดีของการอ่านมา ๕ ข้อ

.....

.....

.....

๗. นักศึกษาต้องการเป็นคนที่มีนิสัยรักการอ่านควรฝึกฝนตนเองอย่างไร ให้บอกมาเป็นข้อ ๆ

.....

.....

.....

ตอนที่ ๒ การอ่านบทประพันธ์ร้อยแก้วและร้อยกรอง วรรณคดีและวรรณกรรม

๑. ให้ผู้เรียนเขียนการอ่านวรรคตอนของงานประพันธ์ต่อไปนี้
ยกตัวอย่างเช่น เจ้าพลาชยาม / ความแสน / สงสารแม่

ถึงปากน้ำลำคลองที่ท้องทุ่ง
มีรางรองสองชั้นทำคันโพง
นำชมบุญขุนพัฒน์ไม่ขัดข้อง
เมียน้อยน้อยพลอยเป็นสุขโรจกเจิม
ทุกวันนี้มีทรัพย์เขานับถือ
สงสารจนอันอันให้ตันใจ

แจ็กเขาหุงเหล้ากลิ่นควันโขมง
ผูกเชือกโยงยื่นชักคอยตักเต็ม
มีเงินทองทำทวิภาชีเสริม
ได้พูนเพิ่มวาสนาเสียกว่าไทย
เหมือนเราหรือเขาจะรักมีผลักไส
จนเข้าในปากน้ำสำประโตน

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ชื่อ.....นามสกุล.....รหัสนักศึกษา.....

แผนการจัดการเรียนรู้
ภาคเรียนที่ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๖๗
ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอบ้านหมี่

๑. สัปดาห์ที่ ๘ วันที่ ..... เดือน..... พ.ศ. .... เวลา ๐๙.๐๐ - ๑๒.๐๐ น.
๒. วิชา ภาษาไทย พท๓๑๐๑ จำนวน ๕ หน่วยกิต
๓. มาตรฐานการเรียนรู้
  ๑. รู้และเข้าใจหลักการเขียนประเภทต่าง ๆ โดยใช้คำในการเขียนได้ตรงความหมาย และถูกต้องตามอักขระวิธีและระดับภาษา
  ๒. สามารถวิพากษ์วิจารณ์และประเมินงานเขียนของผู้อื่น เพื่อนำมาพัฒนางานเขียน
  ๓. สามารถแต่งคำประพันธ์ประเภทร้อยแก้วและร้อยกรอง
  ๔. มีมารยาทในการเขียน และนิสัยรักการเขียน
๔. หน่วยการเรียนรู้/หัวเรื่อง การเขียน
๕. สาระสำคัญ

หลักการเขียนประเภทต่าง ๆ และการแต่งคำประพันธ์ประเภทร้อยกรอง ตลอดจนมารยาทในการเขียน
๖. เนื้อหา
  ๑. การเขียนแผนภาพความคิด
  ๒. การเขียนย่อความ
  ๓. การเขียนเรียงความ
  ๔. การเขียนจดหมาย
  ๕. การเขียนอธิบาย
  ๖. การเขียนชี้แจง โน้มน้าวใจ
  ๗. การเขียนแสดงทัศนะ
  ๘. การเขียนคำขวัญ
  ๙. การเขียนคำโฆษณา
  ๑๐. หลักการเขียนโวหารแบบต่างๆ
  ๑๑. การเขียนพรรณนาและการเขียนบรรยายเหตุการณ์
  ๑๒. หลักการเขียนรายงานทางวิชาการ
  ๑๓. หลักการเขียนอ้างอิง
  ๑๔. การกรอกแบบพิมพ์ประเภทต่างๆ เช่น กรอกใบสมัครงาน กรอกใบสมัครเรียน กรอกใบคำร้องต่าง ๆ
  ๑๕. การปฏิบัติตนเป็นผู้มีมารยาทในการเขียนและมีนิสัยรักการเขียน
๗. จุดประสงค์การเรียนรู้/ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง
  ๑. นักศึกษาสามารถเขียนแผนภาพความคิด เขียนย่อความ เรียงความ จดหมาย เขียนอธิบาย ชี้แจง โน้มน้าวใจ แสดงทัศนะ และการเขียนเชิงสร้างสรรค์ โดยใช้หลักการเขียนและโวหารต่างๆ ได้ถูกต้องตามอักขระวิธีและระดับภาษาได้
  ๒. นักศึกษาสามารถแต่งคำประพันธ์ประเภท ร้อยกรองได้ถูกต้องตาม ฉันทลักษณ์ได้
  ๓. นักศึกษาสามารถกรอกแบบพิมพ์ประเภทต่างๆ ได้อย่างถูกต้อง
  ๔. นักศึกษาสามารถปฏิบัติตนเป็นผู้มีมารยาทในการเขียน และมีการจดบันทึกอย่างสม่ำเสมอ

๘. กระบวนการจัดการเรียนรู้และกิจกรรมเพิ่มเติม

ขั้นนำ

๑. ครูแจ้งวัตถุประสงค์ในการเรียนให้กับนักศึกษาในหัวข้อที่ต้องเรียน
๒. ครูผู้สอนให้นักศึกษาฝึกเขียนตามคำบอก เพื่อฝึกทักษะการเขียนและการฟัง

ขั้นสอน

๑. ครูผู้สอนและผู้เรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่องการเขียนประเภทต่าง ๆ พร้อมยกตัวอย่างการเขียนและฝึกเขียน
๒. ครูผู้สอนแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับนักศึกษาในเรื่องมารยาทในการเขียน การเขียนที่ดี และคุณค่าของการเขียนในภาษาไทย

ขั้นสรุป

ครูผู้สอนสรุปผลจากการนำเสนอ และเติมเต็มองค์ความรู้พร้อมมอบหมายงาน

๙. สื่อ/แหล่งเรียนรู้

๑. ใบความรู้
๒. ใบงานกลุ่ม
๓. หนังสือแบบเรียน
๔. ใบงาน

๑๐. ประเมินผล

วิธีการวัด

๑. สังเกตพฤติกรรมระหว่างการเรียนรู้และกิจกรรมกลุ่ม
๒. วัดความรู้จากการทำกิจกรรมในใบงาน

เครื่องมือ

๑. ใบงานกิจกรรมกลุ่ม
๒. ใบงาน

เอกสารเพิ่มเติมจากหนังสือเรียนภาษาไทย ม.ปลาย
คำชี้แจง : ให้นักศึกษาสแกน QR CODE เพื่อศึกษาใบความรู้เพิ่มเติม

ภาษาไทย ม.ปลาย

ใบความรู้

เรื่อง การเขียน

๑. ความหมายของการเขียน

การเขียน หมายถึง การถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดและความต้องการของบุคคลออกมาเป็นสัญลักษณ์ คือ ตัวอักษร เพื่อสื่อความหมายให้ผู้อื่นเข้าใจจากความข้างต้น ทำให้มองเห็นความหมายของการเขียนว่า มีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการสื่อสารในชีวิตประจำวัน เช่น นักเรียน ใช้การเขียนบันทึกความรู้ ทำแบบฝึกหัดและตอบข้อสอบบุคคลทั่วไป ใช้การเขียนจดหมาย ทำสัญญา พิณยกรรมและค้าประกัน เป็นต้น พ่อค้า ใช้การเขียนเพื่อโฆษณาสินค้า ทำบัญชีใบสั่งของ ทำใบเสร็จรับเงิน แพทย์ ใช้บันทึกประวัติคนไข้เขียนใบสั่งยาและอื่น ๆ เป็นต้น

๒. ความสำคัญของการเขียนและประโยชน์ที่ได้รับ

นอกจากมีความจำเป็นดังกล่าวแล้ว อาจกล่าวถึงความสำคัญของการเขียนโดยสรุปได้ดังนี้

- ๑) เป็นเครื่องมือสื่อสารอย่างหนึ่งของมนุษย์ ที่ต้องการถ่ายทอดความคิดความเข้าใจ และประสบการณ์ของตนเองออกเสนอผู้อ่าน
- ๒) เป็นการเก็บบันทึกรวบรวมข้อมูล ที่ตนได้มีประสบการณ์มาก่อน
- ๓) เป็นการระบายอารมณ์อย่างหนึ่ง ในเรื่องที่ถูกเขียนเกิดความรู้สึกประทับใจหรือมีประสบการณ์
- ๔) เป็นเครื่องถ่ายทอดมรดกวัฒนธรรม เช่น ถ่ายทอดสมัยหนึ่งไปสู่อีกสมัยหนึ่ง เป็นต้น
- ๕) เป็นเครื่องมือพัฒนาสติปัญญา เนื่องจากการเรียนรู้ทุกอย่างต้องอาศัยการเขียนเป็นเครื่องมือสำหรับบันทึกสิ่งที่ได้ฟังและได้อ่านและนำไปสู่การพัฒนาสืบไป
- ๖) เป็นการสนองความต้องการของมนุษย์ตามจุดประสงค์ที่แต่ละคนปรารถนา เช่น เพื่อต้องการทำให้รู้เรื่องราว ทำให้รัก ทำให้โกรธและสร้างหรือทำลายความสามัคคีของคนในชาติ
- ๗) เป็นการแสดงออกซึ่งภูมิปัญญาของผู้เขียน
- ๘) เป็นอาชีพอย่างหนึ่ง
- ๙) เป็นการพัฒนาความสามารถและบุคลิกภาพ ทำให้บุคคลมีความเชื่อมั่นในตัวเองในการแสดงความรู้สึกและแนวคิด
- ๑๐) เป็นการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ และใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคม

๓. จุดมุ่งหมายของการเขียน

เนื่องจากการเขียนมีความสำคัญต่อบุคคลมากตามที่กล่าวมาแล้ว ดังนั้น การเขียนจึงมีจุดมุ่งหมายต่างๆหลายประการดังนี้

- ๑) เพื่อคัดลายมือ
- ๒) เพื่อฝึกทักษะ
- ๓) เพื่อสะกดคำถูกต้อง
- ๔) เพื่อให้รู้จักเลือกภาษา ในการเขียนที่เหมาะสมกับบุคคลและโอกาส
- ๕) เพื่อให้สามารถรวบรวมและลำดับความคิด แล้วจดบันทึก สรุปและย่อใจความเรื่องี่อ่านหรือฟังได้
- ๖) เพื่อถ่ายทอดให้มีจินตนาการ ทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์และรู้สึกนึกคิดที่ดี
- ๗) เพื่อให้สังเกต จดจำและเลือกเฟ้นถ้อยคำ สำนวนโวหารให้ถูกต้องตามหลักภาษาและสื่อความให้ตรงตามที่ต้องการ
- ๘) เพื่อให้มีทักษะการเขียนประเภทต่างๆ สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้
- ๙) เพื่อใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์
- ๑๐) เพื่อให้เห็นความสำคัญและคุณค่าของการเขียนว่ามีประโยชน์ อย่างแท้จริง

๔. องค์ประกอบของการเขียน

การเขียนเป็นการสื่อสารที่มีองค์ประกอบ ๔ ประการคือ

- ๑) ผู้เขียน (ผู้ส่งสาร)
- ๒) ภาษา (สาร)
- ๓) เครื่องมือทำให้เกิดสาร (เช่น อักษร ดินสอ สมุด ฯลฯ)
- ๔) ผู้อ่าน (ผู้รับสาร)

๕. ลักษณะผู้เขียน

ผู้เขียนนับเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ความคิดของผู้เขียนเป็นจุดกำเนิดที่ทำให้เกิดการเขียนขึ้น ดังนั้นจึงกล่าวถึง ลักษณะของผู้เขียน ได้ดังนี้

- ๑) มีความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ และจินตนาการ
- ๒) มีความรอบรู้ เพราะความรู้เปรียบเสมือนวัตถุดิบ
- ๓) เลือกเนื้อหาและใช้ภาษาได้ถูกต้อง และเหมาะสมตามหลักการใช้ภาษา
- ๔) หลีกเลี่ยงการแสดงความคิดเห็น ที่จะทำให้อื่นหรือตัวเองเดือดร้อน
- ๕) ลักษณะท่าทางผู้เขียนนอกจากมีความคิด ความรู้ และความสามารถบุคลิกลักษณะท่าทางในการนั่ง การวางมือ การจับปากกา ดินสอผู้เขียนต้องเข้าใจและปฏิบัติให้ถูกต้องเพื่อสุขภาพของผู้เขียนเอง
- ๖) ลายมือของผู้เขียน เขียนให้ถูกต้อง เป็นระเบียบ สะอาดและชัดเจน
- ๗) จรรยาบรรณผู้เขียน หมายถึง มารยาท เช่น การให้เกียรตินักเขียนโดยลงชื่อเจ้าของผลงานที่เราลอกหรือเอาแนวคิดของเขามาทุกครั้ง

๖. ภาษาที่ใช้ในการเขียน

ภาษาไทยมีลักษณะการใช้แตกต่างกัน ซึ่งมีองค์ประกอบหลายประการเช่น ฐานะทางเศรษฐกิจ ฐานะทางสังคม ขาดิวิฒ วัฒนธรรม หรือประสบการณ์ แต่โดยทั่วไปได้จำแนกภาษาไทย เป็น ๓ ระดับคือ ภาษาปากภาษากึ่งแบบแผน และภาษาแบบแผน ภาษาไทยทั้ง ๓ ระดับนี้เป็นทั้งภาษาพูดและภาษาเขียน ในที่นี้จะกล่าวเฉพาะภาษาที่ใช้สำหรับเขียน ดังนี้

ภาษาปาก ส่วนใหญ่เป็นภาษาพูดมากกว่าเขียน เช่น ภาษาท้องถิ่น ภาษาแสลง เมื่อกกล่าวถึงภาษาปากที่ใช้เขียน จึงหมายถึง การเขียนที่ใช้สำนวนพูดกับบุคคลที่คุ้นเคย เช่น

- ๑) บทล้อ คือบทเขียนที่พูดยั่วเย้าเล่นเฉพาะเป็นกลุ่มที่สนิทกัน
- ๒) นิทาน เรื่องสั้น บทละคร ข้อเขียนในนวนิยาย
- ๓) บันทึกส่วนตัว
- ๔) จดหมายส่วนตัว ถึงเพื่อนที่สนิท
- ๕) เขียนรายงานข่าว สังคม กีฬา ธุรกิจ และบันเทิง

ภาษากึ่งแบบแผน เป็นทั้งภาษาพูดและภาษาเขียนในการเขียนที่ใช้ภาษากึ่งแบบแผน หมายถึง การใช้ภาษาเขียนสำหรับบุคคลที่ไม่คุ้นเคยกันมาก่อนและเป็นพิธีรีตองภาษาที่กึ่งแบบแผนที่ใช้กันโดยทั่วไปมีดังนี้

- ๑) บทความต่างๆ ข่าวทั่วไป ในสื่อมวลชน
- ๒) จดหมายธุรกิจ เป็นจดหมายส่วนตัวที่ไม่คุ้นเคย
- ๓) ประกาศ เช่น ประกาศของห้างร้าน องค์กร ฯลฯ
- ๔) ข้อเขียนในวารสาร นิตยสาร
- ๕) นวนิยาย เรื่องสั้น
- ๖) บทละคร บทวิจารณ์

ภาษาแบบแผน เป็นภาษาที่มีความมุ่งหมาย สำหรับเขียนเฉพาะเรื่อง เช่น เรียงความ จดหมายราชการ เป็นต้น ภาษาแบบแผนจึงเป็นภาษาที่ใช้เขียนมากกว่าพูด ถ้าจะพูดเป็นการเขียนสำหรับพูดอย่างมีพิธีรีตอง เช่นสุนทรพจน์ โอวาท เป็นต้น อาจแบ่งเป็น ๒ แบบดังนี้ เขียนเพื่อพูด เช่น

- ๑) โอวาท ปาฐกถา สุนทรพจน์
- ๒) คำปราศรัย ของบุคคลสำคัญในโอกาสต่างๆ
- ๓) คำกล่าวที่เป็นพิธีการ เช่น ข้อเขียน กล่าวเปิด ปิดการประชุม ฯลฯ เป็นต้น
- ๔) เอกสารประกอบการเขียน เช่น บทความที่นำมาอ้างอิง เขียนเพื่อใช้อ่าน ดังนี้
  - บทความ
  - วรรณกรรมประเภทสารคดี
  - บทวิจารณ์
  - คำนำหนังสือ
  - แบบเรียน
  - หนังสือตำรา
  - ข้อเขียนเกี่ยวกับวิชาการสาขาต่างๆ
  - การรายงานทางราชการ
  - ประกาศแจ้งความทางราชการ
  - จดหมายราชการ
  - หนังสืออ้างอิง เช่น พจนานุกรม สารานุกรม เป็นต้น

๗. การเขียนจดหมาย

ประเภทของจดหมาย

- จดหมายส่วนตัว เป็นจดหมายที่เขียนถึงกันในวงญาติสนิทมิตรสหายหรือถึงครูอาจารย์เพื่อส่งข่าวคราว
- จดหมายกิจธุระเป็นจดหมายที่บุคคลเขียนติดต่อกับบุคคลอื่น หรือบริษัท ห้างร้านองค์การเพื่อแจ้งกิจธุระ
- จดหมายราชการ ทางราชการเรียกว่า หนังสือราชการ เป็นจดหมายที่ติดต่อกันเป็นทางการจากส่วนราชการหนึ่งถึงส่วนราชการหนึ่ง ข้อความในหนังสือนั้นถือว่าเป็นหลักฐานทางราชการและมีสภาพผูกมัดถาวรในราชการ

๘. การย่อความ

การย่อความ คือ การเก็บเนื้อความหรือใจความสำคัญในเรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างถูกต้องครบบริบูรณ์ตามตัวเรื่องแล้วนำมาเรียบเรียงใหม่ เป็นข้อความสั้น กระชับ โดยไม่ให้ความหมายเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม

วิธีย่อความ

- ๑) อ่านเรื่องที่ต้องการย่ออย่างละเอียด ด้วยความเป็นกลางหลาย ๆ รอบ ว่าผู้เขียนต้องการเน้นหรือเสนอเรื่องอะไร มีความสำคัญอะไรบ้าง
- ๒) อ่านพิจารณา จับใจความสำคัญออกมาบันทึกด้วยภาษาที่รัดกุม
- ๓) นำใจความทั้งหมดมาเรียบเรียงใหม่ ให้เนื้อความสำคัญกันตามลำดับ
- ๔) ทบทวนข้อความเรียบเรียงอีกครั้ง ดูความบกพร่องอย่างถี่ถ้วนว่า ความหมายของเรื่องตกไปหรือเปลี่ยนไปจากเดิมหรือไม่
- ๕) บทความที่นำมาย่อ ต้องมีการชี้แจงที่มาของข้อความที่นำมาย่อ

๙. เรียงความ

การเรียงความ เป็นการนำความคิดเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ที่ผู้เขียนสนใจนำมาเรียบเรียงอย่างชัดเจนให้น่าสนใจโดยอาศัยข้อเท็จจริง ประกอบความคิดเห็นของผู้เขียนให้ผู้อ่านได้เข้าใจตามที่ผู้เขียนต้องการขั้นตอนการเตรียมการเขียนเรียงความ

๑) กำหนดหัวข้อ ผู้เขียนควรเลือกหัวข้อที่ตนสนใจและมีความรู้ในเรื่องนั้นมากที่สุด

๒) การเลือกหัวข้อไม่ควรเลือกเรื่องที่กว้างเกินไป ควรกำหนดขอบเขตเนื้อเรื่องความมุ่งหมาย ในการเขียนให้เฉพาะเจาะจง

๓) การรวบรวมข้อมูลในการวางโครงเรื่อง วิธีที่ดีที่สุดในการ รวบรวมข้อมูล คือการเขียนลงในกระดาษไว้ก่อน เพื่อง่ายต่อการวางโครงเรื่องเพราะจะได้รู้ว่า ส่วนใดที่เกินความเป็นจริง ส่วนใดที่ขาดส่วนใดที่ควรแยกหรือรวมกัน การรวบรวมข้อมูลนี้คือ

- บันทึกข้อมูลที่ได้มาจากแหล่งต่าง ๆ ไว้ในกระดาษเอาไว้ก่อนทั้งหมด

- คัดเอาเฉพาะที่จำเป็น และสอดคล้องกับหัวข้อเรื่องอย่างแท้จริงเท่านั้นแล้วจัดลำดับข้อมูลเหล่านั้นอย่างมีเหตุผล อธิบายว่าทำไมจึงจัดเช่นนั้น

๔) การรวบรวมข้อมูลเพื่อเรียงความทางวิชาการ เนื้อเรื่องทางวิชาการนั้นต้องพึงเล็งพิเศษในหัวข้อต่อไปนี้

- การเก็บข้อมูลจากการอ่านอย่างกว้างขวาง

- การบันทึกข้อมูลจากเอกสารและแหล่งความรู้ที่มีระเบียบ

- การอ้างอิงในการเรียบเรียง เช่น การเขียนเชิงอรรถ การเขียนบรรณานุกรม เป็นต้น

- การเน้นเรื่องข้อเท็จจริง หลักฐานอ้างอิง ทฤษฎี และหลักการต่าง ๆ

- การใช้ศัพท์วิชาการ ใช้ประโยคสันกระชับเพื่อความกระชับ ตลอดจนการใช้ภาษาแบบแผนและเขียนแบบอธิบายเป็นส่วนใหญ่

- ข้อคิดเกี่ยวกับผู้อ่านและมารยาทในการเขียน หากเขียนด้วยลายมือจะต้องชัดเจนอ่านสะดวก หากเขียนไม่ชัดเจน จะเป็นอุปสรรคต่อความเข้าใจสาร ผู้เขียนจะต้องเข้าใจบุคคลแต่ละประเภทซึ่งจะเป็นผู้อ่านด้วย

๑) คำนำ (การเปิดเรื่อง)

๒) เนื้อเรื่อง หรือเนื้อความ

๓) บทลงท้าย (การปิดเรื่อง หรือ บทสรุป)

ขั้นตอนการเขียนเรียงความ

๑) กำหนดความมุ่งหมาย ของเรียงความเรื่องนั้น

๒) เลือกแบบการเขียน หรือโวหารการเขียนให้สอดคล้องกับ ความมุ่งหมายสำคัญ

๓) ทหารายละเอียดประกอบ และขยายความประเด็นต่างๆ ของโครงเรื่อง

๔) กำหนดภาคคำนำ ภาคเนื้อเรื่อง และภาคสรุป

• ภาคคำนำควร มีลักษณะดังต่อไปนี้

- ทำให้ผู้อ่านสนใจ

- แนะนำหรือบอกความมุ่งหมายหรือแนวของเรื่อง

- ไม่ตั้งต้นไกลเกินไป และมีแนวโน้มเข้าสู่เรื่อง

- ไม่ยาวเกินไป

- ภาคเนื้อเรื่อง เป็นภาคสำคัญประกอบด้วย
  - ข้อมูลในโครงเรื่อง ซึ่งเรียงตามลำดับเวลา ตามพื้นที่ ตามเหตุผล หรือตามความสำคัญ
  - ประกอบด้วยย่อหน้าแต่ละย่อหน้า ที่สื่อความคิดอย่างมีประสิทธิภาพ เหมาะสมตามความสำคัญของเนื้อเรื่อง
  - มีความสัมพันธ์ระหว่างแต่ละประโยค แต่ละย่อหน้า
  - มีรายละเอียดที่ชัดเจน ขยายความ ประอบความ และสนับสนุนข้อมูลสำคัญให้ชัดเจนเหมาะสมสอดคล้องกัน
- ภาคจบหรือภาคสรุป การจบมักใช้ ๒ วิธี คือ
  - จบด้วย การย่อ คือนำเอาใจความสำคัญ ที่เป็นสาระอย่างแท้จริงมากกว่าในตอนท้าย ให้ผู้อ่านประทับใจเป็นการทบทวนอีกครั้ง
  - จบด้วยการสรุปให้ตรงความมุ่งหมายสำคัญของเรื่อง ใช้วิธี สรุปความ เป็นประโยคบอกเล่า หรือประโยคคำถาม เป็นภาพิต หรือเป็นคำประพันธ์ที่สอดคล้องกับเนื้อเรื่องก็ได้ภาคจบนี้ควรแยกเป็นย่อหน้าหนึ่ง และต้องสรุปความหมายสำคัญเอาไว้ในหน้านี้

๑๐. การจัดบันทึก

วิธีจัดบันทึกรายการการประชุม ทำได้หลายวิธีขึ้นอยู่กับการประชุมและ องค์ประกอบของการประชุม ผู้บันทึกมักจะเป็นบุคคลเดียวกับ เลขานุการหรือผู้ช่วยเลขานุการ จะต้องไหวพริบและปฏิภาณในการบันทึก เพราะอาจจะมีการอภิปราย หรือกรรมการบางคนอาจพูดวกวน ยืดยาวผู้จัดบันทึกจึงต้องตัดสินใจว่าควรบันทึกตอนไหนอย่างไร โดยทั่วไปบันทึกกันอยู่ ๓ วิธี คือ

- ๑) บันทึกอย่างละเอียด คือ บันทึกทุกคำพูดของผู้เข้าประชุมพร้อมมติของที่ประชุม
- ๒) บันทึกย่อ จดเฉพาะประเด็นที่สำคัญของผู้เข้าประชุม พร้อมมติของที่ประชุม
- ๓) บันทึกแต่มติของที่ประชุม คือบันทึกเฉพาะเหตุผลกับมติของที่ประชุม พร้อมทั้งข้อตกลงและคำสั่ง

ใบงาน วิชาภาษาไทย
เรื่อง การเขียน

คำชี้แจง : ให้ผู้เรียนศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการเขียนและตอบคำถามต่อไปนี้

๑. จุดมุ่งหมายของการเขียน คืออะไรบ้าง

.....
.....
.....

๒. จดหมายมีกี่ประเภท อะไรบ้าง

.....
.....
.....

๓. หลักในการเขียนจดหมาย

.....
.....
.....

๔. มารยาทในการเขียนจดหมาย

.....
.....
.....

๕. หลักการเขียนเรียงความประกอบด้วยกี่ส่วน และมีอะไรบ้าง

.....
.....
.....

ชื่อ.....นามสกุล.....รหัสนักศึกษา.....

แผนการจัดการเรียนรู้
ภาคเรียนที่ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๖๗
ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอบ้านหมี่

๑. สัปดาห์ที่ ๙ วันที่ ..... เดือน..... พ.ศ. .... เวลา ๐๙.๐๐ - ๑๒.๐๐ น.

๒. วิชา ภาษาไทย พท๓๑๐๑๑ จำนวน ๕ หน่วยกิต

๓. มาตรฐานการเรียนรู้

รู้และเข้าใจธรรมชาติของภาษา และสามารถใช้ภาษาสร้างมนุษยสัมพันธ์ในการปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่น และใช้คำราชาศัพท์ คำสุภาพได้ถูกต้องตามฐานะของบุคคล

๔. หน่วยการเรียนรู้/หัวเรื่อง หลักการใช้ภาษา

๕.สาระสำคัญ

หลักการใช้ภาษา

ธรรมชาติของภาษา การใช้ถ้อยคำ ประโยค สำนวน สุภาพสิต คำพังเพย คำสุภาพ คำราชาศัพท์

๖. เนื้อหา

๑. ธรรมชาติของภาษา

- การเปลี่ยนแปลงของภาษา

- ลักษณะของภาษา

- พลังของภาษา

๒. การใช้ถ้อยคำ สำนวน สุภาพสิต คำพังเพย

๓. โครงสร้างของประโยค รูปประโยค และชนิดของประโยค

๔. ระดับภาษา

๕. คำสุภาพ

๖. คำราชาศัพท์

๗. การแต่งคำประพันธ์ประเภทร้อยกรอง

๗. จุดประสงค์การเรียนรู้/ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

๑. นักเรียนสามารถอธิบายธรรมชาติของภาษา และใช้ประโยค ของการสื่อสารได้อย่างถูกต้อง

๒. นักเรียนสามารถเลือกใช้ถ้อยคำ สำนวนสุภาพสิต คำพังเพยให้ตรงความหมายและความเหมาะสม

๓. นักเรียนสามารถใช้ประโยคที่สื่อความหมายต่างๆได้ถูกต้อง

๔. นักเรียนเลือกใช้คำสุภาพ และคำราชาศัพท์ให้ถูกต้องตามฐานะและบุคคล

๘. กระบวนการจัดการเรียนรู้และกิจกรรมเพิ่มเติม

ขั้นนำ

ครูผู้สอนพูดคุยเกี่ยวกับคำสุภาพสิตและคำพังเพยที่เคยได้ยินและได้ใช้ในชีวิตประจำวัน พร้อมอธิบายความหมาย

ขั้นสอน

ครูผู้สอนและผู้เรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่องธรรมชาติของภาษา การใช้ถ้อยคำ ประโยค สำนวน สุภาพสิต คำพังเพย คำสุภาพ คำราชาศัพท์ โดยให้นักศึกษาศึกษาเรียนรู้จากใบงานและแบบเรียน

ขั้นสรุป

๑. ครูผู้สอนสรุป และเติมเต็มองค์ความรู้พร้อมมอบหมายงาน

๒. ครูให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบกลางภาค เพื่อทบทวนเนื้อหาที่ได้จากการเรียนรู้ รายวิชาภาษาไทย

๙. สื่อ/แหล่งเรียนรู้

๑. ใบความรู้
๒. หนังสือแบบเรียน

๑๐. ประเมินผล

วิธีการวัด

๑. สังเกตพฤติกรรมระหว่างการเรียนรู้และกิจกรรมกลุ่ม
๒. วัดความรู้จากการทำกิจกรรมในใบงาน

เครื่องมือ

๑. ใบงานกิจกรรมกลุ่ม
๒. ใบงาน

เอกสารเพิ่มเติมจากหนังสือเรียนภาษาไทย ม.ปลาย
คำชี้แจง : ให้นักศึกษาแสกน QR CODE เพื่อศึกษาใบความรู้เพิ่มเติม

ภาษาไทย ม.ปลาย

ใบความรู้

เรื่อง หลักการใช้ภาษา

๑. ธรรมชาติของภาษา

ความหมายกว้าง การแสดงออกเพื่อสื่อความหมาย เช่น ท่าทาง การใบ้ ภาษาสัตว์ เครื่องหมาย สัญลักษณ์
ความหมายแคบ การใช้ภาษาของมนุษย์เพื่อสื่อสาร คำที่คิดขึ้นไม่จำเป็นต้องตรงกันกับภาษาอื่น เสียงจึงไม่สัมพันธ์กับความหมาย เว้นแต่การเลียนเสียงธรรมชาติ

๒. การใช้ถ้อยคำ สำนวน สุภาษิต คำพังเพย

สำนวน สุภาษิต และคำพังเพย คือ ถ้อยคำที่มีความหมายเชิงเปรียบเทียบ เป็นคติสอน และถือเป็นอีกหนึ่งเอกลักษณ์ของไทย เรียนรู้ความหมายและความแตกต่างของสำนวน สุภาษิต และคำพังเพย พร้อมตัวอย่างสำนวนไทย เพื่อสืบทอดวัฒนธรรมทางภาษา รวมทั้งส่งเสริมการสื่อสารที่ถูกต้อง

สำนวน คำว่า “สำนวน” นั้นมีหลายนิยาม โดยความหมายหนึ่ง สำนวน หมายถึง ถ้อยคำหรือข้อความที่กล่าวสืบต่อกันมาช้านานแล้ว มีความหมายไม่ตรงตามตัว ต้องอาศัยการตีความเพื่อให้เข้าใจความหมาย ซึ่งครอบคลุมถึงคำพังเพยและสุภาษิต สำนวนมีความหมายในเชิงเปรียบเทียบ และอาจเป็นคำเดี่ยว ๆ เช่น เสือ ซึ่งหมายถึงคนดุร้ายหรือโจร หรือเกิดจากคำหลายคำประสมกัน เช่น ชักโย ที่หมายถึง บงการอยู่เบื้องหลัง

สุภาษิต หมายถึง ถ้อยคำหรือข้อความที่เป็นคติคำสอนให้ประพฤติหรือไม่ประพฤติอย่างใดอย่างหนึ่ง และอาจเรียกอีกอย่างว่า “ภาษิต” สุภาษิตไทยมักจะมีที่มาจากคำสอนทางพระพุทธศาสนา หรือสิ่งที่อยู่รอบตัว

ตัวอย่างสุภาษิต

- อย่าไว้ใจทาง อย่าวางใจคน = ไม่ให้ไว้ใจใครหรือเชื่ออะไรง่าย ๆ
- ฟังหูไว้หู = อย่าเชื่อคนง่าย

คำพังเพย คือ ถ้อยคำที่กล่าวเพื่อให้ตีความเข้ากับบริบทหรือสถานการณ์ ไม่ได้เป็นคติสอนโดยตรง มักจะกล่าวถึงพฤติกรรม หรือสิ่งที่เกิดขึ้นรอบตัว และอาจมาจากตำนาน วรรณคดี หรือนิทาน

คำว่า “พังเพย” มีที่มาจากภาษาจีนกลางที่ออกเสียงว่า “ฝ่งฝี่” และออกเสียงแบบภาษาจีนแต้จิ๋วว่า “ฝ่งโผย” ซึ่งแปลว่า หมายถึงเหตุหรือคำวิจารณ์ที่เขียนอธิบายไว้ข้าง ๆ ข้อความหลัก

ตัวอย่างคำพังเพย

- เสียน้อยเสียยาก เสียมากเสียง่าย = เสียเพียงเล็กน้อยไม่ยอมเสีย ทำให้ต้องเสียมากกว่าเดิม
- หมองูตายเพราะงู = ผู้ที่มีความรู้อาจตายหรือพลาดท่าเสียทีเพราะความรู้ของตนก็ได้

ดังนั้น ทั้งสุภาษิตและคำพังเพยจึงถือเป็นสำนวนทั้งคู่ เนื่องจากเป็นถ้อยคำหรือข้อความที่มีความหมายเชิงเปรียบเทียบ และใช้กันมาอย่างต่อเนื่อง

๓. โครงสร้างของประโยค รูปประโยค และชนิดของประโยค

ประโยค หมายถึง ถ้อยคำหรือข้อความที่มีใจความสมบูรณ์ ประกอบด้วย ๒ ส่วนสำคัญ คือ ภาคประธาน (ส่วนผู้กระทำอาการ) และภาคแสดง (ส่วนแสดงอาการ) เช่น พี่เดินเร็ว คนขับรถไม่สบาย

ส่วนประกอบของประโยค ประโยคมีส่วนประกอบที่สำคัญ ๒ ส่วน คือ

- **ภาคประธาน** คือ ส่วนของผู้ทำอาการ หรือบทประธาน อาจมีส่วนขยายหรือไม่ก็ได้ คำที่ทำหน้าที่ผู้กระทำอาการ ได้แก่ คำนาม หรือคำสรรพนาม เช่น พี่ร้องเพลงได้ไพเราะ ครูต้องอบรมให้นักเรียนเป็นคนดี
- **ภาคแสดง** คือ ส่วนที่แสดงอาการหรือบอกการกระทำของประธาน คำที่แสดงอาการ ได้แก่ คำกริยา และต้องประกอบด้วยบทยื่น ๆ เช่น บทกรรม บทประกอบกริยาหรือส่วนเติมเต็ม อาจมีส่วนขยายหรือไม่ก็ได้

บทกวี คือ ส่วนที่แสดงการกระทำของประธาน อาจมีกรรมมารองรับหรือไม่มีก็ได้ จะอยู่หลังประธานหรืออยู่หน้าประธานก็ได้ เช่น ม้ากระโดด ม้ากระโดดข้ามกำแพง

บทกรรม คือ ส่วนของผู้ถูกกระทำ กล่าวคือ ถ้ากริยายังไม่สมบูรณ์ในตัวเองจะต้องมีกรรมมารองรับ นื่องคลาน (กริยา คลาน เป็นอกรรมกริยา) แม่ซื้อหนังสือ (กริยา ซื้อ เป็นสกรรมกริยาที่ต้องการกรรม)

บทประกอบกริยาหรือส่วนเติมเต็ม คือ ส่วนที่ทำหน้าที่เสริมใจความของประโยคให้สมบูรณ์ ทำหน้าที่คล้ายกรรมแต่ไม่ใช่กรรม เพราะไม่ได้ถูกกระทำ กริยาที่ใช้เป็นส่วนเติมเต็มจะไม่มี ความหมายในตัวเอง ต้องมีคำนามหรือคำสรรพนามมาขยายจึงจะได้ใจความสมบูรณ์ ได้แก่ กริยา เป็น คล้าย เท่า คือ เหมือน เช่น แมวหน้าตาคล้ายเสือ เขาเป็นนักเทนนิส เพราะฉะนั้นประโยคหรือกลุ่มคำที่มีใจความสมบูรณ์ ต้องประกอบด้วยส่วนสำคัญอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังนี้

๑. บทประธาน + บทกริยาไม่มีกรรม

๒. บทประธาน + บทกริยามีกรรม + บทกรรม

๓. บทประธาน + บทกริยาอาศัยส่วนเติมเต็ม + บทประกอบกริยาหรือส่วนเติมเต็มในประโยคหนึ่งต้องมี ส่วนประกอบอย่างน้อย ๒ บท คือ บทประธานและบทกริยา จึงจะสมบูรณ์

ชนิดของประโยค

๑. ประโยคแบ่งตามลักษณะโครงสร้าง พิจารณาจากส่วนประกอบของประโยค มี ๓ ชนิด คือ ประโยคความเดียว ประโยคความรวม และประโยคความซ้อน

๒. ประโยคแบ่งตามลักษณะของประโยค พิจารณาจากคำที่แสดง ความหมายรวมของประโยคว่ามี ลักษณะแบบใด มี ๔ ชนิด คือ ประโยคบอกเล่า ประโยคคำถาม ประโยคคำสั่ง และประโยคปฏิเสธ

๓. ประโยคแบ่งตามเจตนา พิจารณาจากความหมายของประโยคตามเจตนาของผู้พูด แบ่งเป็น ประโยคบอกให้ทราบ ประโยคเสนอแนะ ประโยคห้าม ประโยคคำสั่ง ประโยคชักชวน ประโยคขอร้อง ฯลฯ

๔. ระดับภาษา

ระดับภาษา หมายถึง ความลดหลั่นของถ้อยคำ และการเรียบเรียงถ้อยคำที่ใช้ โดยพิจารณาตามโอกาสหรือกาลเทศะ เช่น ภาษาระดับพิธีการ ภาษาระดับทางการหรือภาษาราชการ ภาษาระดับกันเอง เป็นต้น

๑. **ภาษาระดับพิธีการ** เป็นภาษาที่สมบูรณ์แบบ รูปประโยคถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ มีความ ประณีตงดงาม อาจใช้ประโยคที่ซับซ้อน และใช้คำระดับสูง ภาษาระดับนี้ จะใช้ในโอกาสสำคัญๆ เช่น งานราชพิธี วรรณกรรมชั้นสูง เป็นต้น

๒. **ภาษาระดับทางการ** ภาษาระดับทางการ หรือ ภาษาทางการ/ภาษาราชการ เป็นภาษาที่สมบูรณ์ แบบ รูปประโยคถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ เน้นความชัดเจน ตรงประเด็น ใช้ในโอกาสสำคัญที่เป็นทางการ เช่น หนังสือราชการ วิทยานิพนธ์ รายงานทางวิชาการ การกล่าวปราศรัย การกล่าวเปิดงานสำคัญๆ เป็นต้น

๓. **ภาษาระดับกึ่งทางการ** ภาษาระดับนี้คล้ายกับภาษาระดับทางการ แต่ลดความเป็นทางการเป็นงาน ลงบ้าง มักใช้ในการประชุมกลุ่ม ที่เล็กกว่าการประชุมที่ต้องใช้ภาษาระดับทางการ เช่น ในการประชุมกลุ่มย่อย การบรรยายในห้องเรียน เนื้อหาข่าวและบทความในหนังสือพิมพ์ มักใช้ภาษาที่ทำให้รู้สึกคุ้นเคยมากกว่าภาษาใน ระดับทางการ และใช้ศัพท์เฉพาะเท่าที่จำเป็น

๔. **ภาษาระดับไม่เป็นทางการ** ภาษาระดับไม่เป็นทางการ เป็นภาษาที่ไม่เคร่งครัดตามแบบแผน เพื่อใช้ในการสื่อสารทั่วไปในชีวิตประจำวันหรือโอกาสต่างๆ ไปที่ไม่เป็นทางการ ใช้ในการสนทนาระหว่างบุคคลหรือกลุ่มเล็กๆ ในสถานที่และโอกาสที่ไม่เป็นการส่วนตัว เช่น ในการเขียนจดหมายระหว่างเพื่อน ภาษาที่ใช้อาจมีถ้อยคำที่ เคยใช้กันเฉพาะกลุ่ม

๕. **ภาษาระดับกันเอง** ภาษาระดับกันเองหรือภาษาปาก เป็นภาษาพูดที่ใช้สนทนากับบุคคลที่สนิท คุ้นเคย ใช้สถานที่ส่วนตัว หรือในโอกาสที่ต้องการความสนุกสนานรื่นเริง ภาษาที่ใช้เป็นภาษาพูดที่ไม่เคร่งครัด

๕. คำสุภาพ

คำสุภาพ คือ คำที่สุภาพชนใช้อยู่เป็นประจำ เป็นถ้อยคำที่สุภาพไพเราะ เมื่อใช้แล้วผู้ฟังเกิดความรู้สึกชื่นชม นิยมในตัวผู้พูด คำไม่สุภาพอาจเปลี่ยนแปลงให้เป็นคำสุภาพได้ วิธีการเปลี่ยนแปลงคำให้สุภาพมีดังนี้

๑. ไม่ใช้คำกระด้างอย่างไม่เคารพ เช่น ใช้คำอุทานว่า โวย เว้ย หรือ พุดกระซางหางเสียงห้วย เช่น เปลา่ ไม่ใช่ ไม่มี

๒. ไม่ใช้คำหยาบ เช่น อ้าย อี เยี่ยว

๓. ไม่ใช้คำที่นิยมเปรียบเทียบกับของหยาบ เช่น คำว่า “ไซ” ไซเปรียบเทียบกับลูกอ๊อดตะ เป็นต้น

๔. ไม่ใช้คำผวน เช่น แยกตี้ ชี้แตก เป็นต้น

คำสุภาพที่ใช้กันอยู่เสมอได้แก่

๑. คำที่ใช้แทนตัวผู้พูด เช่น ผม ดิฉัน กระผม

๒. คำที่ใช้แทนตัวผู้ที่เราพูดด้วย เช่น คุณ เธอ ท่าน

๓. คำที่ใช้แทนตัวผู้ที่เรากล่าวถึง เช่น เขา ท่าน

๔. คำลงท้ายของคำพูด ผู้ชายใช้คำว่า ครับ ขอรับ ครับกระผม (ใช้กับเจ้านายและผู้ใหญ่) ผู้หญิงใช้คำว่า ค่ะ เจ้าค่ะ (ใช้กับเจ้านายและผู้ใหญ่)

๕. คำที่ใช้กับผู้ช่วยเหลือเรา ได้แก่คำว่า ขอบใจ ขอขอบคุณ หรือของพระคุณ(ใช้กับผู้ใหญ่)

๖. คำที่ใช้เมื่อจะให้ผู้อื่นทำอะไรให้ใช้คำว่า กรุณา หรือ ขอความกรุณานำหน้า เช่น กรุณาหยิบสมุดให้ด้วยค่ะ

๗. คำที่ใช้เมื่อกระทำผิดพลาดกับผู้อื่น ได้แก่คำว่า ขอโทษ ขออภัย ขอประทานโทษ หรือขอประทานอภัย โทษ (ใช้กับผู้ใหญ่)

๘. คำที่ใช้ทักทายเมื่อพบกัน ใช้คำว่า สวัสดี

๙. คำสุภาพอื่นๆ เช่น ตีน – เท้า , หัว - ศีรษะ , ตูด – ก้น , ซี้มูก – น้ำมูก เป็นต้น

๖. คำราชาศัพท์

คำราชาศัพท์ หมายความว่า ศัพท์หลวง ศัพท์ราชการ และหมายรวมถึงคำสุภาพซึ่งนำมาใช้ให้ถูกต้องตามชั้นหรือฐานะของบุคคล บุคคลผู้ที่พูดต้องใช้ราชาศัพท์ด้วย

จำแนกเป็น ๕ ประเภท คือ

๑. พระมหากษัตริย์

๒. พระบรมวงศานุวงศ์

๓. พระสงฆ์

๔. ข้าราชการชั้นสูงหรือขุนนาง

๕. สุภาพชนทั่วไป

คำราชาศัพท์แบ่งได้ ๖ หมวด คือ

๑. หมวดร่างกาย

๒. หมวดเครือญาติ

๓. หมวดเครื่องใช้

๔. หมวดกริยา

๕. หมวดสรรพนาม

๖. หมวดคำที่ใช้กับพระสงฆ์

ข้อสังเกต เกี่ยวกับการใช้คำราชาศัพท์ ระดับพระมหากษัตริย์และบรมวงศานุวงศ์

คำนาม

๑. ใช้คำ “พระบรม” หรือ “พระบรมราช” นำหน้าคำนามที่สำคัญ ซึ่งสมควรจะเชิดชูให้เป็นเกียรติ ตัวอย่าง พระบรมราชโองการ พระบรมราชูปถัมภ์ พระบรมมหาราชวัง พระบรมวงศานุวงศ์

๒. ใช้คำ “พระราช” นำหน้าคำนามที่ใช้เฉพาะพระมหากษัตริย์ซึ่งต้องการกล่าวไม่ให้ปนกับพระบรมวงศานุวงศ์ ตัวอย่าง พระราชลัญจกร พระราชประวัติ พระราชดำริ พระราชทรัพย์

๓. ใช้คำ “พระ” นำหน้าคำนามทั่วไปเพื่อให้แตกต่างจากสามัญชน ตัวอย่าง พระแก้วมรกต พระเชษฐา พระโรค พระตำหนัก

๔. ใช้คำ “พระ” นำหน้าคำนามทั่วไปเพื่อให้แตกต่างจากสามัญชน

กริยา คำว่า “ทรง” คำว่าทรง ทรง ตามด้วย คำนาม มีความหมายถึง กษัตริย์เทพเจ้า

ตัวอย่าง ทรงธรรม ทรงชัย ทรงฉัตร	หมายถึง	พระเจ้าแผ่นดิน
ทรงหงส์	หมายถึง	พระพรหม
ทรงโค	หมายถึง	พระอิศวร
ทรงครุฑ	หมายถึง	พระนารายณ์

คำว่าทรง คำนาม ตามด้วย ทรง บอกให้ทราบว่า สิ่งนั้นเป็นของพระมหากษัตริย์ หรือพระบรมวงศานุวงศ์ ตัวอย่าง เครื่องทรง รถพระที่นั่งทรง ม้าทรง

คำว่าทรง ตามด้วยนามราชาศัพท์ ตัวอย่าง ทรงยินดี ทรงฟัง ทรงนั่ง

คำว่าทรง หมายถึง ทำ ตัวอย่าง ทรงบาตร หมายถึง ใส่บาตร, ทรงม้า หมายถึง ซี่ม้า, ทรงกรม หมายถึง มีฐานันดรเป็นเจ้าต่างกรม

คำว่าทรงเมื่อใช้กับกริยา “มี” และ “เป็น” ถ้าคำนามข้างหน้าเป็นราชาศัพท์ ไม่ต้องใช้ทรง ตัวอย่าง เป็นพระราชโอรส มีพระบรมราชโองการ

ถ้าคำนามข้างหลังเป็นคำสามัญ ต้องใช้ทรง ตัวอย่าง ทรงเป็นประธาน ทรงมีทุกข์

๗. การแต่งคำประพันธ์ประเภทร้อยกรอง

บทร้อยกรองเป็นการพัฒนาสูงสุดของภาษา แบ่งเป็น โคลง ฉันท์ กาพย์ กลอน ภาษาของไทยนั้นแตกต่างจากภาษาอื่น เพราะภาษาของเราเป็นภาษาเสียงดนตรี มีสัมผัส สระ พยัญชนะ สละสลวย งดงาม เวลาอ่านและการฟัง การจะเข้าใจถึงการอ่านและการแต่ง ต้องศึกษาเรียนรู้ ฝึกฝนและสั่งสมประสบการณ์อย่างยาวนาน

การแต่งคำประพันธ์

คำประพันธ์ คือ ถ้อยคำที่เรียงร้อยโดยมีลักษณะบังคับ ข้อสำคัญที่ต้องรู้ในการจะแต่งคำประพันธ์คือ

๑. คำ ในการประพันธ์จะนับคำด้วยจำนวนพยางค์ เช่น ประสิทธิ์ มี ๒ พยางค์ จึงนับเป็น ๒ คำ

๒. คณะ คือ จำนวนของคำบังคับในบทประพันธ์แต่ละประเภท

๓. สัมผัส คือ คำที่คล้องจองกัน มี ๒ ประเภท คือ สัมผัสนอก และสัมผัสใน

- สัมผัสนอก เป็นสัมผัสบังคับ หรือสัมผัสสระ อยู่ระหว่างวรรค ระหว่างบาท และระหว่างบท

- สัมผัสใน เป็นสัมผัสในวรรค ไม่ใช่สัมผัสบังคับ แต่ถ้ามีจะทำให้ไพเราะขึ้น ได้แก่ สัมผัสสระ

(คำที่มีเสียงสระ และมาตราตัวสะกดเดียวกัน) และ สัมผัสพยัญชนะ (คำที่มีเสียงพยัญชนะต้นเดียวกัน) งานกวีของสุนทรภู่ จะมีสัมผัสในทุกวรรค อันเป็นเอกลักษณ์ของสุนทรภู่ จึงทำให้กลอนของสุนทรภู่มีความไพเราะมาก เช่น

“แม่นใครรักก็รักมั่งซังซังตอ

ให้รอบคอบคิดอ่านนะหลานหนา

สิ่งไรไม่สู้รู้วิชา

รู้รักษาตัวรอดเป็นยอดดี”

(จาก พระอภัยมณี)

ภาพยยานี ๑๑

ภาพยยานี นิยมเรียกกันว่า ภาพยยานี ๑๑ ซึ่งเลข ๑๑ เป็นจำนวนคำใน ๑ วรรค ใช้แต่งในบทสวดและบทพากษ์ บทสวดสรภัญญะ และโขน เป็นภาพที่มักใช้ในการพรรณนา บรรยายความรู้สึกโศกเศร้า

ภาพยยานี ๑๑ มีแผนผัง และฉันทลักษณ์ดังนี้

- ใน ๑ บาท มี ๒ วรรค วรรคหน้ามี ๕ คำ วรรคหลังมี ๖ คำ
- ใน ๑ บท มี ๒ บาท บาทละ ๒ วรรค รวมเป็น ๔ วรรค
- สัมผัสระหว่างวรรค มีสัมผัส ๒ คู่ คือ คำสุดท้ายของวรรคที่หนึ่ง สัมผัสกับคำที่สาม (หรือคำที่หนึ่ง) ของวรรคสอง และคำสุดท้ายของวรรคที่สอง สัมผัสกับ คำสุดท้ายของวรรคที่สาม
- สัมผัสระหว่างบท มี ๑ คู่ คือ คำสุดท้ายของแต่ละบท สัมผัสกับ คำสุดท้ายของวรรคที่สองของบทถัดไป

ภาพยณบ้ง (๑๖)

ภาพยณบ้ง ๑๖ เป็นคำประพันธ์ที่มีมาแต่โบราณ ไม่มีที่มาแน่ชัด แต่ สุจิตต์ วงษ์เทศ ผู้เชี่ยวชาญด้านไทยศึกษา สันนิษฐานว่าภาพยณบ้งเป็นฉันทลักษณ์เขมร เนื่องจากคำว่า ณบ้ง น่าจะมีรากจากคำเขมรว่า “จบบ้าง” หรือ “จบบ้าง”

ภาพยณบ้ง ๑๖ มีแผนผัง และฉันทลักษณ์ดังนี้

- บทหนึ่งมี ๓ วรรค คือ วรรคแรก (วรรคสดับ) มี ๖ คำ, วรรคที่สอง (วรรครับ) มี ๔ คำ และวรรคที่สาม (วรรคส่ง) มี ๖ คำ
- มีสัมผัสนอก (สัมผัสระหว่างวรรค) เป็นสัมผัสบังคับ ได้แก่ คำสุดท้ายของวรรคแรก (วรรคสดับ) สัมผัสกับคำสุดท้ายของวรรคสอง (วรรครับ)
- มีสัมผัสระหว่างบท คือ คำสุดท้ายของวรรคสาม (วรรคส่ง) สัมผัสกับคำสุดท้ายของวรรคหนึ่ง (วรรคสดับ) ของบทต่อไป

ใบงาน วิชาภาษาไทย
เรื่อง หลักการใช้ภาษา

คำชี้แจง : ให้ผู้เรียนศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับหลักการใช้ภาษาและตอบคำถามต่อไปนี้

๑. ให้นักศึกษาแยกคำที่กำหนดให้ตามประเภทของคำ

ผลไม้	รัฐบาล	อัศศิภัย	พลเรือน	ศิลปกรรม
รูปธรรม	วิทยาลัย	มหาชน	พระเนตร	พุทธกาล
นพเก้า	คหกรรม	สัญญาณ	นโยบาย	ภูมิศาสตร์
ลูกน้ำ	นาฬิกา	หมอดู	สุนทรพจน์	อุทกภัย
ทัศน اجر	ร้อนน	ทะมัดทะแมง	แม่ยาย	บรมครู
คับแคบ	ภัตตาคาร	เต็บโต	ซุบผอม	ธนาคาร

➤ คำมูล

.....

.....

➤ คำประสม

.....

.....

➤ คำซ้อน

.....

.....

➤ คำสมาส

.....

.....

➤ คำสมาสแบบสนธิคำ

.....

.....

ชื่อ.....นามสกุล.....รหัสนักศึกษา.....

ตอนที่ ๒

๑. ให้นักศึกษายกตัวอย่างการใช้เครื่องหมายวรรคตอนตามที่กำหนดดังนี้

๑. จุลภาค (,) ตัวอย่าง.....
๒. ประจัญบาน (?) ตัวอย่าง.....
๓. อัศเจรีย์ (!) ตัวอย่าง.....
๔. นชลิขิต (.....) ตัวอย่าง.....
๕. อัญประกาศ (“.....”) ตัวอย่าง.....
๖. ไ้ม้มก (๑) ตัวอย่าง.....
๗. บุพสิญญา (,) ตัวอย่าง.....
๘. ยติภังค์ (_) ตัวอย่าง.....
๑๐. มหัพภาค (.) ตัวอย่าง.....

๒. ให้นักศึกษารวบรวมคำสุภาพและคำราชาศัพท์ที่ใช้และพบเห็นในชีวิตประจำวันอย่างน้อย ๑๐ คำ

๑. .... ๖. ....
๒. .... ๗. ....
๓. .... ๘. ....
๔. .... ๙. ....
๕. .... ๑๐. ....

๓. ให้นักศึกษาจับคู่สำนวนให้ตรงกับความหมาย

_____ ๑ เกี่ยวโยงกันไปเป็นทอด ๆ	ก. ผักชีโรยหน้า
_____ ๒ ไม่มีหนทางไป	ข. จับปลาสองมือ
_____ ๓ ทำจนสุดความสามารถ	ค. ขมื่นกับปูน
_____ ๔ รนหาเรื่องเดือดร้อน	ง. ชิงสุกก่อนห่าม
_____ ๕ ทำดีแต่เพียงผิวเผิน	จ. แกวง์เท้าหาเสี้ยน
_____ ๖ ปล่อยทิ้งไป	ฉ. จนตรอก
_____ ๗ หนึ่งเฉยไม่เดือดร้อน	ช. หล้าปากคอก
_____ ๘ ทำอย่างลวกๆ ทำพอเสร็จไปคราวหนึ่งๆ	ซ. ทิ้งทวน
_____ ๙ พูดไม่ออกเพราะเกรงจะมีภัยแก่ตนหรืออื่น	ฌ. แขนงนม
_____ ๑๐ อยากได้สองอย่างพร้อมๆ กัน	ฎ. มวยลั้ม
_____ ๑๑ คั่นเสียนมองข้ามไป	ฏ. ลอยแพ
_____ ๑๒ เล็ก, หยุค	ฐ. พระอิฐพระปูน
	ฑ. สุกเอาเผากิน
	ฒ. งูกินหาง
	ณ. น้ำท่วมปาก

๔. ให้นักศึกษาเขียนคำพังเพยให้ตรงกับความหมายที่กำหนดให้

๑. ชอบโทษผู้อื่นโดยไม่ดูตัวเอง

.....
.....

๒. ไม่ช่วยแล้วยังกีดขวางผู้อื่น

.....
.....

๓. การลงทุนไม่คุ้มค่ากับผลที่ได้รับ

.....
.....

๔. ชอบรื้อฟื้นเรื่องเก่าๆ

.....
.....

๕. เป็นคนชอบสุรุ่ยสุร่าย

.....
.....

ชื่อ.....นามสกุล.....รหัสนักศึกษา.....

แผนการจัดการเรียนรู้
ภาคเรียนที่ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๖๗
ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอบ้านหมี่

๑. สัปดาห์ที่ ๑๐ วันที่ ..... เดือน..... พ.ศ. .... เวลา ๐๙.๐๐ - ๑๒.๐๐ น.

๒. วิชา วิทยาศาสตร์ พว๓๑๐๐๑ จำนวน ๕ หน่วยกิต

๓. **มาตรฐานการเรียนรู้ระดับ**

มีความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ และเห็นคุณค่าเกี่ยวกับกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สิ่งมีชีวิต ระบบนิเวศทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในท้องถิ่นประเทศและโลก สาร แร่ พลังงาน กระบวนการเปลี่ยนแปลงของโลก และดาราศาสตร์ มีจิตวิทยาศาสตร์และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในการดำเนินชีวิต

๔. **หน่วยการเรียนรู้/หัวเรื่อง** กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี

๕. **สาระสำคัญ**

ธรรมชาติของวิทยาศาสตร์ กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ วิธีการทางวิทยาศาสตร์ ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เจตคติทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และโครงงานวิทยาศาสตร์

๖. **เนื้อหา**

๑. กระบวนการทางวิทยาศาสตร์

- ความหมายและความสำคัญของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
- กระบวนการทางวิทยาศาสตร์

๒. เทคโนโลยี

- ความหมาย และความสำคัญของเทคโนโลยีที่เหมาะสม
- ความสัมพันธ์ของวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีต่อชีวิต และสังคม
- ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีในปัจจุบัน
- เทคโนโลยีกับการประกอบอาชีพ และการนำเทคโนโลยีไปใช้ในการดำรงชีวิต
- การเลือกใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมในการประกอบอาชีพกับการดำรงชีวิต
- เทคโนโลยีพื้นฐาน

๓. การใช้วัสดุ อุปกรณ์สารเคมี และห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์

๔. โครงงานวิทยาศาสตร์

- ประเภทของโครงงาน
- การเลือกหัวข้อโครงงาน
- การวางแผนการกระทำโครงงาน
- การนำเสนอโครงงาน
- ประโยชน์ของโครงงานเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต

๗. **จุดประสงค์การเรียนรู้/ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง**

๑. ผู้เรียนสามารถอธิบายธรรมชาติและสำคัญของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีได้

๒. ผู้เรียนสามารถอธิบายกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ วิธีการทางวิทยาศาสตร์ ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และเจตคติทางวิทยาศาสตร์

๓. ผู้เรียนสามารถอธิบายความหมาย ความสำคัญ และความสัมพันธ์ของเทคโนโลยีต่อชีวิต และสังคม นำความรู้ และเลือกใช้เทคโนโลยีในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม

๔. ผู้เรียนนำความรู้เกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ กระบวนการทางวิทยาศาสตร์และโครงงานไปใช้ได้

๘. กระบวนการจัดการเรียนรู้และกิจกรรมเพิ่มเติม

ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

ครูและนักเรียนร่วมกันสร้างความเข้าใจกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เจตคติทางวิทยาศาสตร์ และจิตวิทยาศาสตร์

ขั้นสอน

๑. ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับความหมายและความสำคัญของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
๒. ครูและนักเรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยใช้คำถามปลายเปิดในการชวนคิด ชวนคุย เพื่อหาข้อสรุปในการเลือกใช้เทคโนโลยีได้อย่างเหมาะสม
๓. แบ่งกลุ่มผู้เรียนออกเป็นกลุ่ม กลุ่มละไม่เกิน ๕ คน ในการจัดทำรายงานเรื่องทักษะในการเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์ทางวิทยาศาสตร์และสารเคมี และนำเสนอในการพบกลุ่ม
๔. ครูและนักเรียนร่วมกันแสดงความเข้าใจเกี่ยวกับประเภทของโครงการ แล้วกำหนดวิธีการในการเลือกหัวข้อโครงการในการจัดทำโครงการของผู้เรียน
๕. ครูและนักเรียนอภิปรายร่วมกันถึงการนำเสนอโครงการและประโยชน์ของการทำโครงการ เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้เรียน
๖. ครูและนักเรียนวางแผนการเรียนรู้ร่วมกัน
๗. ครูสรุปประเด็นสำคัญจากการนำเสนอและร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในเรื่องดังกล่าวเพิ่มเติม

ขั้นสรุป

ครูสรุปเนื้อหาและเติมเต็มองค์ความรู้พร้อมมอบหมายงานให้ไปศึกษาด้วยตนเองเพิ่มเติม

๙. สื่อ/แหล่งเรียนรู้

๑. ใบความรู้
๒. หนังสือแบบเรียน
๓. กระดาษบรูฟ
๔. ปากกาเคมี
๕. ใบงาน

๑๐. การวัดผลและประเมินผล

วิธีการวัด

๑. สังเกตพฤติกรรมระหว่างการเรียนรู้และกระบวนการกลุ่ม
๒. วัดความรู้จากการทำกิจกรรมในใบงาน

เครื่องมือ

๑. ใบงาน

เอกสารเพิ่มเติมจากหนังสือเรียนวิทยาศาสตร์ ม.ปลาย
คำชี้แจง : ให้นักศึกษาสแกน QR CODE เพื่อศึกษาใบความรู้เพิ่มเติม

วิทยาศาสตร์ ม.ปลาย

ใบความรู้

เรื่อง กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี

วิทยาศาสตร์ (science) คือ ความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติที่อยู่รอบ ๆ ตัว หรือ ความรู้ในสิ่งที่เกิดขึ้นหรือที่มีอยู่ในธรรมชาติ รวมทั้งวิธีการและขั้นตอนในการค้นหาความรู้ วิทยาศาสตร์แบ่งเป็น ๒ ประเภท ดังนี้

๑. วิทยาศาสตร์บริสุทธิ์ คือ ความรู้ขั้นพื้นฐานที่สามารถอธิบายปรากฏการณ์ทางวิทยาศาสตร์ได้ ได้แก่ กฎ และทฤษฎีต่าง ๆ เช่น กฎแรงโน้มถ่วง

๒. วิทยาศาสตร์ประยุกต์ (เทคโนโลยี) คือ การนำความรู้จากวิทยาศาสตร์บริสุทธิ์มาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต เช่น การประดิษฐ์ยานพาหนะ เครื่องมือสื่อสารต่าง ๆ

วิธีการทางวิทยาศาสตร์ (scientific method) คือ วิธีการและขั้นตอนในการค้นหาความรู้ทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งเป็นกระบวนการที่ทำให้นักวิทยาศาสตร์สามารถค้นหาความรู้จากธรรมชาติโดยมีการวางแผนการทำงานอย่างเป็นระบบ มีขั้นตอน และมีประสิทธิภาพ วิธีการทางวิทยาศาสตร์ประกอบด้วยขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้

๑. การสังเกต

การสังเกตเป็นจุดเริ่มต้นและเป็นสิ่งสำคัญที่สุดอย่างหนึ่งของกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ การสังเกตเป็นจุดเริ่มต้นของปัญหาหรือข้อสงสัย ซึ่งจะนำไปสู่การหาคำตอบหรือความรู้ต่าง ๆ การฝึกการสังเกตบ่อย ๆ จะทำให้สังเกตได้เร็ว สังเกตได้ถูกต้อง มีความชำนาญในการสังเกตทำให้ได้ข้อมูลที่ใช้หาคำตอบได้

๒. การระบุปัญหา

การระบุปัญหาหลังการสังเกต และพยายามหาคำตอบของปัญหานั้น ทำให้ได้ความรู้วิทยาศาสตร์ใหม่ ๆ ขึ้น

๓. การตั้งสมมติฐาน

สมมติฐาน หมายถึงสิ่งที่คาดคิดหรือคาดเดาไว้ล่วงหน้าว่าจะเป็นคำตอบของปัญหา ซึ่งคำตอบหรือสมมติฐานนั้นอาจผิดหรือถูกก็ได้ การตั้งสมมติฐานจึงเป็นแนวทางในการทดสอบหรือหาข้อมูลต่อไป ดังนั้นจึงควรฝึกคาดคิดหรือฝึกตั้งสมมติฐานหลาย ๆ สมมติฐาน และไม่ด่วนสรุปเอาเองว่าสมมติฐานที่ตั้งไว้ถูกต้อง จนกว่าจะได้ทดสอบสมมติฐานด้วยการทดลองหรือการเก็บข้อมูล

๔. การทดลอง

เป็นการทดสอบหรือพิสูจน์สมมติฐานว่าเป็นจริงหรือไม่ ในการทดลองต้องมีการควบคุมตัวแปรบางชนิดให้คงที่ ตัวแปรพวกนี้เรียกว่า ตัวแปรควบคุม ตัวแปรบางชนิดต้องเปลี่ยนแปลงไป ตัวแปรพวกนี้เรียกว่า ตัวแปรต้น ผลที่เกิดขึ้นและเปลี่ยนแปลงไปตามตัวแปรต้นเรียกว่า ตัวแปรตาม นอกจากนี้ในการทดลองต้องมีการบันทึกข้อมูลในรูปของตารางบันทึกข้อมูลเพราะทำให้บันทึกได้สะดวกเป็นระเบียบ แปลความได้ง่าย เมื่อได้ข้อมูลแล้วต้องมีการนำเสนอข้อมูล ทำให้แปลความหมายข้อมูลและสื่อสารข้อมูลให้ผู้อื่นเข้าใจง่าย กรณีที่มีข้อมูลมากและซับซ้อน ควรเสนอข้อมูลโดยใช้ตารางข้อมูล ภาพ กราฟ หรือแผนภูมิ

๕. การสรุปข้อมูล

จากการทดลองเพื่อตรวจสอบสมมติฐานที่ตั้งไว้นั้นต้องมีการทดลองซ้ำหลาย ๆ ครั้ง หากได้ผลการทดลองออกมาเหมือนกันทุกครั้ง แสดงว่าสมมติฐานนั้นถูกต้องหรือเป็นจริง และสามารถสรุปเป็นความรู้ใหม่ได้ ส่วนสมมติฐานที่ตรวจสอบแล้วพบว่า ไม่เป็นความจริงก็จะถูกปฏิเสธ ซึ่งจะต้องมีการตั้งสมมติฐานใหม่และทำการทดลองใหม่เพื่อตรวจสอบสมมติฐานอีก จนกว่าจะได้ผลการทดลองที่เป็นจริงและถูกต้อง

ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ๑๓ ทักษะ

ตั้งแต่ครูแชมป์เรียนวิทยาศาสตร์มาตั้งแต่สมัยเด็กๆ เรื่องของทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์เป็นเรื่องที่คุณครูทุกท่านให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก ปัจจุบันเอง ครูวิทยาศาสตร์ทุกท่านก็ต้องสร้างให้ลูกศิษย์ของตนเองเกิดทักษะเหล่านี้ขึ้นตามช่วงวัย ทั้งนี้ เรามาดูกันดีกว่าครับว่า ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ๑๓ ทักษะ มีอะไรบ้าง

ทักษะที่ ๑ ทักษะการสังเกต (Observation) ความหมาย : เป็นวิธีการหาข้อมูลโดยตรงจากการใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า ได้แก่ การดู การดม การฟัง การชิม และการสัมผัส ทั้งนี้โดยไม่ใส่ความเห็นหรือประสบการณ์เดิมของผู้สังเกตลงไปข้อมูลที่ได้จากการสังเกตเป็น ข้อมูลเชิงประจักษ์

ทักษะที่ ๒ ทักษะการวัด (Measurement) ความหมาย : เป็นการเลือกและการใช้เครื่องมือ ทำการวัดหาปริมาณของสิ่งต่าง ๆ ออกมาเป็นตัวเลขที่แน่นอนได้เหมาะสม และถูกต้อง โดยมีหน่วยกำกับเสมอ

ทักษะที่ ๓ ทักษะการจำแนกประเภท (Classification) ความหมาย : เป็นการจัดแบ่งหรือเรียงลำดับวัตถุหรือสิ่งของที่อยู่ในประสบการณ์ โดยมีเกณฑ์ซึ่งเกณฑ์นั้นอาจใช้ความเหมือนความแตกต่าง ความสัมพันธ์อย่างใดอย่างหนึ่งก็ได้

ทักษะที่ ๔ การหาความสัมพันธ์ระหว่างสเปซกับสเปซและสเปซกับเวลา (Spacs / Spacs Reation and Space /Time Relation) ความหมาย : เป็นการจัดแบ่งหรือเรียงลำดับวัตถุหรือสิ่งของที่อยู่ในประสบการณ์ โดยมีเกณฑ์ซึ่งเกณฑ์นั้นอาจใช้ความเหมือน ความแตกต่างความสัมพันธ์อย่างใดอย่างหนึ่งก็ได้ แกมมาออริซานอล Gamma Oryzanol มีคุณสมบัติดังนี้

ทักษะที่ ๕ การคำนวณ (Using Number) ความหมาย : เป็นการนับจำนวนของวัตถุและการนำตัวเลขแสดงจำนวนที่นับได้มาคิดคำนวณ โดยการบวก ลบ คูณ หาร หรือหาค่าเฉลี่ย

ทักษะที่ ๖ การจัดทำและสื่อความหมายข้อมูล (Organizing Data and Communication) ความหมาย : เป็นการนำข้อมูลที่ได้รับการสังเกต การวัด การทดลอง และจากแหล่งอื่น ๆ มาจัดกระทำเสียใหม่ โดยการหาความถี่เรียงลำดับ จัดแยกประเภท หรือคำนวณหาค่าใหม่ เพื่อให้ผู้อื่นเข้าใจความหมายของข้อมูลชุดนั้นดีขึ้น โดยการนำเสนอในรูปแบบของตารางแผนภูมิ แผนภาพ ไดอะแกรม กราฟสมการ หรือการเขียนบรรยาย

ทักษะที่ ๗ การลงความคิดเห็นจากข้อมูล (Inferring) ความหมาย : เป็นการเพิ่มความคิดเห็นให้กับข้อมูลที่ได้จากการสังเกตอย่างมีเหตุผลโดยอาศัยประสบการณ์เดิมมาช่วย

ทักษะที่ ๘ การพยากรณ์ (Prediction) ความหมาย : เป็นการคาดคะเนคำตอบล่วงหน้าก่อนทำการทดลองโดยอาศัยประสบการณ์ที่เกิดขึ้น ๆ หลักการ กฎ หรือทฤษฎีที่มีอยู่แล้ว ในเรื่องนั้นมาช่วยในการสรุป เช่น การพยากรณ์ข้อมูลเกี่ยวกับตัวเลข ได้แก่ ข้อมูลที่เป็นตาราง หรือ กราฟ ซึ่งทำได้ ๒ แบบ คือ

๑. การพยากรณ์ภายในขอบเขตของข้อมูล
๒. การพยากรณ์ภายนอกขอบเขตของข้อมูล

ทักษะที่ ๙ การตั้งสมมติฐาน (Formulating Hypothesis) ความหมาย : เป็นการคิดหาคำตอบล่วงหน้าก่อนการทดลอง โดยอาศัยการสังเกตความรู้และประสบการณ์เดิมเป็นฐาน

ทักษะที่ ๑๐ การกำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการ (Defining Operation) ความหมาย : เป็นการกำหนดความหมายและขอบเขตของคำต่าง ๆ ที่อยู่ในสมมติฐานที่ต้องการทดลองให้เกิดความเข้าใจตรงกันและสามารถสังเกตได้หรือวัดได้ โดยให้คำตอบเกี่ยวกับการทดลองและบอกวิธีวัดตัวแปรที่เกี่ยวกับการทดลองนั้น

ทักษะที่ ๑๑ การกำหนดและควบคุมตัวแปร (Identifying and Controlling Variables) ความหมาย : เป็นการบ่งชี้ตัวแปรต้น ตัวแปรตาม และตัวแปรที่ต้องควบคุมในการตั้ง สมมติฐานหนึ่งๆ

ทักษะที่ ๑๒ การทดลอง (Experiment) ความหมาย : เป็นกระบวนการปฏิบัติงานเพื่อหาคำตอบจากสมมติฐานที่ตั้งไว้ในทดลอง ซึ่งประกอบด้วย ๓ ขั้นตอน ได้แก่

๑. การออกแบบการทดลอง
๒. การปฏิบัติการทดลอง
๓. การบันทึกผลการทดลอง

ทักษะที่ ๑๓ การตีความหมายข้อมูลและลงข้อสรุป (Interpreting Data and Making) ความหมาย : เป็นการแปลความหมายหรือบรรยายลักษณะข้อมูลที่มีอยู่ การตีความหมายของข้อมูล ในบางครั้งอาจต้องใช้ทักษะอื่น ๆ ด้วย เช่น การสังเกต การคำนวณ เป็นต้น และการลงข้อสรุป หมายถึง การสรุปความสัมพันธ์ของข้อมูลทั้งหมด การลงข้อสรุป สามารถทำได้ ๒ ระดับ คือ

๑. การสรุปในระดับแคบ คือ การสรุปให้อยู่เฉพาะกลุ่มตัวอย่างหรือสิ่งที่นำมาศึกษา
๒. การสรุปในระดับกว้าง คือ การสรุปที่อยู่นอกขอบเขตของกลุ่มตัวอย่างแต่เป็นการขยายกว้างไปสู่ประชากรหรือกลุ่มใหญ่ ข้อสรุปนี้มีความเชื่อถือได้น้อยกว่าแบบแรก

ใบงาน วิชาวิทยาศาสตร์
เรื่อง กระบวนการทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

คำชี้แจง : ให้ผู้เรียนศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และตอบคำถามต่อไปนี้

๑. จากการสังเกตของนักศึกษา ทั้ง ๒ ภาพมีความแตกต่างกันอย่างไร

.....
.....
.....
.....

๒. นักศึกษาคิดว่าเพราะเหตุใด จึงทำให้ทั้ง ๒ ภาพ มีความแตกต่างกัน

.....
.....
.....

๓. ให้นักศึกษาอธิบายทักษะทางวิทยาศาสตร์ทั้ง ๑๓ ทักษะ

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

๔. ให้นักศึกษาอธิบายกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ทั้ง ๕ ขั้นตอน

.....
.....
.....
.....
.....
.....

๕. จงนำตัวอักษรหน้าทักษะต่าง ๆ ไปเติมหน้าข้อที่สัมพันธ์กัน

- ก. ทักษะการสังเกต
- ข. ทักษะการวัด
- ค. ทักษะการคำนวณ
- ง. ทักษะการจำแนกประเภท
- จ. ทักษะการทดลอง

- .....๑. ด.ญ.อริษากำลังทดสอบวิทยาศาสตร์
- .....๒. ด.ญ.วิไล วัดอุณหภูมิของอากาศได้ ๔๐°C
- .....๓. ม้ามี ๔ ขา สุนัข มี ๔ ขา ไก่มี ๒ ขา นกมี ๒ ขา ช้างมี ๔ ขา
- .....๔. ด.ญ. พนิดา กำลังทดสอบเคมี
- .....๕. ด.ช. สุบินใช้ตลับเมตรวัดความยาวของสนามตะกร้อ
- .....๖. ด.ญ. อพิจิตรแบ่งผลไม้ได้ ๒ กลุ่ม คือ กลุ่มรสเปรี้ยวและรสหวาน
- .....๗. วรรณนิภา ดูภาพยนตร์วิทยาศาสตร์ ๓ มิติ
- .....๘. ด.ญ. นันทพร หยดสารละลายไอโอดีน ลงบนข้าวเหนียวที่เตรียมไว้
- .....๙. รูปทรงกระบอกมีความสูงประมาณ ๔ นิ้ว ผิวเรียบ
- .....๑๐. นักวิทยาศาสตร์แบ่งพืชออกเป็น ๒ พวก คือ พืชใบเลี้ยงเดี่ยวและพืชใบเลี้ยงคู่

๖. นักศึกษาสามารถนำความรู้และกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ไปใช้ในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างไร

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ชื่อ.....นามสกุล.....รหัสนักศึกษา.....

แผนการจัดการเรียนรู้
ภาคเรียนที่ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๖๗
ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอบ้านหมี่

๑. สัปดาห์ที่ ๑๑ วันที่ ..... เดือน..... พ.ศ. .... เวลา ๐๙.๐๐ - ๑๒.๐๐ น.

๒. วิชา วิทยาศาสตร์ พว๓๑๐๐๑ จำนวน ๕ หน่วยกิต

๓. มาตรฐานการเรียนรู้ระดับ

มีความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ และเห็นคุณค่าเกี่ยวกับกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สิ่งมีชีวิต ระบบนิเวศทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในท้องถิ่นประเทศและโลก สาร แร่ พลังงาน กระบวนการเปลี่ยนแปลงของโลกและดาราศาสตร์ มีจิตวิทยาศาสตร์และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในการดำเนินชีวิต

๔. หน่วยการเรียนรู้/หัวเรื่อง เซลล์ของสิ่งมีชีวิต

๕. สาระสำคัญ

เซลล์ พันธุกรรมและความหลากหลายทางชีวภาพ เทคโนโลยีชีวภาพ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๖. เนื้อหา

๑. เซลล์

- ระบบการทำงานของเซลล์พืชและเซลล์สัตว์ และการรักษาคุณภาพ
- กลไกและการรักษาคุณภาพของพืช สัตว์ และมนุษย์
- การป้องกันดูแลรักษาภูมิคุ้มกันร่างกายและการนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน

๒. กระบวนการแบ่งเซลล์

- การแบ่งเซลล์แบบไมโทซิส
- การแบ่งเซลล์แบบไมโอซิส

๗. จุดประสงค์การเรียนรู้/ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

๑. ผู้เรียนสามารถอธิบายรูปร่าง ส่วนประกอบ ความแตกต่าง ระบบการทำงาน การรักษาคุณภาพของเซลล์พืชและเซลล์สัตว์

๒. ผู้เรียนสามารถอธิบายการรักษาคุณภาพของพืชและสัตว์ และมนุษย์ และการนำความรู้ไปใช้

๓. ผู้เรียนศึกษา สืบค้นข้อมูล และอธิบายกระบวนการแบ่งเซลล์แบบไมโทซิล และไมโอซิลได้

๘. กระบวนการจัดการเรียนรู้และกิจกรรมเพิ่มเติม

ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน

ครูทบทวนความรู้เรื่องเซลล์

ขั้นสอน

๑. ครูและผู้เรียนร่วมกันสนทนาความแตกต่างของเซลล์พืชและเซลล์สัตว์โดยใช้แผนผังความคิด (Mind map) และพร้อมนำเสนอในการพบกลุ่ม

๒. ครูและผู้เรียนร่วมกันสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องของเซลล์

๓. ครูแบ่งผู้เรียน ออกเป็น ๓ กลุ่ม โดยให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มศึกษาเรื่องดังต่อไปนี้

กลุ่มที่ ๑ ระบบการทำงานของเซลล์พืชและเซลล์สัตว์

กลุ่มที่ ๒ กลไกและการรักษาคุณภาพของพืช สัตว์และมนุษย์

กลุ่มที่ ๓ กระบวนการแบ่งเซลล์

๔. ครูให้นักศึกษาแต่ละกลุ่มนำเสนอในหัวข้อที่ได้ศึกษาเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้โดยใช้คำถามปลายเปิดในการชวนคิด ชวนคุยเพื่อสรุปเนื้อหาต่าง ๆ

๕. ผู้เรียนนำผลการเรียนรู้ที่ได้มาทำใบงานเพื่อทดสอบความเข้าใจของผู้เรียน

ขั้นสรุป

ครูและผู้เรียนสรุปเนื้อหาและเติมเต็มองค์ความรู้พร้อมมอบหมายงานให้ไปศึกษาด้วยตนเองเพิ่มเติม ในเนื้อหาที่เกี่ยวข้องในบทเรียน

๙. สื่อ/แหล่งเรียนรู้

๑. หนังสือเรียน
๒. ใบความรู้
๓. อินเทอร์เน็ต

๑๐. การวัดผลและประเมินผล

วิธีการวัด

๑. สังเกตพฤติกรรมระหว่างการเรียนรู้และกระบวนการกลุ่ม
๒. วัดความรู้จากการทำกิจกรรมในใบงานและรายงาน

เครื่องมือ

๑. แบบบันทึกพฤติกรรมนักศึกษา
๒. แบบบันทึกเกณฑ์การให้คะแนนรายงาน
๓. ใบงาน

เอกสารเพิ่มเติมจากหนังสือเรียนวิทยาศาสตร์ ม.ปลาย
คำชี้แจง : ให้นักศึกษาสแกน QR CODE เพื่อศึกษาใบความรู้เพิ่มเติม

วิทยาศาสตร์ ม.ปลาย

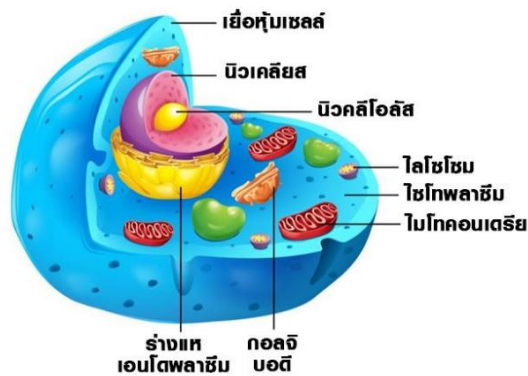

ใบความรู้

เรื่อง เซลล์ของสิ่งมีชีวิต

○ เซลล์สัตว์

เซลล์สัตว์ คือ หน่วยย่อยพื้นฐานที่ไม่สามารถมองเห็นได้ด้วยตาเปล่าและเป็นหน่วยที่เล็ก ที่สุดของสิ่งมีชีวิต เซลล์สัตว์เป็นส่วนที่เล็กที่สุดของสัตว์ ซึ่งภายในเซลล์ประกอบด้วยออร์แกเนลล์ต่าง ๆ ซึ่งเซลล์สัตว์จะมีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างจากเซลล์พืชและเซลล์อื่น โดยส่วนประกอบของเซลล์สัตว์ ประกอบไปด้วย

○ เยื่อหุ้มเซลล์(Cell membrane)

พบในเซลล์สิ่งมีชีวิตทุกชนิด ยกเว้นไวรัส เยื่อหุ้ม เซลล์ทำให้เซลล์คงรูปอยู่ได้และเป็นเยื่อ เลือกว่าผ่าน คือมีคุณสมบัติยอมให้สารบางชนิดผ่านเข้าออกเท่านั้น ควบคุมการเข้าออกของสารต่าง ๆ จากสิ่งแวดล้อมเข้าสู่เซลล์ เยื่อหุ้มเซลล์ประกอบด้วย ฟอสโฟลิพิด (Phospholipid bilayer) โปรตีน คาร์โบไฮเดรต และคอเลสเตอรอล

○ นิวเคลียส (Nucleus)

มีลักษณะค่อนข้างกลม อยู่บริเวณกลางเซลล์ ประกอบด้วยเยื่อหุ้มนิวเคลียส และนิวคลีโอ พลาซึม ซึ่งเป็นส่วนที่อยู่ภายในเยื่อหุ้มนิวเคลียส นิวเคลียสทำหน้าที่ควบคุมการทำงานต่าง ๆ ภายในเซลล์ แบ่งเซลล์ และบรรจุสารพันธุกรรม DNA

○ ไซโทพลาซึม (Cytoplasm)

อยู่ระหว่างนิวเคลียสและเยื่อหุ้มเซลล์ ประกอบด้วยส่วนที่เป็นของเหลว เรียกว่าไซโทซอล (Cytosol) และส่วนที่เป็นของแข็ง เรียกว่า ออร์แกเนลล์ (Organelle) ร่างแหเอนโดพลาซึม (Endoplasmic Reticulum, ER) แบ่งออกเป็นชนิดผิวเรียบและผิวขรุขระ ชนิดผิวเรียบ (Smooth Endoplasmic Reticulum, SER) จะไม่มีไรโบโซมเกาะ ทำหน้าที่สร้างไขมัน กำจัดสารพิษ ส่วนชนิดผิวขรุขระ (Rough endoplasmic reticulum, RER) จะมีไรโบโซมเกาะอยู่ ทำหน้าที่สร้างโปรตีน และส่งโปรตีนออกนอกเซลล์

○ ไรโบโซม (Ribosome)

เป็นแหล่งสร้างโปรตีน และทำหน้าที่ส่งโปรตีนออกไปยังนอกเซลล์ มี ๒ หน่วยย่อยประกอบด้วย หน่วยใหญ่และหน่วยเล็ก แต่ละหน่วยจะมี Ribosomal RNA (rRNA) เซนทริโอล (Centrioles) เป็นออร์แกเนลล์ที่ไม่มีเยื่อหุ้ม มีลักษณะเป็นแท่งรูปทรงกระบอก ภายในกลวง ประกอบด้วยหลอดเล็ก ๆ ที่เชื่อมต่อกัน เรียกว่า ไมโครทิวบูล (microtubule) เซนทริโอลมี DNA และ RNA สามารถจำลองตัวเองและสร้างโปรตีนขึ้นเองได้ เซนทริโอลมีหน้าที่เกี่ยวกับการแบ่งเซลล์ ส่วนไมโครทิวบูลมีหน้าที่ในการลา เลียงสารในเซลล์ ให้ความแข็งแรง และช่วยในการเคลื่อนที่ของเซลล์

○ ไลโซโซม (Lysosome)

เป็นออร์แกเนลล์ที่มีเยื่อหุ้ม เพียงชั้นเดียว มีลักษณะเป็นถุง ทำหน้าที่ย่อยสลายอนุภาค โมเลกุล สารอาหารภายในเซลล์ ทำลายเชื้อโรคและสิ่งแปลกปลอมที่เข้าสู่เซลล์และทำลายเซลล์ที่ตายแล้ว

○ ไมโทคอนเดรีย (Mitochondria)

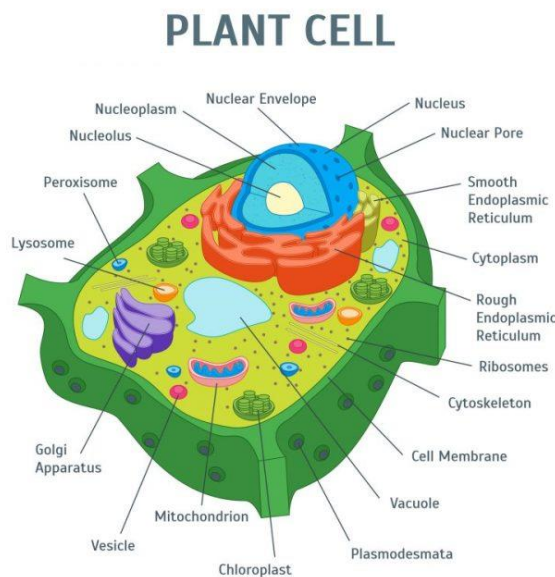
เป็นแหล่งผลิตสารพลังงานสูง คือ ATP เกี่ยวข้องกับการสลายอาหารหรือการหายใจระดับเซลล์แบบใช้ออกซิเจน เป็นออร์แกเนลล์ที่ประกอบด้วยเยื่อหุ้ม ๒ ชั้น มีของเหลวภายในเรียกว่า matrix ภายในมี DNA และไรโบโซมเป็นของตัวเอง

○ กอลจิบอดี (Golgi Body) หรือกอลจิคอมเพล็กซ์ (Golgi Complex)

มีลักษณะเป็นถุงแบน ๆ วางซ้อนกัน ทำหน้าที่รับสาร เก็บสารต่าง ๆ ภายใน ตัดแต่งหรือต่อเติม โปรตีนให้สมบูรณ์แล้วเคลื่อนย้ายไปสู่จุดหมายปลายทางต่าง ๆ ทั้งภายในเซลล์และภายนอกเซลล์

○ เซลล์พืช

โครงสร้างเซลล์พืช มีรูปร่างคงที่ มีความแข็งแรง และมีออร์แกเนลล์พิเศษที่สำคัญต่อกระบวนการสังเคราะห์แสง

สำหรับพืชก็ประกอบขึ้นด้วยเซลล์เช่นกัน แต่ส่วนประกอบภายใน เซลล์พืช จะแตกต่างออกไปจากเซลล์สัตว์ ทำให้เซลล์พืชและเซลล์สัตว์มีลักษณะและสมบัติบางอย่างที่แตกต่างกัน

๑. ผนังเซลล์ (Cell wall) เป็นส่วนที่อยู่ชั้นนอกสุดของเซลล์ จะพบใน เซลล์พืช แต่ไม่พบในเซลล์สัตว์ เป็นโครงสร้างที่กำหนดขอบเขต และรูปร่างของสิ่งมีชีวิต มีหน้าที่เพิ่มความแข็งแรงค้ำจุนโครงสร้างของเซลล์ทำให้เซลล์คงรูป และป้องกันการสูญเสียน้ำของเซลล์พืช ในผนังเซลล์ประกอบด้วยเซลลูโลส (Cellulose) และเพกติน (Pectin)

๒. เยื่อหุ้มเซลล์ (Cell membrane) ประกอบด้วยฟอสโฟลิพิด (Phospholipid bilayer) และโปรตีนเป็นส่วนใหญ่ ทำหน้าที่ห่อหุ้มส่วนที่เป็นของเหลวและออร์แกเนลล์ภายใน ทั้งยังเป็นเยื่อเลือกผ่าน ควบคุมการเข้าออกของสารต่าง ๆ จากสิ่งแวดล้อมเข้าสู่เซลล์เซลล์พืชมีออร์แกเนลล์ที่สามารถสังเคราะห์แสงได้ เรียกว่าคลอโรพลาสต์ ซึ่งไม่พบในเซลล์สัตว์

๓. นิวเคลียส (Nucleus) มีลักษณะค่อนข้างกลม ทำหน้าที่ควบคุมการทำงานของเซลล์ และการถ่ายทอดพันธุกรรมจากพ่อแม่ไปสู่ลูกหลาน

๔. **ไซโทพลาซึม (Cytoplasm)** เป็นของเหลวที่อยู่ภายในเซลล์ ประกอบด้วยออร์แกเนลล์ และ สารประกอบต่าง ๆ เช่น น้ำตาล โปรตีน ไขมัน

๕. **ร่างแหเอนโดพลาซึม (Endoplasmic Reticulum)** แบ่งออกเป็นแบบผิวเรียบและผิวขรุขระ แบบผิวเรียบจะไม่มีไรโบโซม ขณะที่แบบผิวขรุขระจะมีไรโบโซมเกาะอยู่ โดยไรโบโซม(Ribosome) นี้เป็นแหล่งสร้าง โปรตีน และทำหน้าที่ส่งโปรตีนออกไปยังนอกเซลล์

๖. **แวคิวโอล (Vacuole)** เป็นถุงขนาดใหญ่ที่พบในเซลล์พืช มีเยื่อหุ้มเพียงชั้นเดียว ทำหน้าที่เก็บ ของเหลว น้ำ สารอินทรีย์และอนินทรีย์ เช่น น้ำตาล กรดอินทรีย์ แตนิน การสังเคราะห์แสงในเซลล์พืช เกิดขึ้นที่ คลอโรพลาสต์ ผลผลิตที่ได้จากการสังเคราะห์แสงคือ น้ำตาลและแก๊สออกซิเจน

๗. **คลอโรพลาสต์ (Chloroplast)** พบเฉพาะในเซลล์พืช มีสีเขียวเพราะมีพลาสติดที่สะสมรงควัตถุ สีเขียวอยู่ในนั้นคือคลอโรฟิล (Chlorophyll) ทำหน้าที่ช่วยในการสังเคราะห์ด้วยแสงของพืช

๘. **ไมโทคอนเดรีย (Mitochondria)** มีขนาดใหญ่ มีรูปร่างยาว กลมรี ทำหน้าที่หายใจระดับเซลล์ (กระบวนการที่น้ำตาลกลูโคสถูกเปลี่ยนเป็น ATP ซึ่งเป็นพลังงานที่เซลล์นำไปใช้ในการทำกิจกรรมต่าง ๆ)

๙. **กอลจิบอดี (Golgi Body) หรือกอลจีแอฟพาราตัส (Golgi Apparatus)** มีลักษณะเป็นถุง แบน ๆ วางซ้อนกัน ทำหน้าที่รับสาร เก็บสารต่าง ๆ ภายใน ตัดแต่ง ต่อเติมโปรตีนให้สมบูรณ์ แล้วเคลื่อนย้ายไปสู่ จุดหมายปลายทางต่าง ๆ ทั้งภายในเซลล์และภายนอกเซลล์

หน่วยของสิ่งมีชีวิต

จำได้
วิเคราะห์ง่าย
นิดเดียว

การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างเซลล์พืชและเซลล์สัตว์

เซลล์พืช	เซลล์สัตว์
รูปร่างค่อนข้างเหลี่ยม 	รูปร่างค่อนข้างกลม
มีผนังเซลล์ (แข็งแรงกว่า)	ไม่มีผนังเซลล์
มีคลอโรพลาสต์ (มีสีเขียว)	ไม่มีคลอโรพลาสต์
มีแวคิวโอลขนาดใหญ่	มีแวคิวโอลขนาดเล็ก
ไม่มีเซนทริโอล	มีเซนทริโอล
ไม่มีไลโซโซม	มีไลโซโซม

* ออกสอบบ่อย *

ใบงาน วิชาวิทยาศาสตร์**เรื่อง เซลล์ของสิ่งมีชีวิต**

คำชี้แจง : ให้ผู้เรียนศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับเซลล์ของสิ่งมีชีวิต และตอบคำถามต่อไปนี้

๑. ให้นักศึกษาอธิบายรูปร่าง ส่วนประกอบ ความแตกต่าง ระบบการทำงานของเซลล์พืช และเซลล์สัตว์

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

๒. ให้นักศึกษานำตัวอักษรทางขวามือมาใส่หน้าข้อด้านซ้ายมือที่มีความสัมพันธ์กัน

..... ๑. เป็นแหล่งพลังงานภายในเซลล์	ก. นิวเคลียส
..... ๒. มีเฉพาะในเซลล์พืชเท่านั้น	ข. กลอจีคอมแพล็กซ์
..... ๓. มีลักษณะเป็นถุงในเซลล์พืชมีขนาดใหญ่	ค. ไรโบโซม
..... ๔. สร้างหรือสังเคราะห์โปรตีน	ง. ไมโทคอนเดรีย
..... ๕. ขั้วสารที่เป็นผลผลิตที่มาจากส่วนอื่น เช่น ฮอร์โมน เอนไซม์	จ. แวกิวโอล
..... ๖. ทำหน้าที่ในการสังเคราะห์ด้วยแสง	ฉ. ผนังเซลล์
..... ๗. มีหน้าที่ควบคุมการทำงานภายในเซลล์ และการถ่ายทอดลักษณะทางพันธุกรรม	ช. คลอโรพลาสต์
..... ๘. เป็นที่อยู่ของออร์แกเนลล์ต่าง ๆ	ซ. ไสโทพลาสซึม
..... ๙. พบเฉพาะในเซลล์สัตว์	ฅ. เซนทริโอล
..... ๑๐. เก็บสะสมเอนไซม์ที่เกี่ยวกับการย่อยสลายสารอินทรีย์ต่าง ๆ	ฉ. ไลโซโซม

ชื่อ.....นามสกุล.....รหัสนักศึกษา.....

แผนการจัดการเรียนรู้
ภาคเรียนที่ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๖๗
ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอบ้านหมี่

๑. สัปดาห์ที่ ๑๒ วันที่ ..... เดือน..... พ.ศ. .... เวลา ๐๙.๐๐ - ๑๒.๐๐ น.

๒. วิชา วิทยาศาสตร์ พว๓๑๐๐๑ จำนวน ๕ หน่วยกิต

๓. มาตรฐานการเรียนรู้ระดับ

มีความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ และเห็นคุณค่าเกี่ยวกับกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สิ่งมีชีวิต ระบบนิเวศทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในท้องถิ่นประเทศและโลก สาร แร่ พลังงาน กระบวนการเปลี่ยนแปลงของโลกและดาราศาสตร์ มีจิตวิทยาศาสตร์และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในการดำเนินชีวิต

๔. หน่วยการเรียนรู้/หัวเรื่อง พันธุกรรมและความหลากหลายทางชีวภาพ

๕. สาระสำคัญ

พันธุกรรมและความหลากหลายทางชีวภาพ

๖. เนื้อหา

๑. พันธุกรรม การถ่ายทอดทางพันธุกรรม การแปรผันทางพันธุกรรม และการผ่าเหล่า

๒. ความหลากหลายทางชีวภาพ

- กระบวนการถ่ายทอดทางพันธุกรรม
- การเกิดการผ่าเหล่า
- การเกิดความหลากหลายทางชีวภาพ

๓. โรคที่เกิดจากการถ่ายทอดทางพันธุกรรม และการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

๔. ชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อม

๗. จุดประสงค์การเรียนรู้/ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

๑. ผู้เรียนอธิบายกระบวนการถ่ายทอดทางพันธุกรรม การแปรผันทางพันธุกรรม การผ่าเหล่า และการเกิดความหลากหลายทางชีวภาพได้

๒. ผู้เรียนอธิบายลักษณะทางพันธุกรรมของบุคคลได้

๓. ผู้เรียนอธิบายปัจจัยที่ทำให้สิ่งแวดล้อมเกิดการเปลี่ยนแปลงได้

๘. กระบวนการจัดการเรียนรู้และกิจกรรมเพิ่มเติม

ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน

๑. ครูให้ผู้เรียนวิเคราะห์ภาพข่าวเรื่องเด็กดักแด้ เกิดจากสาเหตุใดโดยใช้แผนผังความคิด (Mind map) และพร้อมนำเสนอกลุ่มใหญ่

๒. ครูและผู้เรียนร่วมกันสร้างความเข้าใจในเรื่องเด็กดักแด้ โดยการร่วมอภิปราย

ขั้นสอน

๑. ผู้เรียนแบ่งกลุ่มออกเป็น ๓ กลุ่ม กลุ่ม ๖ คน เพื่อศึกษาค้นคว้าข้อมูลในเรื่อง ดังนี้

กลุ่ม ๑ กระบวนการถ่ายทอดทางพันธุกรรม

กลุ่ม ๒ ลักษณะต่าง ๆ ทางพันธุกรรม

กลุ่ม ๓ ปัจจัยที่ทำให้สิ่งแวดล้อมเกิดการเปลี่ยนแปลงและพร้อมนำเสนอในการพบกลุ่ม

๒. ครูและผู้เรียนร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และสรุปความรู้ โดยการใช้คำถามเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความคิดซึ่งจะได้รับความรู้ใหม่ ๆ

๓. ผู้เรียนสามารถนำผลการเรียนรู้อำเภอบ้านหมี่มาทำใบงาน เพื่อเป็นการทดสอบความเข้าใจของผู้เรียน

ขั้นสรุป

ครูและผู้เรียนสรุปเนื้อหาและเติมเต็มองค์ความรู้พร้อมมอบหมายงานให้ไปศึกษาด้วยตนเองเพิ่มเติม ในเนื้อหาที่เกี่ยวข้องในบทเรียน

๙. สื่อ/แหล่งเรียนรู้

๑. หนังสือเรียน
๒. ใบความรู้
๓. อินเทอร์เน็ต

๑๐. การวัดผลและประเมินผล

วิธีการวัด

๑. สังเกตพฤติกรรมระหว่างการเรียนรู้และกระบวนการกลุ่ม
๒. วัดความรู้จากการทำกิจกรรมในใบงานและรายงาน

เครื่องมือ

๑. แบบบันทึกพฤติกรรมนักศึกษา
๒. แบบบันทึกเกณฑ์การให้คะแนนรายงาน
๓. ใบงาน

เอกสารเพิ่มเติมจากหนังสือเรียนวิทยาศาสตร์ ม.ปลาย
คำชี้แจง : ให้นักศึกษาสแกน QR CODE เพื่อศึกษาใบความรู้เพิ่มเติม

วิทยาศาสตร์ ม.ปลาย

ใบความรู้

เรื่อง พันธุกรรมและความหลากหลายทางชีวภาพ

❖ การถ่ายทอดลักษณะทางพันธุกรรม

ลักษณะทางพันธุกรรม

สิ่งมีชีวิตแต่ละชนิดมีลักษณะเฉพาะตัว ทำให้สิ่งมีชีวิตแตกต่างกัน เช่น ลักษณะสีผิว ลักษณะเส้นผม ลักษณะสีตา สี และกลิ่นของดอกไม้ รสชาติของผลไม้ เสียงของนกชนิดต่าง ๆ ลักษณะเหล่านี้จะถูกส่งผ่านจากพ่อแม่ ไปยังลูกได้ หรือ ส่งผ่านจากคนรุ่นหนึ่งไปยังรุ่นต่อไป ลักษณะที่ถูกถ่ายทอดนี้เรียกว่า ลักษณะทางพันธุกรรม (genetic character)

การที่จะพิจารณาว่าลักษณะใดลักษณะหนึ่งเป็นลักษณะทางพันธุกรรมนั้นต้องพิจารณาหลาย ๆ รุ่น เพราะลักษณะบางอย่างไม่ปรากฏในรุ่นลูกแต่ปรากฏในรุ่นหลาน

ลักษณะต่าง ๆ ในสิ่งมีชีวิตที่เป็นลักษณะทางพันธุกรรม สามารถถ่ายทอดจากรุ่นหนึ่งไปยังรุ่นต่อไปได้โดยผ่านทางเซลล์สืบพันธุ์ เป็นหน่วยกลางในการถ่ายทอดเมื่อเกิดการปฏิสนธิระหว่างเซลล์ไข่ของแม่และเซลล์สุจิของพ่อ

สิ่งมีชีวิตชนิดหนึ่ง มีลักษณะเฉพาะตัวที่แตกต่างจากลักษณะของสิ่งมีชีวิตชนิดอื่น ๆ เราจึงอาศัยคุณสมบัติเฉพาะตัวที่ไม่เหมือนกันในการระบุชนิดของสิ่งมีชีวิต แม้ว่าสิ่งมีชีวิตชนิดเดียวกันยังมีลักษณะที่แตกต่างกัน เช่น คนจะมีรูปร่าง หน้าตา กิริยาท่าทาง เสียงพูด ไม่เหมือนกัน เราจึงบอกได้ว่าเป็นใคร แม้ว่าจะเป็นฝาแฝดร่วมไข่คล้ายกันมาก

เมื่อพิจารณาจริงแล้วจะไม่เหมือนกัน ลักษณะของสิ่งมีชีวิต เช่น รูปร่าง สีผิว สีและกลิ่นของดอกไม้ รสชาติของผลไม้ ลักษณะเหล่านี้สามารถมองเห็นและสังเกตได้ง่าย แต่

ลักษณะของสิ่งมีชีวิตบางอย่างสังเกตได้ยาก ต้องใช้วิธีซับซ้อนในการสังเกต เช่น หมูเลือด สติปัญญา เป็นต้น

❖ ความหลากหลายทางชีวภาพ

ความหลากหลายทางชีวภาพ คือ การที่มีสิ่งมีชีวิตมากมายหลากหลายสายพันธุ์ และหลากหลายชนิดในบริเวณใดบริเวณหนึ่ง

ประเภทของความหลากหลายทางชีวภาพ

ความหลากหลายทางชีวภาพแบ่งออกเป็น ๓ ประเภท ดังนี้

๑. ความหลากหลายของชนิด (Species diversity) เป็นจุดเริ่มต้นของการศึกษาเกี่ยวกับความหลากหลายทางชีวภาพเมื่อนักนิเวศวิทยาได้ศึกษาเกี่ยวกับกลุ่มสิ่งมีชีวิต ในพื้นที่ต่าง ๆ รวมถึงการศึกษาเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงกลุ่มของสิ่งมีชีวิตในเขตพื้นที่นั้น เมื่อเวลาเปลี่ยนแปลงไป

๒. ความหลากหลายทางพันธุกรรม (Genetic diversity) เป็นส่วนที่มีความเกี่ยวเนื่องมาจากความหลากหลายของชนิดและมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อกลไกวิวัฒนาการของสิ่งมีชีวิต การปรากฏลักษณะของสิ่งมีชีวิตทุกชนิดจะถูกควบคุมโดยหน่วยพันธุกรรมหรือยีน และการปรากฏของยีนจะเกี่ยวข้องกับการปรับตัวของสิ่งมีชีวิตที่ทำให้สิ่งมีชีวิตนั้นดำรงชีวิตอยู่ได้และมีโอกาสถ่ายทอดยีนนั้นต่อไปยังรุ่นหลัง เนื่องจากในสิ่งมีชีวิตแต่ละชนิดจะมียีนจำนวนมาก และลักษณะหนึ่งลักษณะของสิ่งมีชีวิตนั้นจะมีหน่วยพันธุกรรมมากกว่าหนึ่งแบบ จึงทำให้สิ่งมีชีวิตชนิดเดียวกันมีลักษณะบางอย่างต่างต่างกัน

๓. ความหลากหลายของระบบนิเวศ (Ecological diversity) หรือ ความหลากหลายของภูมิประเทศ (Landscape diversity) ในบางถิ่นกำเนิดตามธรรมชาติที่เป็นลักษณะสภาพทางภูมิประเทศแตกต่างกันหลายแบบ

❖ ความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศไทยและท้องถิ่น

สิ่งมีชีวิตในโลกนี้มีประมาณ ๕ ล้านชนิด ในจำนวนนี้มีอยู่ในประเทศไทย ประมาณร้อยละ เจ็ดประเทศไทยมีประชากรเพียงร้อยละหนึ่งของประชากรโลก ดังนั้น เมื่อเทียบสัดส่วนกับจำนวนประชากร ประเทศไทยจึงนับว่ามีความหลากหลายของสิ่งมีชีวิตอย่างมากสิ่งมีชีวิตในประเทศไทยมีหลากหลายได้มาก เนื่องจากมีสภาพทางภูมิศาสตร์ที่หลากหลายและแต่ละแหล่งล้วนมีปัจจัยที่เอื้อต่อการเจริญเติบโตของสิ่งมีชีวิต นับตั้งแต่ภูมิประเทศแถบชายฝั่งทะเลที่ราบลุ่มแม่น้ำ ที่ราบลอนคลื่น และภูเขาที่มีความสูงหลากหลายตั้งแต่เนินเขาจนถึงภูเขาที่สูงชันถึง ๒,๕๐๐ เมตรจากระดับน้ำทะเล ประเทศไทยจึงเป็นแหล่งของป่าไม้นานาชนิด ได้แก่ ป่าชายเลน ป่าพรุ ป่าเบญจพรรณ ป่าดิบ และป่าสนเขา

❖ การอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพของท้องถิ่น

การอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพของท้องถิ่น ทำได้หลายวิธี ดังนี้

๑. จัดระบบนิเวศให้ใกล้เคียงตามธรรมชาติ โดยฟื้นฟูหรือพัฒนาพื้นที่เสื่อมโทรมให้ความหลากหลายทางชีวภาพไว้มากที่สุด
๒. จัดให้มีศูนย์อนุรักษ์หรือพิทักษ์สิ่งมีชีวิตนอกถิ่นกำเนิด เพื่อเป็นที่พักพิงชั่วคราวที่ปลอดภัย ก่อนนำกลับไปสู่ธรรมชาติ เช่น สวนพฤกษศาสตร์ ศูนย์เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำเค็ม
๓. ส่งเสริมการเกษตรแบบไร่นาสวนผสม และใช้ต้นไม้ล้อมรั้วบ้านหรือแปลงเกษตรเพื่อให้มีพืชและสัตว์หลากหลายชนิดมาอาศัยอยู่ร่วมกัน ซึ่งเป็นการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพได้

ใบงาน วิชาวิทยาศาสตร์

เรื่อง พันธุกรรมและความหลากหลายทางชีวภาพ

คำชี้แจง : ให้ผู้เรียนศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับเซลล์ของสิ่งมีชีวิต และตอบคำถามต่อไปนี้

๑. ให้นักศึกษาสำรวจลักษณะทางพันธุกรรมที่ปรากฏในตัวผู้เรียนและคนในครอบครัวอย่างน้อย ๓ รุ่น เช่น ปู่ย่า ตายาย พ่อแม่ พี่น้อง ว่ามีลักษณะใดที่เหมือนกันบ้าง

ตารางผลการสำรวจลักษณะที่ปรากฏในเครือญาติ

ลักษณะที่สังเกต	ลักษณะที่ปรากฏในตัวนักศึกษา	เหมือนพ่อ	เหมือนแม่	เหมือนปู่	เหมือนย่า	เหมือนตา	เหมือนยาย	เหมือนพี่ชายหรือน้องชาย	เหมือนพี่สาวหรือน้องสาว
๑. เส้นผม									
๒. ลิ้น									
๓. ตีนหนู									
๔. หนังกตา									
๕. ลักยิ้ม									
๖. สีผม									
๗. ความถนัดของมือ									

หมายเหตุ ใช้เครื่องหมาย ✓ มีลักษณะเหมือนกัน

๒. นักศึกษามีลักษณะทางพันธุกรรมแต่ละลักษณะเหมือนเครือญาติคนใดบ้าง และนักศึกษาคิดว่าเป็นเพราะเหตุใด

.....

๓. สืบค้นและรวบรวมข้อมูลเพื่ออภิปรายร่วมกัน เกี่ยวกับความสำคัญของความหลากหลายทางชีวภาพในท้องถิ่น

.....

๔. การที่ประเทศไทยเป็นแหล่งที่มีความหลากหลายทางชีวภาพทำให้เราได้ประโยชน์อะไรบ้าง

.....

๕. จงบอกการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพของท้องถิ่น มาอย่างน้อย ๑ วิธี

.....

ชื่อ.....นามสกุล.....รหัสนักศึกษา.....

แผนการจัดการเรียนรู้
ภาคเรียนที่ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๖๗
ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอบ้านหมี่

๑. สัปดาห์ที่ ๑๓ วันที่ ..... เดือน..... พ.ศ. .... เวลา ๐๙.๐๐ - ๑๒.๐๐ น.

๒. วิชา วิทยาศาสตร์ พว๓๑๐๐๑ จำนวน ๕ หน่วยกิต

๓. มาตรฐานการเรียนรู้ระดับ

มีความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ และเห็นคุณค่าเกี่ยวกับกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สิ่งมีชีวิต ระบบนิเวศทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในท้องถิ่นประเทศและโลก สาร แร่ พลังงาน กระบวนการเปลี่ยนแปลงของโลกและดาราศาสตร์ มีจิตวิทยาศาสตร์และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในการดำเนินชีวิต

๔. หน่วยการเรียนรู้/หัวเรื่อง ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๕. สาระสำคัญ

ทรัพยากรธรรมชาติ เป็นสิ่งที่มีความสัมพันธ์กับชีวิตเราอย่างมากมาย ซึ่งมีผลต่อสิ่งมีชีวิต ฉะนั้นเราจำเป็นต้องศึกษาผลที่เกิดขึ้นกับสิ่งมีชีวิตและสิ่งแวดล้อมในระดับท้องถิ่น ประเทศ และโลก และหาแนวทางในการกระบวนการเปลี่ยนแปลงแทนที่ของสิ่งมีชีวิต ได้และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ

๖. เนื้อหา

๑. ทรัพยากรธรรมชาติ

๑.๑ ทรัพยากรธรรมชาติประเภทใช้แล้วไม่หมดสิ้น

๑.๒ ทรัพยากรธรรมชาติประเภทใช้แล้วหมดสิ้นไป

๒. สิ่งแวดล้อม

๒.๑ สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ

๒.๓ สิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรม

๓. การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ

๗. จุดประสงค์การเรียนรู้/ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

๑. นักเรียนสามารถอธิบายความหมาย ความสำคัญ ประเภท และแนวทางในการแก้ไขปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้

๒. นักเรียนอธิบายการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ สภาพปัญหาสิ่งแวดล้อมในระดับท้องถิ่น ระดับประเทศและระดับโลกได้

๓. นักเรียนสามารถบอกแนวทางในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ

๘. กระบวนการจัดการเรียนรู้และกิจกรรมเพิ่มเติม

ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน

๑. ครูแจ้งวัตถุประสงค์การเรียนรู้

๒. ครูคำถามนักเรียนว่าในชีวิตประจำวันเรา สิ่งแวดล้อมในชุมชน มีอะไรเปลี่ยนแปลงไปบ้าง

ขั้นสอน

๑. ครูอธิบายเนื้อหาเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และให้ผู้เรียนผู้เรียนแบ่งกลุ่มออกเป็น ๓ กลุ่ม เพื่อศึกษาค้นคว้าข้อมูลในเรื่อง ดังนี้

กลุ่ม ๑ ทรัพยากรดิน

กลุ่ม ๒ การเกิดภาวะโลกร้อน

กลุ่ม ๓ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ

๒. ครูให้ตัวแทนออกมาแนะนำเสนอหน้าชั้นเรียน และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และสรุปความรู้ โดยการใช้คำถามเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความคิดซึ่งจะได้ความรู้ใหม่ ๆ

๓. ครูมอบหมายให้ผู้เรียนศึกษาใบความรู้ และทำใบงาน เพื่อเป็นการสรุปองค์ความรู้
ขั้นสรุป

๑. ครูและผู้เรียนสรุปเนื้อหาและเติมเต็มองค์ความรู้พร้อมมอบหมายงานให้ไปศึกษาด้วยตนเองเพิ่มเติม
ในเนื้อหาที่เกี่ยวข้องในบทเรียน

๒. ครูให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบกลางภาค เพื่อทบทวนเนื้อหาที่ได้จากการเรียนรู้ รายวิชาทักษะการ
เรียนรู้

๙. สื่อ/แหล่งเรียนรู้

๑. หนังสือเรียน
๒. ใบความรู้
๓. อินเทอร์เน็ต

๑๐. การวัดผลและประเมินผล

วิธีการวัด

๑. สังเกตพฤติกรรมระหว่างการเรียนรู้และกระบวนการกลุ่ม
๒. วัดความรู้จากการทำกิจกรรมในใบงานและรายงาน

เครื่องมือ

๑. แบบบันทึกพฤติกรรมนักศึกษา
๒. แบบบันทึกเกณฑ์การให้คะแนนรายงาน
๓. ใบงาน

เอกสารเพิ่มเติมจากหนังสือเรียนวิทยาศาสตร์ ม.ปลาย
คำชี้แจง : ให้นักศึกษาสแกน QR CODE เพื่อศึกษาใบความรู้เพิ่มเติม

วิทยาศาสตร์ ม.ปลาย

ใบความรู้

เรื่อง ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ทรัพยากรธรรมชาติ หมายถึง สิ่งต่าง ๆ (สิ่งแวดล้อม) ที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและมนุษย์สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ เช่น บรรยากาศ ดิน น้ำ ป่าไม้ พืชหญ้า สัตว์ป่า แร่ธาตุ พลังงานและกำลังแรงงานมนุษย์ เป็นต้น

สิ่งแวดล้อม หมายถึง สิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวเรา ทั้งสิ่งที่มีชีวิต สิ่งไม่มีชีวิต เห็นได้ด้วยตาเปล่า และไม่สามารถเห็นได้ด้วยตาเปล่า รวมทั้งสิ่งที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติ และสิ่งที่มนุษย์เป็นผู้สร้างขึ้น หรืออาจจะกล่าวได้ว่า สิ่งแวดล้อมจะประกอบด้วยทรัพยากรธรรมชาติและทรัพยากรที่มนุษย์สร้างขึ้นในช่วงเวลาหนึ่ง เพื่อสนองความต้องการของมนุษย์นั่นเอง

ประเภทของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

○ ทรัพยากรธรรมชาติ แบ่งตามลักษณะที่นำมาใช้ได้ ๒ ประเภทใหญ่ ๆ คือ

๑. ทรัพยากรธรรมชาติประเภทใช้แล้วไม่หมดสิ้น ได้แก่

๑) ประเภทที่คงอยู่ตามสภาพเดิมไม่มีการเปลี่ยนแปลงใด ๆ เลย เช่น พลังงาน จากดวงอาทิตย์ ลม อากาศ ฝุ่น ใช้เท่าไรก็ไม่มีการเปลี่ยนแปลงไม่รู้จักหมด

๒) ประเภทที่มีการเปลี่ยนแปลงได้ เนื่องจากถูกใช้ในทางที่ผิด เช่น ที่ดิน น้ำ และลักษณะภูมิของประเทศ ฯลฯ ถ้าใช้ไม่เป็นจะก่อให้เกิดปัญหาตามมา ได้แก่ การปลูกพืชชนิดเดียวกันซ้ำ ๆ ซาก ๆ ในที่เดิม ย่อมทำให้ดินเสื่อมคุณภาพ ได้ผลผลิตน้อยลงถ้าต้องการให้ดินมีคุณภาพดีต้องใส่ปุ๋ยหรือปลูกพืชสลับและหมุนเวียน

๒. ทรัพยากรธรรมชาติประเภทใช้แล้วหมดสิ้นไป ได้แก่

๑) ประเภทที่ใช้แล้วหมดไป แต่สามารถรักษาให้คงสภาพเดิมไว้ได้ เช่น ป่าไม้ สัตว์ป่า ประชากรโลก ความอุดมสมบูรณ์ของดิน น้ำเสียจากโรงงาน น้ำในดิน ปลาบางชนิด ทัศนียภาพอันงดงาม ฯลฯ ซึ่งอาจทำให้เกิดขึ้นใหม่ได้

๒) ประเภทที่ไม่อาจทำให้มีใหม่ได้ เช่น คุณสมบัติธรรมชาติของดิน พรสวรรค์ของมนุษย์ สติปัญญา เผ่าพันธุ์ของมนุษย์ชาติ ไม้พุ่ม ต้นไม้ใหญ่ ดอกไม้ป่า สัตว์บก สัตว์น้ำ ฯลฯ

๓) ประเภทที่ไม่อาจรักษาไว้ได้ เมื่อใช้แล้วหมดไป แต่ยังสามารถนำมาใช้ได้ กลับเป็นวัตถุเช่นเดิมแล้วนำกลับมาประดิษฐ์ขึ้นใหม่ เช่น โลหะต่าง ๆ สังกะสี ทองแดง เงิน ทองคำ ฯลฯ

๔) ประเภทที่ใช้แล้วหมดสิ้นไปนำกลับมาใช้อีกไม่ได้ เช่น ถ่านหิน น้ำมัน ก๊าซ วัสดุส่วนใหญ่ ฯลฯ ถูกนำมาใช้เพียงครั้งเดียวก็เผาไหม้หมดไป ไม่สามารถนำมาใช้ใหม่ได้ทรัพยากรธรรมชาติหลักที่สำคัญของโลก และของประเทศไทยได้แก่ ดิน ป่าไม้ สัตว์ป่า น้ำ แร่ธาตุ และประชากร (มนุษย์)

○ สิ่งแวดล้อม

สิ่งแวดล้อมของมนุษย์ที่อยู่รอบ ๆ ตัว ทั้งสิ่งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต ซึ่งเกิดจากการกระทำของมนุษย์แบ่งออกเป็น ๒ ประเภท คือ

๑. สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมธรรมชาติ จำแนกได้ ๒ ชนิด คือ

๑) สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ได้แก่ อากาศ ดิน ลักษณะภูมิประเทศ ลักษณะ ภูมิอากาศ ทัศนียภาพต่าง ๆ ภูเขา ห้วย หนอง คลอง บึง ทะเลสาบ ทะเล มหาสมุทรและทรัพยากรธรรมชาติทุกชนิด

๒) สิ่งแวดล้อมทางชีวภาพหรือชีวภูมิศาสตร์ ได้แก่ พืชพันธุ์ธรรมชาติต่าง ๆ สัตว์ป่า ป่าไม้ สิ่งมีชีวิตอื่น ๆ ที่อยู่รอบตัวเราและมวลมนุษย์

๒. สิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรม หรือสิ่งแวดล้อมประดิษฐ์ หรือมนุษย์เสริมสร้างกำหนดขึ้น

สิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรม หรือสิ่งแวดล้อมประดิษฐ์ หรือมนุษย์เสริมสร้างขึ้น ได้แก่ สิ่งแวดล้อมทางสังคมที่มนุษย์เสริมสร้างขึ้นโดยใช้กลวิธีสมัยใหม่ ตามความเหมาะสมของสังคม เศรษฐกิจ การเมือง ศาสนา และวัฒนธรรม เช่น เครื่องจักร เครื่องยนต์ รถยนต์ พัดลม โทรทัศน์ วิทยุ ฝนเทียม เขื่อน บ้านเรือน โบราณสถาน โบราณวัตถุ อื่น ๆ ได้แก่ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย ค่านิยม และสุขภาพอนามัย

❖ ความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีความสำคัญในฐานะที่เป็นปัจจัยในการดำรงชีวิตแก่ มนุษย์ การนำทรัพยากรธรรมชาติมาใช้ประโยชน์ต่าง ๆ ช่วยให้เกิดความกินดีอยู่ดี ทั้งนี้ต้องอยู่บน พื้นฐานการใช้อย่างชาญฉลาด รู้คุณค่า ใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด และใช้ได้อย่างยั่งยืน ทรัพยากรธรรมชาติต่าง ๆ มีความสำคัญสรุปได้ ดังนี้

๑. ทรัพยากรดิน

ดินจัดเป็นทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติที่มีความสำคัญต่อ สิ่งมีชีวิต ดินเกิดจากการสลายตัวของหินและแร่ธาตุต่าง ๆ ผสมกับอินทรีย์วัตถุ ซึ่งปกคลุมผิวโลกเป็น ชั้นบาง ๆ ดินมีโครงสร้างและคุณสมบัติทางชีวภาพ ในดินมีน้ำสารอาหารและอากาศสำหรับการ เจริญเติบโตของพืช และยังสามารถไหลผลผลิตทาง ดานเกษตรกรรม ความสำคัญของทรัพยากรดินต่อ พืช สัตว์ สิ่งแวดล้อม มีดังนี้

ความสำคัญต่อมนุษย์ ดินมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ ในด้าน ปัจจัยสี่ ได้แก่ แหล่งอาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค

ความสำคัญต่อพืช ดินมีความสำคัญต่อการเจริญเติบโตพืช พืชต้องอาศัยดิน เป็นที่ยึดเกาะของราก เป็นแหล่งอาหาร น้ำ อากาศที่ใช้ในการเจริญเติบโตของพืช

ความสำคัญทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคม ดินเป็นที่อยู่อาศัย เป็นที่ตั้ง ของเมืองต่าง ๆ ซึ่งเป็นรากฐานของความเจริญมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม ทำให้เกิดวัฒนธรรม อารยธรรมและมีอิทธิพลต่อการเมือง อีกทั้งยังมีความสำคัญทางด้านนันทนาการ ดินเป็นแหล่งที่ตั้ง ของทิวทัศน์ที่สวยงามต่าง ๆ

๒. ขั้นตอนการเกิดดิน

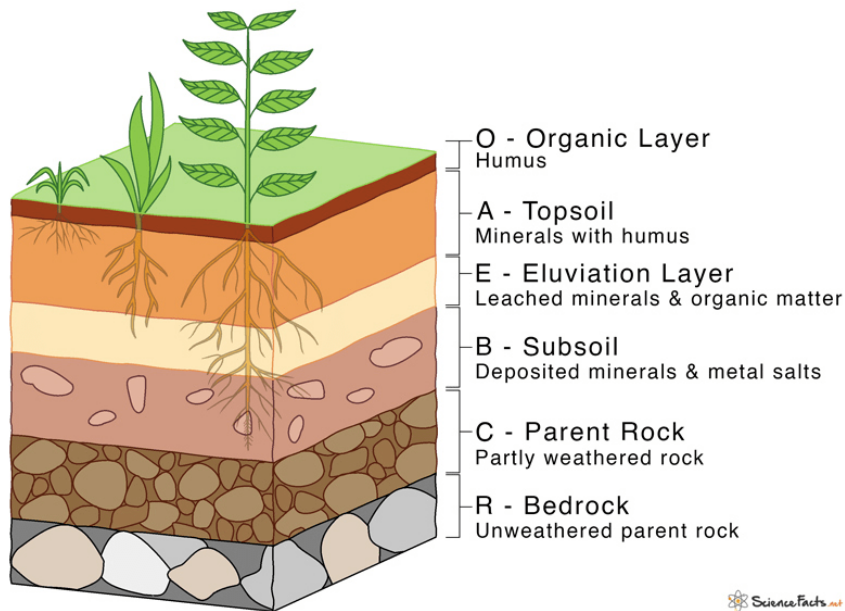
ดินมีขั้นตอนกระบวนการเกิด ๒ ขั้นตอน คือ การผุพังสลายตัว (Weathering) และ กระบวนการสร้างดิน (Soil forming process)

๓. ชั้นดิน (Soil horizon)

การแยกชั้นดินทำให้เกิดภาพหน้าตัดข้างของดิน (Soil profile) ที่มีการเปลี่ยนแปลง ของดินแต่ละบริเวณ โดยอาศัยความแตกต่างของสี เนื้อดิน และปริมาณส่วนประกอบของดินเป็นหลัก หน้าตัดดินประกอบด้วยดินที่ทับถมกันเป็นชั้น ๆ เรียกว่า “ชั้นดิน”

Soil Horizons

ชั้นของอินทรีย์วัตถุ คือชั้น O จะอยู่ตอนบนสุดของรูปด้านข้างของดิน โดยจะประกอบด้วยอินทรีย์วัตถุเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งจะทำให้ดินชั้นนี้มีสีค่อนข้างดำ ประกอบด้วยซากพืชและซากสัตว์ ทั้งที่ผุพังไปแล้วและยังไม่ผุพัง ดินโดยทั่วไปจะมีชั้นนี้บางมาก

ชั้นดิน A เป็นชั้นดินแรธาตุที่อยู่บนสุดของรูปด้านข้าง มีอินทรีย์ผสมคลุกเคล้าอยู่มากกว่าชั้นดินอื่น ชั้นดิน O และชั้น A รวมเรียกว่า ดินชั้นบน

ชั้นดิน B เป็นดินชั้นล่างที่สะสมส่วนที่ถูกชะล้างมาจากชั้นดิน A และมักจะมี ความหนาแน่นมากกว่าชั้นอื่นๆ

ชั้นดิน C เป็นชั้นของวัตถุต้นกำเนิดดิน ซึ่งประกอบด้วยส่วนที่สลายตัวแตกหัก ร้อนของหินและแร่

ชั้นหิน R เป็นชั้นหินแข็งที่อยู่ใต้ชั้นดิน C

ความแตกต่างระหว่างดินชั้นบนและดินชั้นล่าง

ลักษณะของดินชั้นบน	ลักษณะของดินชั้นล่าง
๑. ดินมีอินทรีย์วัตถุอยู่มาก ส่วนสีของดิน ดำคล้ำ	๑. มีอินทรีย์วัตถุน้อย สีจาง
๒. เนื้อดินร่วนซุย โปร่ง ง่ายต่อการไถพรวน	๒. เนื้อดินเกาะตัวกันแน่นยากต่อ การไถพรวน
๓. การระบายน้ำและการถ่ายเทอากาศได้ดี	๓. การระบายน้ำและการถ่ายเทอากาศ ไม่สะดวก
๔. มีจุลินทรีย์ที่เป็นประโยชน์ต่อพืชอาศัย อยู่มาก	๔. มีน้อย
๖. พืชสามารถเจริญเติบโตได้ดี	๖. พืชแคระแกรน การเจริญเติบโตช้า

❖ **การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม**

การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หมายถึง การใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างฉลาด โดยใช้ให้น้อย เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยคำนึงถึงระยะเวลาในการใช้ให้ยาวนาน และก่อให้เกิดผลเสียหายน้อยที่สุด รวมทั้งต้องมีการกระจายการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างทั่วถึง อย่างไรก็ตาม ในสภาพปัจจุบันทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีความเสื่อมโทรมมากขึ้น ดังนั้นการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจึงมีความหมายรวมไปถึงการพัฒนา คุณภาพสิ่งแวดล้อมด้วย

❖ **หลักการและวิธีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม**

การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (Environmental Conservation) หมายถึงการใช้สิ่งแวดล้อม อย่างมีเหตุผล เพื่ออำนวยความสะดวก ชีวิตที่ดีตลอดไปแก่มนุษย์ โดยมีแนวความคิดที่จะอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมให้เกิดผลอยู่ ๖ ประการคือ

๑) ต้องมีความรู้ในการที่จะรักษาทรัพยากรธรรมชาติที่จะให้ผลแก่มนุษย์ทั้งที่เป็นประโยชน์และโทษ และคำนึงถึงเรื่องความสูญเปล่าในการจะนำทรัพยากรธรรมชาติไปใช้

๒) รักษาทรัพยากรธรรมชาติที่จำเป็นและหายากด้วยความระมัดระวัง ตระหนักเสมอ ว่าการใช้ทรัพยากรมากเกินไปจะเป็นการไม่ปลอดภัยต่อสภาพแวดล้อม ฉะนั้นต้องทำให้อยู่ในสภาพเพิ่มพูนทั้งด้านกายภาพ และเศรษฐกิจ

๓) รักษาทรัพยากรที่ทดแทนได้ให้มีสภาพเพิ่มพูนเท่ากับอัตราที่ต้องการใช้เป็น อย่าง น้อย

๔) ประเมินอัตราการเปลี่ยนแปลงของประชากรได้ พิจารณาความต้องการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ เป็นสำคัญ

๕) ปรับปรุงวิธีการใหม่ ๆ ในการผลิตและใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและพยายามค้นคว้าสิ่งใหม่ ๆ ทดแทนการใช้ทรัพยากรจากแหล่งธรรมชาติให้เพียงพอต่อความต้องการใช้ของประชากร

๖) ให้การศึกษาแก่ประชาชนเพื่อเข้าใจถึงความสำคัญในการรักษาสมดุลธรรมชาติ ซึ่งมีผลต่อการทำให้สิ่งแวดล้อมอยู่ใน สภาพที่ดี โดยปรับความรู้ที่จะเผยแพร่ให้เหมาะแก่วัย คุณวุฒิ บุคคล สถานที่หรือท้องถิ่น ทั้งในและนอกระบบโรงเรียน เพื่อให้ ประชาชนเข้าใจในหลักการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม อันจะเป็นหนทางนำไปสู่อนาคตที่คาดหวังว่ามนุษย์จะได้อาศัยในสิ่งแวดล้อมที่ดีได้

❖ **วิธีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม**

๑) กำจัดการใช้ที่ไม่จำเป็นหรือมีแนวโน้มที่จะสูญเปล่า

๒) ดูแลรักษาทรัพยากรที่หายากหรือมีน้อย ให้อยู่ในสถานะที่มากพอเสียก่อนจึงจะให้ใช้ทรัพยากรนั้น ๆ ได้

๓) ผู้ใช้ทรัพยากรทั้งหลายควรตระหนักอยู่เสมอว่า ทรัพยากรแต่ละอย่างจะมีความสัมพันธ์ต่อกันยากที่จะแยกจากกันได้

๔) การเพิ่มผลผลิตของพื้นที่แต่ละแห่งควรจะต้องทำ

๕) ต้องพยายามอำนวยความสะดวกให้สถานะต่าง ๆ ดีขึ้น

ใบงาน วิชาวิทยาศาสตร์

เรื่อง ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

คำชี้แจง : ให้ผู้เรียนศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและตอบคำถามต่อไปนี้

๑. การวิเคราะห์เพื่อใช้หาประเภทของเนื้อดิน สามารถทำได้กี่วิธี คือวิธีใดบ้างอธิบาย

.....

๒. จงอธิบายโครงสร้างของดินมาพอสังเขป

.....

๓. โครงสร้างของดินแบบใดเหมาะสมที่สุดในการเพาะปลูก และมีลักษณะอย่างไร

.....

๔. ดินที่เหมาะสมสำหรับใช้เพาะปลูกพืช ควรมีลักษณะอย่างไร

.....

๕. จงอธิบายปรากฏการณ์แผ่นดินถล่ม (land slides)

.....

๖. ปรากฏการณ์เรือนกระจกคืออะไร

.....

๗. ก๊าซชนิดใดที่ก่อให้เกิดปรากฏการณ์เรือนกระจก

.....

๘. ทรัพยากรธรรมชาติหมายถึง

.....

๙. จงบอกสาเหตุที่มนุษย์ทำลายสิ่งแวดล้อมมีอะไรบ้าง

.....

๑๐. จงบอกความสำคัญของสัตว์ป่าอย่างน้อยมา ๓ ข้อ

.....

ชื่อ.....นามสกุล.....รหัสนักศึกษา.....

แผนการจัดการเรียนรู้
ภาคเรียนที่ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๖๗
ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอบ้านหมี่

๑. สัปดาห์ที่ ๑๔ วันที่ ..... เดือน..... พ.ศ. .... เวลา ๐๙.๐๐ - ๑๒.๐๐ น.

๒. วิชา ช่องทางการขยายอาชีพ อช๓๑๐๐๑ จำนวน ๒ หน่วยกิต

๓. มาตรฐานการเรียนรู้ระดับ

มีความรู้ ความเข้าใจ และเจตคติที่ดีในงานอาชีพ วิเคราะห์ลักษณะงาน ขอบข่ายงานอาชีพในชุมชนสังคม ประเทศ และโลกที่เหมาะสมกับศักยภาพของตน และสอดคล้องกับชุมชนเพื่อการขยายอาชีพ

๔. หน่วยการเรียนรู้/หัวเรื่อง การจัดการอาชีพในชุมชน สังคม ประเทศ และโลก

๕. สาระสำคัญ

ความหมาย ความสำคัญและความจำเป็นของการขยายอาชีพ วิเคราะห์ลักษณะขอบข่ายการงานอาชีพ กระบวนการทำงาน การบริหารจัดการของอาชีพต่าง ๆ ในชุมชน สังคม ประเทศ และโลก เพื่อการขยายอาชีพ จากการทำงานอาชีพต่าง ๆ เช่น งานบ้าน งานเกษตร งานช่าง งานประดิษฐ์ งานธุรกิจ

๖. เนื้อหา

๑. ความสำคัญ และความจำเป็นในการขยายอาชีพ

๒. การขยายอาชีพในชุมชน ประเทศ และโลก

- งานบ้าน

- งานประดิษฐ์

- งานเกษตร

- งานธุรกิจ

- งานช่าง

- ฯลฯ

๓. การขยายกระบวนการจัดการงานอาชีพในชุมชน สังคม ประเทศ และโลก

๓.๑ การจัดการการผลิต

๓.๒ การจัดการการตลาด

๔. คุณธรรม จริยธรรม

๕. การอนุรักษ์พลังงาน และสิ่งแวดล้อมในการขยายอาชีพในชุมชน สังคม ประเทศ และโลก

๗. จุดประสงค์การเรียนรู้/ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

๑. นักศึกษาสามารถอธิบายความสำคัญ และความจำเป็นในการขยายอาชีพได้

๒. นักศึกษาสามารถอธิบายลักษณะขอบข่ายกระบวนการผลิตงานอาชีพในชุมชน สังคม ประเทศ และโลก เพื่อนำมาวิเคราะห์ขยายอาชีพได้

๓. นักศึกษาสามารถอธิบายการจัดการในงานอาชีพในชุมชน สังคม ประเทศ และโลก เพื่อนำมาวิเคราะห์ในการขยายอาชีพ

๔. นักศึกษาสามารถอธิบายคุณธรรม จริยธรรม ในการขยายอาชีพ พร้อมยกตัวอย่างคุณธรรมได้

๕. นักศึกษาสามารถอธิบายการอนุรักษ์พลังงาน และสิ่งแวดล้อมในการขยายอาชีพในชุมชน สังคม ประเทศ และโลก

๘. กระบวนการจัดการเรียนรู้และกิจกรรมเพิ่มเติม

ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน

๑. ครูแจ้งวัตถุประสงค์การเรียนรู้ รายวิชาช่องทางการเข้าสู่อาชีพ ให้กับผู้เรียน

๒. ครูแบ่งกลุ่มผู้เรียน และให้ผู้เรียนยกตัวอย่างอาชีพที่มีอยู่ในปัจจุบันให้มากที่สุด พร้อมนำเสนอ เพื่อให้ให้นักศึกษารู้ถึงความหลากหลายในอาชีพ

ขั้นสอน

ครูและผู้เรียนร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในเรื่องความหมาย ความสำคัญและความจำเป็นของการขยายอาชีพ วิเคราะห์ลักษณะข้อบ่งชี้การทำงานอาชีพ กระบวนการทำงาน การบริหารจัดการของอาชีพต่าง ๆ ในชุมชน สังคม ประเทศ และโลก เพื่อการขยายอาชีพจากการทำงานอาชีพต่างๆ เช่น งานบ้าน งานเกษตร งานช่าง งานประดิษฐ์ งานธุรกิจ

ขั้นสรุป

ครูและผู้เรียนสรุปเนื้อหาและเติมเต็มองค์ความรู้พร้อมมอบหมายงานให้ไปศึกษาด้วยตนเองเพิ่มเติมในเนื้อหาที่เกี่ยวข้องในบทเรียน

๙. สื่อ/แหล่งเรียนรู้

๑. หนังสือแบบเรียน
๒. ใบงาน
๓. ศกร.ระดับตำบล
๔. แหล่งข้อมูลสารสนเทศ
๕. อินเทอร์เน็ต

๑๐. การวัดผลและประเมินผล**วิธีการวัด**

๑. สังเกตพฤติกรรมระหว่างการเรียนรู้และกระบวนการกลุ่ม
๒. วัดความรู้จากการทำกิจกรรมในใบงานและรายงาน

เครื่องมือ

๑. ใบงาน

เอกสารเพิ่มเติมจากหนังสือเรียนวิชาการช่องทางการขยายอาชีพ ม.ปลาย
คำชี้แจง : ให้นักศึกษาแสกน QR CODE เพื่อศึกษาความรู้เพิ่มเติม

ช่องทางการเข้าสู่สาขา

ใบงาน ช่องทางการขยายอาชีพ
เรื่อง การจัดการอาชีพในชุมชน สังคม ประเทศ และโลก

คำชี้แจง : ให้ผู้เรียนศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการอาชีพในชุมชน สังคม ประเทศ และโลกและตอบคำถามต่อไปนี้

ตอนที่ ๑ ความสำคัญ และความจำเป็นในการขยายอาชีพ

๑. อธิบายความสำคัญ และความจำเป็นในการขยายอาชีพ

.....
.....
.....

๒. อธิบายลักษณะข้อบ่งชี้การขยายการผลิตงานอาชีพในชุมชน/สังคม ประเทศ และโลก เพื่อนำมาวิเคราะห์ขยายอาชีพ

- งานบ้าน

.....
.....

- งานเกษตร

.....
.....

- งานช่าง

.....
.....

- งานประดิษฐ์

.....
.....

- งานธุรกิจ

.....
.....

๓. จงยกตัวอย่างการขยายข้อบ่งชี้จากอาชีพที่นักศึกษาสนใจ เพื่อการขยายอาชีพระดับประเทศและระดับโลก การขยายอาชีพระดับประเทศ

.....
.....
.....

๔. การขยายอาชีพระดับโลก

.....
.....
.....
.....

ตอนที่ ๒ จัดการในงานอาชีพในชุมชน/สังคม ประเทศ และโลก

๑. อธิบายการจัดการในงานอาชีพในชุมชน/สังคม ประเทศ และโลก เพื่อนำมาวิเคราะห์ในการขยายอาชีพ

๑.๑ การจัดการการผลิต

- การวางแผน

.....
.....

- การจัดทำโครงการ

.....
.....

- การใช้วัสดุอุปกรณ์

.....
.....

- การใช้แรงงาน

.....
.....

- การใช้สถานที่

.....
.....

- การใช้ทุน

.....
.....

๑.๒ การจัดการการตลาด

- การกำหนดทิศทางการตลาด

.....
.....

- การหาความต้องการของตลาด

.....
.....

- การขนส่ง

.....
.....

- การขาย

.....
.....

- การทำบัญชีประเภทต่างๆ

.....
.....

ชื่อ.....นามสกุล.....รหัสนักศึกษา.....

แผนการจัดการเรียนรู้
ภาคเรียนที่ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๖๗
ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอบ้านหมี่

๑. สัปดาห์ที่ ๑๕ วันที่ ..... เดือน..... พ.ศ. .... เวลา ๐๙.๐๐ - ๑๒.๐๐ น.

๒. วิชา ช่องทางการขยายอาชีพ อช๓๑๐๐๑ จำนวน ๒ หน่วยกิต

๓. มาตรฐานการเรียนรู้

มีความรู้ ความเข้าใจ และเจตคติที่ดีในงานอาชีพ วิเคราะห์ลักษณะงาน ขอบข่ายงานอาชีพในชุมชนสังคม ประเทศ และโลกที่เหมาะสมกับศักยภาพของตน และสอดคล้องกับชุมชนเพื่อการขยายอาชีพ

๔. หน่วยการเรียนรู้/หัวเรื่อง ช่องทางการประกอบอาชีพ

๕. สาระสำคัญ

ความหมาย ความจำเป็นในการขยายอาชีพในชุมชน สังคม ที่เหมาะสมกับตนเอง วิเคราะห์ความเป็นไปได้ต่าง ๆ ได้แก่ การลงทุน การตลาด กระบวนการผลิต การขนส่ง การบรรจุหีบห่อ การแปรรูป และผลกระทบต่อชุมชน และสิ่งแวดล้อม ความรู้ความสามารถของตนเองต่ออาชีพนั้น ๆ การลำดับความสำคัญของอาชีพที่มีความเป็นไปได้ต่อการขยายอาชีพ เพื่อนำข้อมูลที่วิเคราะห์ไว้นำไปปรึกษาผู้รู้ การตัดสินใจขยายอาชีพที่เหมาะสมกับตนเอง โดยวิเคราะห์ความพร้อมของตนเอง ความต้องการของตลาด เทคนิคความรู้ ทักษะในอาชีพ และความรับผิดชอบต่อสังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๖. เนื้อหา

๑.ความจำเป็นในการมองเห็นช่องทางการประกอบอาชีพ

๒.ความเป็นไปได้ในการขยายอาชีพ

- การลงทุน	- การบรรจุหีบห่อ
- การตลาด	- การแปรรูป
- กระบวนการผลิต	- ความรู้ความ สามารถ
- การขนส่ง	- ผลกระทบต่อชุมชน และสภาพแวดล้อม

๓.การกำหนดวิธีการและขั้นตอนการขยายอาชีพพร้อมให้เหตุผล

๔.การตัดสินใจเลือกขยายอาชีพ

- ความพร้อม	- ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม
- ความต้องการของตลาด	- สถานที่
- ความรู้ ทักษะและเทคนิคต่างๆ	- แรงงาน
- เงินทุน	ฯลฯ

๗. จุดประสงค์การเรียนรู้/ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

๑.นักศึกษาสามารถอธิบายถึงความจำเป็นในการมองเห็นช่องทางการขยายอาชีพได้อย่างเหมาะสมกับตนเอง

๒.นักศึกษาสามารถศึกษาอาชีพในชุมชน สังคม ประเทศ และโลก เพื่อวิเคราะห์ความเป็นไปได้ในการขยายอาชีพ

๓.นักศึกษาสามารถกำหนดวิธีการและขั้นตอนการขยายอาชีพโดยพิจารณาความเป็นไปได้ของการขยายอาชีพ พร้อมทั้งให้เหตุผลในการขยายอาชีพที่เลือกได้

๔.นักศึกษาสามารถตัดสินใจเลือกขยายอาชีพได้เหมาะสมกับตนเอง

๘. กระบวนการจัดการเรียนรู้และกิจกรรมเพิ่มเติม

ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

๑. ครูแจ้งวัตถุประสงค์การเรียนรู้ รายวิชาช่องทางการเข้าสู่อาชีพ ให้กับนักเรียน
๒. ครูและนักเรียนพูดคุยเรื่องอาชีพที่มีในท้องถิ่น วิธีการที่จะขยายอาชีพให้มีศักยภาพเพิ่มขึ้นว่ามีวิธีการ

ใด ๆ บ้าง

ขั้นสอน

๑. ครูและนักเรียนร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในเรื่องความหมาย ความจำเป็นในการขยายอาชีพในชุมชน สังคม ที่เหมาะสมกับตนเอง การวิเคราะห์ความเป็นไปได้ต่าง ๆ การตัดสินใจขยายอาชีพที่เหมาะสมกับตนเอง โดยวิเคราะห์ความพร้อมของตนเอง ความต้องการของตลาด เทคนิคความรู้ ทักษะในอาชีพ และความรับผิดชอบต่อสังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๒. ครูแบ่งกลุ่มผู้เรียนและร่วมกันพูดคุย วิเคราะห์เกี่ยวกับอาชีพต่าง ๆ ที่มีในชุมชน โดยใช้หลักการที่ได้เรียนรู้แล้วและร่วมกันนำเสนอ

ขั้นสรุป

๑. ครูผู้สอนสรุปความรู้ที่ได้รับและเติมเต็มองค์ความรู้พร้อมกับมอบหมายงานให้ไปศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเองเพิ่มเติม

๒. ครูให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบกลางภาค เพื่อทบทวนเนื้อหาที่ได้จากการเรียนรู้ รายวิชาช่องทางการเข้าสู่อาชีพ

๙. สื่อ/แหล่งเรียนรู้

๑. หนังสือแบบเรียน
๒. ใบงาน
๓. ศกร.ระดับตำบล
๔. แหล่งข้อมูลสารสนเทศ
๕. อินเทอร์เน็ต

๑๐. การวัดผลและประเมินผล

วิธีการวัด

๑. สังเกตพฤติกรรมระหว่างการเรียนรู้และกระบวนการกลุ่ม
๒. วัดความรู้จากการทำกิจกรรมในใบงานและรายงาน

เครื่องมือ

๑. ใบงาน

เอกสารเพิ่มเติมจากหนังสือเรียนวิชาการช่องทางการขยายอาชีพ ม.ปลาย

คำชี้แจง : ให้นักศึกษาแสกน QR CODE เพื่อศึกษาความรู้เพิ่มเติม

ช่องทางการเข้าสู่อาชีพ

ใบงาน ช่องทางการขยายอาชีพ
เรื่อง ช่องทางการประกอบอาชีพ

คำชี้แจง : ให้ผู้เรียนศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับช่องทางการประกอบอาชีพและตอบคำถามต่อไปนี้

๑. อธิบายคุณธรรม จริยธรรม ในการขยายอาชีพ

- ความรับผิดชอบ

.....
.....

- การประหยัด

.....
.....

- การอดออม

.....
.....

- ความสะอาด

.....
.....

- ความประหยัด

.....
.....

- ความขยัน

.....
.....

- ความซื่อสัตย์

.....
.....

๒. จงอธิบายการอนุรักษ์พลังงาน และสิ่งแวดล้อมในการขยายอาชีพในชุมชน/สังคม ประเทศ และโลก

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

๓. จงอธิบายความจำเป็นในการมองเห็นช่องทางในการขยายอาชีพได้อย่างเหมาะสมกับตนเอง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ชื่อ.....นามสกุล.....รหัสนักศึกษา.....

แผนการจัดการเรียนรู้
ภาคเรียนที่ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๖๗
ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอบ้านหมี่

๑. สัปดาห์ที่ ๑๖ วันที่ ..... เดือน..... พ.ศ. .... เวลา ๐๙.๐๐ - ๑๒.๐๐ น.

๒. วิชา การใช้พลังงานไฟฟ้าในชีวิตประจำวัน ๓ พว๓๒๐๓๒ จำนวน ๓ หน่วยกิต

๓. มาตรฐานการเรียนรู้ระดับ

มีความรู้ ความเข้าใจ ทักษะและเห็นคุณค่าเกี่ยวกับกระบวนการทางวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี สิ่งมีชีวิต ระบบนิเวศ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นประเทศและโลก สาร แร่ พลังงาน กระบวนการเปลี่ยนแปลงของโลก และดาราศาสตร์ มีจิตวิทยาศาสตร์แล่นำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในการดำเนินชีวิต

๔. หน่วยการเรียนรู้/หัวเรื่อง แหล่งกำเนิดไฟฟ้า

๕. สาระสำคัญ

พลังงานไฟฟ้าเป็นปัจจัยที่สำคัญในการดำเนินชีวิตและการพัฒนาประเทศ ความต้องการใช้ พลังงานไฟฟ้าของประเทศไทยมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ในปัจจุบันการผลิตพลังงานไฟฟ้า ของประเทศยังคงพึ่งพาเชื้อเพลิงฟอสซิลเป็นเชื้อเพลิงหลักในการผลิตกระแสไฟฟ้า ซึ่งเชื้อเพลิงดังกล่าวกำลังจะหมดไปในอนาคตอันใกล้ ดังนั้นเพื่อเป็นการลดปัญหาการขาดแคลน พลังงานไฟฟ้าในอนาคต จึงต้องมีการจัดหาพลังงานทดแทนเพื่อใช้เป็นพลังงานสำหรับ ผลิตกระแสไฟฟ้าแทนเชื้อเพลิงฟอสซิล และกระจายการใช้เชื้อเพลิงในการผลิตกระแสไฟฟ้า ให้มีความหลากหลาย เพื่อให้เกิดความสมดุลในการผลิตพลังงานไฟฟ้าให้มากขึ้น นอกจากนี้ ยังต้องช่วยกันประหยัดพลังงานไฟฟ้า ใช้พลังงานไฟฟ้าให้คุ้มค่าที่สุด เพื่อให้มีพลังงานไฟฟ้าใช้ ต่อไปในอนาคตได้อีกยาวไกล

๖. เนื้อหา

๑. ไฟฟ้าคืออะไร

๑.๑ ความหมายของไฟฟ้า

๑.๒ ประเภทของไฟฟ้า

๑.๓ แหล่งกำเนิดไฟฟ้า

๒. ประวัติความเป็นมาของไฟฟ้า

๓. พลังงานที่ใช้ผลิตกระแสไฟฟ้า

๓.๑ พลังงานจากฟอสซิล

๓.๒ พลังงานจากพลังงานทดแทน

๔. สถานการณ์พลังงานไฟฟ้าในปัจจุบัน

๕. โรงไฟฟ้ากับสิ่งแวดล้อม

๗. จุดประสงค์การเรียนรู้/ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

๑. รู้และเข้าใจ ความหมาย ประเภท และแหล่งกำเนิดของพลังงานไฟฟ้า

๒. บอกหรืออธิบายประวัติความเป็นมาของไฟฟ้าโลกและไฟฟ้าไทยได้

๓. อธิบายและจำแนกพลังงานที่ผลิตกระแสไฟฟ้าได้

๔. อภิปรายสถานการณ์พลังงาน ไฟฟ้าของโลกและพลังงานของไทยและ อาเซียนได้

๕. อธิบายและเข้าใจความสำคัญของข้อกำหนดและกฎหมายที่เกี่ยวข้องใน การจัดการและแนวทางการป้องกันของโรงไฟฟ้ากับสิ่งแวดล้อมได้

๘. กระบวนการจัดการเรียนรู้และกิจกรรมเพิ่มเติม

ขั้นนำ

๑. ครูแจ้งวัตถุประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ
๒. ครูนำเข้าสู่บทเรียนนำตัวอย่าง

ขั้นสอน

๑. ครูอธิบายเรื่องกำเนิดไฟฟ้า
๒. ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าเรื่อง ไฟฟ้าที่เกิดจากการทำปฏิกิริยาทางเคมีจากสื่อ YouTube และสรุปเนื้อหาที่ค้นคว้าเรื่อง ไฟฟ้าที่เกิดจากการทำปฏิกิริยาทางเคมี
๓. ครูมอบหมายให้ศึกษาใบความรู้และทำใบงาน

ขั้นสรุป

ครูและผู้เรียนสรุปความรู้ที่ได้รับและเติมเต็มองค์ความรู้พร้อมรียมอบหมายให้ไปศึกษาด้วยตนเองเพิ่มเติม

๙. สื่อ/แหล่งเรียนรู้

๑. ใบความรู้
๒. หนังสือแบบเรียน
๓. การสืบค้นข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต

๑๐. ประเมินผล

วิธีการวัด

๑. สังเกตพฤติกรรมระหว่างการเรียนรู้และกิจกรรมกลุ่ม
๒. วัดความรู้จากการทำกิจกรรมในใบงาน

เครื่องมือ

๑. แบบบันทึกพฤติกรรมนักศึกษา
๒. แบบบันทึกเกณฑ์การให้คะแนนรายงาน
๓. ใบงาน

เอกสารเพิ่มเติมจากหนังสือเรียนวิชาการใช้พลังงานไฟฟ้าในชีวิตประจำวัน ๓ ม.ปลาย

คำชี้แจง : ให้นักศึกษาแสกน QR CODE เพื่อศึกษาความรู้เพิ่มเติม

การใช้พลังงานไฟฟ้า

ใบความรู้

เรื่อง แหล่งกำเนิดไฟฟ้า

แหล่งกำเนิดไฟฟ้า คือ อุปกรณ์ที่สามารถจ่ายพลังงานให้แก่ประจุไฟฟ้าที่เคลื่อนที่ต่อกับแหล่งกำเนิดนั้น ซึ่งนิยมบอกแรงเคลื่อนที่ไฟฟ้า

กระแสไฟฟ้า(Electric Current) คือ ประจุไฟฟ้าที่เคลื่อนที่ที่เกิดจากการเคลื่อนที่ของอิเล็กตรอนอิสระจากศักย์ไฟฟ้าสูงไปหาศักย์ไฟฟ้าต่ำ

แรงเคลื่อนไฟฟ้า(Electromotive force or emf) หมายถึง พลังงานไฟฟ้าต่อหนึ่งหน่วยประจุที่แหล่งกำเนิดไฟฟ้าสามารถจ่ายให้แก่ประจุไฟฟ้ามีหน่วยเป็น"จูล"ต่อ "คูลอมบ์" หรือ โวลต์

จากความหมายของแรงเคลื่อนไฟฟ้า ถ้าให้ถ่านไฟฉาย๑ก้อน (ที่เขียนว่า $emf=๑.๕V$)ต่อกับวงจรไฟฟ้าที่ประจุไฟฟ้าเคลื่อนที่ในตัวนำ๑ คูลอมบ์พลังงานไฟฟ้าที่จะใช้มี ๑.๕ จูล

๑. เซลล์ไฟฟ้าเคมี (Electrochemical Cell) หลักการ เปลี่ยนพลังงานเคมีเป็นพลังงานไฟฟ้า ประกอบด้วยขั้วไฟฟ้าบวกและลบปฏิกิริยาเคมีภายในเซลล์ทำให้เกิดความต่างศักย์ระหว่างขั้วเซลล์มี๒ประเภท

๑.๑ เซลล์ปฐมภูมิ เป็นเซลล์ที่สามารถจ่ายไฟฟ้าได้ทันทีและเมื่อใช้งานไม่มีกระแสไฟฟ้าในวงจรก็ไม่สามารถนำมาใช้ได้อีก เช่น ถ่านไฟฉาย

๑.๒ เซลล์ทุติยภูมิ เป็นเซลล์ที่เมื่อใช้ไประยะหนึ่งสามารถทำให้ความต่างศักย์ระหว่างขั้วเซลล์เพิ่มขึ้นดั้งเดิม โดยการอัดประจุไฟ (Charge)เช่น แบตเตอรี่รถยนต์

๒. เครื่องกำเนิดไฟฟ้า (Generator) หลักการ เปลี่ยนพลังงานกลเป็นพลังงานไฟฟ้า โดยอาศัยการเหนี่ยวนำแม่เหล็ก เช่น"ไดนาโม"จะทำงานเมื่อทำให้แกนของไดนาโมหมุนจะเกิดความต่างศักย์ไฟฟ้าที่ขั้วไดนาโม

๓. คู่ความความร้อน (Thermocouple) หลักการ ความแตกต่างของอุณหภูมิระหว่างจุดเชื่อมต่อโลหะ๒ชนิดทำให้เกิดความต่างศักย์ไฟฟ้าระหว่างโลหะทั้งสอง ประกอบด้วยโลหะ๒ชนิดที่โดยโลหะหนึ่งพร้อมที่จะให้อิเล็กตรอนอิสระมากกว่าอีกโลหะหนึ่ง

๔. เซลล์สุริยะ(Solar Cell) หลักการ เปลี่ยนพลังงานแสงอาทิตย์เป็นพลังงานไฟฟ้า ประกอบด้วยสารกึ่งตัวนำ๒ชั้นประกบกันและมีขั้วต่างกัน เมื่อแสงอาทิตย์กระทบกับแผ่นเหล็กจะทำให้เกิดความต่างศักย์ระหว่างแผ่นบนและแผ่นล่าง เซลล์สุริยะ

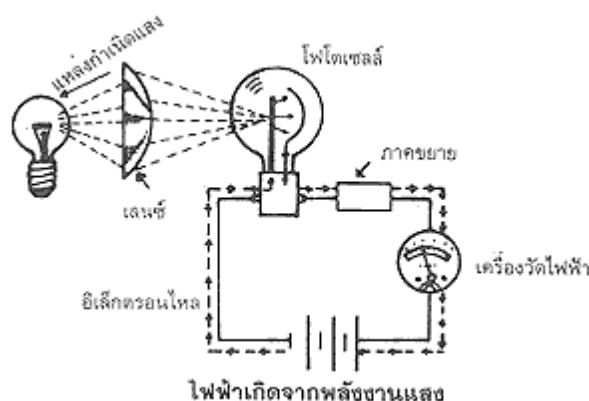
๑เซลล์ให้กระแสไฟฟ้า๒๕-๓๐mA/๑cm

๒ ให้แรงเคลื่อนไฟฟ้า๐.๕โวลต์

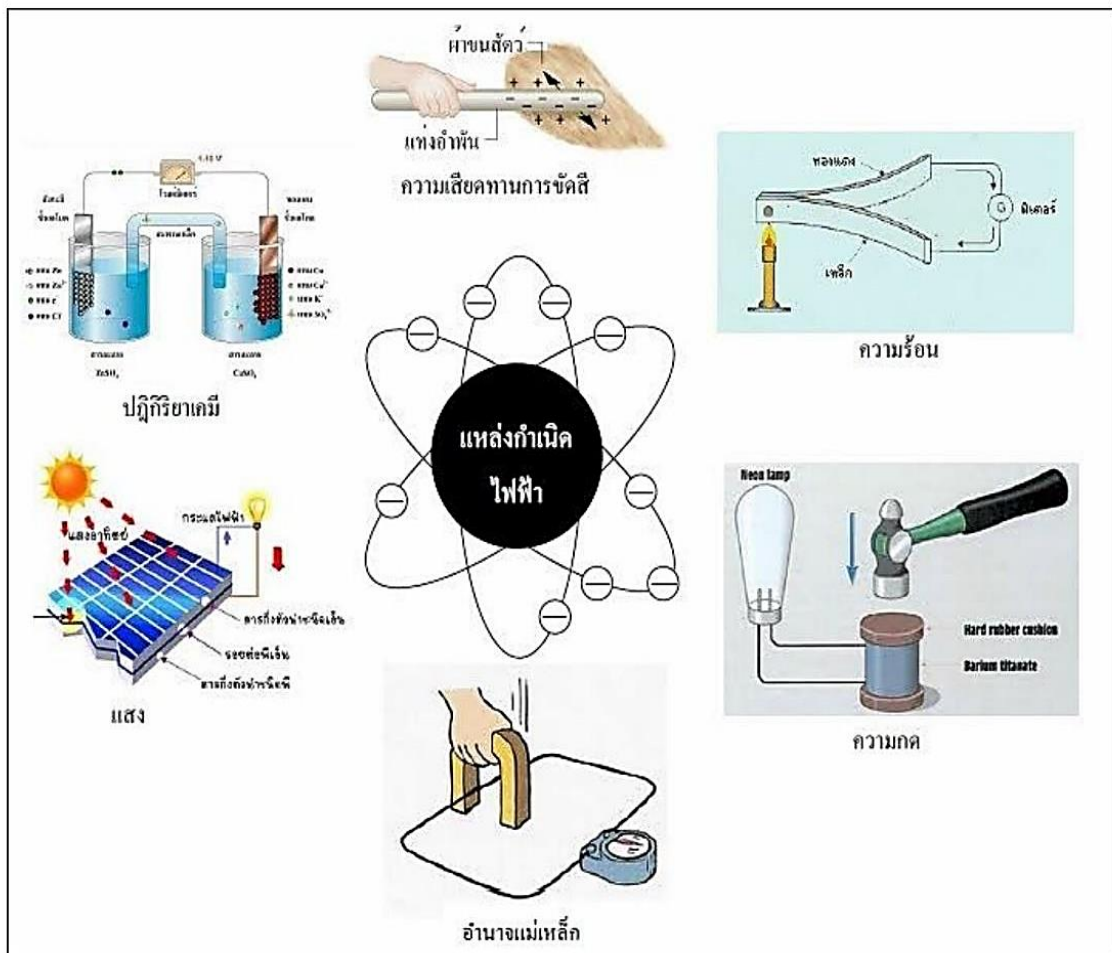
๕. คลื่นไฟฟ้า

๖. ถ่านหิน หลักการ การต้มไอน้ำ

๗. แหล่งกำเนิดไฟฟ้าตามธรรมชาติ

แหล่งกำเนิดไฟฟ้า

แหล่งกำเนิดไฟฟ้าแบ่งออกได้เป็น 6 วิธีดังนี้

1. เกิดจากการเสียดสี (Friction)
2. เกิดจากการทำปฏิกิริยาทางเคมี (Chemicals)
3. เกิดจากความร้อน (Heat)
4. เกิดจากแสงสว่าง (Light)
5. เกิดจากแรงกดดัน (Pressure)
6. เกิดจากสนามแม่เหล็ก (Magnetism)

ชื่อ YouTube

การใช้พลังงานไฟฟ้าในชีวิตประจำวัน ๓

(พว๓๒๐๒๓)

เรื่องกำเนิดไฟฟ้า

ใบงาน การใช้พลังงานไฟฟ้าในชีวิตประจำวัน ๓
เรื่อง แหล่งกำเนิดไฟฟ้า

คำชี้แจง : ให้ผู้เรียนศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งกำเนิดไฟฟ้า และตอบคำถามต่อไปนี้

- แหล่งกำเนิดไฟฟ้า คือ

.....

.....

.....

- กระแสไฟฟ้า คือ

.....

.....

.....

- แรงเคลื่อนไฟฟ้า หมายถึง

.....

.....

.....

- เซลล์ไฟฟ้าเคมี

.....

.....

.....

- เซลล์ปฐมภูมิ (Primary Cell) คือ

.....

.....

.....

- เซลล์ทุติยภูมิ (Secondary Cell) คือ

.....

.....

.....

ชื่อ.....นามสกุล.....รหัสนักศึกษา.....

แผนการจัดการเรียนรู้
ภาคเรียนที่ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๖๗
ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอบ้านหมี่

๑. สัปดาห์ที่ ๑๗ วันที่ ..... เดือน..... พ.ศ. .... เวลา ๐๙.๐๐ - ๑๒.๐๐ น.

๒. วิชา การใช้พลังงานไฟฟ้าในชีวิตประจำวัน ๓ พว๓๒๐๓๒ จำนวน ๓ หน่วยกิต

๓. มาตรฐานการเรียนรู้ระดับ

มีความรู้ ความเข้าใจ ทักษะและเห็นคุณค่าเกี่ยวกับกระบวนการทางวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี สิ่งมีชีวิต ระบบนิเวศ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นประเทศและโลก สาร แร่ พลังงาน กระบวนการเปลี่ยนแปลงของโลก และดาราศาสตร์ มีจิตวิทยาศาสตร์แล่นำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในการดำเนินชีวิต

๔. หน่วยการเรียนรู้/หัวเรื่อง อุปกรณ์ไฟฟ้าและวงจรไฟฟ้า

๕. สาระสำคัญ

การดำเนินชีวิตของมนุษย์ในปัจจุบันมีพลังงานไฟฟ้าเข้ามาเกี่ยวข้องอยู่ตลอดเวลา ดังนั้น เพื่อให้การใช้พลังงานไฟฟ้ามีความปลอดภัย ผู้ใช้จึงต้องรู้จักวงจรไฟฟ้าและอุปกรณ์ พร้อมทั้ง เลือกใช้ได้อย่างถูกวิธี

๖. เนื้อหา

เรื่องที่ ๑ อุปกรณ์ไฟฟ้า

เรื่องที่ ๒ วงจรไฟฟ้า

เรื่องที่ ๓ สายดินและหลักดิน

๗. จุดประสงค์การเรียนรู้/ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

๑. นักเรียนสามารถเลือกใช้อุปกรณ์ไฟฟ้าได้ถูกต้อง

๒. ต่่วงจรไฟฟ้าแบบต่าง ๆ

๓. การใช้พลังงานไฟฟ้ามีความปลอดภัย ผู้ใช้จึงต้องรู้จักวงจรไฟฟ้าและอุปกรณ์ พร้อมทั้ง เลือกใช้ได้อย่างถูกวิธี

๘. กระบวนการจัดการเรียนรู้และกิจกรรมเพิ่มเติม

ขั้นนำ

๑. ครูแจ้งวัตถุประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ

๒. ครูนำเข้าสู่บทเรียน โดยนำตัวอย่าง

ขั้นสอน

๑. ครูอธิบายเรื่องกำเนิดไฟฟ้า

๒. ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าเรื่อง ไฟฟ้าที่เกิดจากการทำปฏิกิริยาทางเคมีจากสื่อ YouTube และสรุปเนื้อหาที่ค้นคว้าเรื่อง ไฟฟ้าที่เกิดจากการทำปฏิกิริยาทางเคมี

๓. ครูมอบหมายให้ศึกษาใบความรู้และทำใบงาน

ขั้นสรุป

๑. ครูและผู้เรียนสรุปความรู้ที่ได้รับและเติมเต็มองค์ความรู้พร้อมมอบหมายให้ไปศึกษาด้วยตนเองเพิ่มเติม

๒. ครูให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบกลางภาค เพื่อทบทวนเนื้อหาที่ได้จากการเรียนรู้ รายวิชาการใช้พลังงานไฟฟ้าในชีวิตประจำวัน ๓

๙. สื่อ/แหล่งเรียนรู้

๑. ใบความรู้
๒. หนังสือแบบเรียน
๓. การสืบค้นข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต

๑๐. ประเมินผล**วิธีการวัด**

๑. สังเกตพฤติกรรมระหว่างการเรียนรู้และกิจกรรมกลุ่ม
๒. วัดความรู้จากการทำกิจกรรมในใบงาน

เครื่องมือ

๑. แบบบันทึกพฤติกรรมนักศึกษา
๒. แบบบันทึกเกณฑ์การให้คะแนนรายงาน
๓. ใบงาน

เอกสารเพิ่มเติมจากหนังสือเรียนวิชาการใช้พลังงานไฟฟ้าในชีวิตประจำวัน ๓ ม.ปลาย
คำชี้แจง : ให้นักศึกษาแสกน QR CODE เพื่อศึกษาความรู้เพิ่มเติม

การใช้พลังงานไฟฟ้า

ใบความรู้

เรื่อง อุปกรณ์ไฟฟ้าและวงจรไฟฟ้า

❖ วงจรไฟฟ้าในบ้าน

วงจรไฟฟ้า เป็นเส้นทางที่กระแสไฟฟ้าไหลผ่านได้ครบรอบวงจรไฟฟ้าในบ้าน โดยกระแสไฟฟ้าจะไหลผ่าน สายไฟ สะพานไฟ พิวส์ สวิตช์ และเครื่องใช้ไฟฟ้าตามลำดับ แล้วจึงไหลกลับทางสายกลางสายไฟของวงจรไฟฟ้าในบ้าน ประกอบด้วยสายไฟ ๒ สาย คือ

๑. **สายมีไฟ** มักจะหุ้มด้วยพีวีซีสีแดง มีศักย์ไฟฟ้า ๒๒๐ โวลต์ หรือ เรียกว่า สาย L

๒. **สายกลาง** มักจะหุ้มด้วยพีวีซีสีดำ มีศักย์ไฟฟ้าเป็นศูนย์ หรือ เรียกว่า สาย N วงจรไฟฟ้าในบ้าน ประกอบด้วยอุปกรณ์ไฟฟ้าและเครื่องใช้ไฟฟ้า วงจรปิดคือ วงจรไฟฟ้าที่มีกระแสไฟฟ้าไหลผ่านได้ครบวงจร วงจรเปิดคือ วงจรไฟฟ้าที่ส่วนใดส่วนหนึ่งของวงจรไฟฟ้าขาด ทำให้กระแสไฟฟ้าไหลผ่านไม่ได้

❖ ชนิดและประเภทของอุปกรณ์ไฟฟ้า

การต่อวงจรไฟฟ้าภายในบ้าน ต้องศึกษาทำความเข้าใจในในอุปกรณ์ต่าง ๆ ก่อน เนื่องจากอุปกรณ์ไฟฟ้าภายในบ้านมีหลายชนิดตั้งแต่ที่มีความจำเป็นมาก ๆ ไปจนถึงสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ ซึ่งนับวันก็ดูจะยิ่งมากขึ้นเรื่อย ๆ เช่น เครื่องปรับอากาศ พัดลม ดวงคอม ตู้เย็น ทีวี หรืออุปกรณ์ไฟฟ้าอีกมากมายในครัว เช่น เครื่องปั่น เครื่องทำกาแฟ เครื่องสกัดน้ำผลไม้ หม้อหุงข้าว อันดับแรกกระแสไฟฟ้าจะไหลเข้ามาที่ มาตรวัดไฟฟ้า หลังจากนั้นก็จะถูกส่งต่อไปตามสายไฟต่าง ๆ ในบ้าน ไหลเข้าสู่สะพานไฟ และถูกส่งเข้าไปยัง เครื่องใช้ไฟฟ้าชิ้นต่าง ๆ ในบ้าน มีดังต่อไปนี้

สายไฟ คือเป็นตัวส่งไฟฟ้าจากจุดหนึ่งไปยังอีกจุดหนึ่งผ่านโลหะที่อยู่ภายใน โดยอยู่ในรูปของกระแสไฟฟ้า ดังนั้นข้อสำคัญ คือสายไฟจะต้องห่อหุ้มด้วยฉนวนที่ดีจะได้ไม่เกิดกระแสไฟฟ้ารั่ว ฉนวนอาจจะทำจากยาง หรือ พลาสติกพีวีซี ก็ได้ ผู้ใช้งานจึงควรหมั่นดูแลและคอยสังเกตสายไฟ (ถ้าสายไฟไม่ได้ถูกซ่อนอยู่เหนือฝ้าหรืออยู่ภายในผนัง) ไม่ให้เกิดความชำรุดเสียหายเพราะอาจจะทำให้เกิดไฟฟ้าลัดวงจร ในบ้าน เกิดความเสียหายแก่ อุปกรณ์เครื่องใช้ไฟฟ้า จนกระทั่งเกิดความเสียหายแก่บ้านเรือนได้

สะพานไฟหรือ คัทเอาท์ อุปกรณ์ชนิดนี้เหมือนกับเป็นสวิตช์ใหญ่ประจำบ้าน เพราะเป็นตัวควบคุมการเปิดและปิดอุปกรณ์ไฟฟ้าในบ้าน ผู้ใช้สามารถใช้สะพานไฟควบคุมวงจรไฟฟ้าในแต่ละส่วนของบ้านได้ ปัจจุบันสะพานไฟจะเป็นตัวตัดกระแสไฟฟ้าที่ไหลผ่านวงจรไฟฟ้า ในกรณีที่เกิดการใช้งานเกินกำลัง เพราะภายในจะมีฟิวส์เป็นส่วนประกอบอยู่ด้วย ทำให้อุปกรณ์ไฟฟ้าภายในพื้นที่ควบคุมไม่ชำรุดเสียหาย

ฟิวส์ เป็นอุปกรณ์อีกชิ้นหนึ่งที่สำคัญมาก เนื่องจากช่วยป้องกันอันตรายจากการใช้ไฟฟ้าในบ้าน เพราะถ้าใช้ไฟเกิน อุปกรณ์เล็กๆ ชิ้นนี้ก็จะหลอมละลาย ช่วยให้ไฟฟ้าในบ้านไม่ลัดวงจร ฟิวส์มีหลายแบบตั้งแต่แบบเส้นลวด แบบขวดกระเบื้อง แบบแผ่น แบบหลอดแก้ว แต่ในปัจจุบันมีฟิวส์แบบอัตโนมัติ

สวิตช์ ใช้เป็นตัวควบคุมเครื่องใช้ไฟฟ้าให้เปิดและปิด ได้ตามต้องการ โดยสวิตช์จะควบคุมกระแสไฟฟ้าให้ไหลผ่านเข้าไปในอุปกรณ์ไฟฟ้าที่ใช้ สำหรับอุปกรณ์หลาย ๆ ชนิดเช่นดวงคอม สวิตช์อาจจจะติดอยู่กับตัวคอมหรืออาจติดอยู่บนผนัง ส่วนพัดลมบางชนิดก็มีสวิตช์ติดอยู่ในตัว หรือถ้าเป็นพัดลมแบบแขวนผนัง สวิตช์ก็จะอยู่ตามผนัง สรุปคือสวิตช์จะอยู่ในจุดที่สามารถเข้าไปเปิดใช้งานและปิดเมื่อไม่ใช้งานได้อย่างสะดวกนั่นเอง

เต้ารับและเต้าเสียบ อุปกรณ์ไฟฟ้าหลายชนิด จะมีเต้าเสียบอยู่กับตัวเพื่อเวลาจะใช้งานจะต้องนำไปเสียบเข้ากับเต้ารับ ที่อยู่ตามผนังภายในบ้าน อุปกรณ์ไฟฟ้าหลายชนิด มีทั้งเต้าเสียบและสวิตช์ไฟเพื่อควบคุมการใช้งาน เช่น พัดลม โคมไฟ โทรทัศน์ ทำให้สามารถเปิดปิดการใช้งานได้ง่าย แต่ที่สำคัญคือควรจะต้องเสียบออกเมื่อเลิกใช้งานแล้ว เพื่อไม่ให้กระแสไฟไหลเข้ามาและยังอุปกรณ์ไฟฟ้า เป็นการช่วยประหยัดค่าไฟฟ้า

❖ ความหมายของวงจรไฟฟ้า

วงจรไฟฟ้า หมายถึงทางเดินของกระแสไฟฟ้าซึ่งไหลมาจากแหล่งกำเนิดผ่านตัวนำ และเครื่องใช้ไฟฟ้าหรือโหลดแล้วไหลกลับไปยังแหล่งกำเนิดเดิมมีลักษณะการต่อแบบ “ครบวงจร”

จากปรากฏการณ์ทางไฟฟ้าต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น จะพบว่ามิสาเหตุมาจากการไหลของไฟฟ้าสายไฟทั่วไปทำด้วยลวดตัวนำ คือ โลหะทองแดงและอะลูมิเนียมอะตอมของโลหะมีอิเล็กตรอนอิสระ ไม่ยึดแน่นกับอะตอม จึงเคลื่อนไหวได้อย่างอิสระถ้ามีประจุลบเพิ่มขึ้นในสายไฟ อิเล็กตรอนอิสระ ๑ ตัวจะถูกดึงเข้าหาประจุไฟฟ้าบวกแล้วรวมตัวกับประจุไฟฟ้าบวกเพื่อเป็นกลาง

ดังนั้น อิเล็กตรอนจะเคลื่อนที่เมื่อเกิดสภาพขาดอิเล็กตรอนจึงจ่ายประจุไฟฟ้าลบออกไปแทนที่ทำให้เกิดการไหลของอิเล็กตรอนในสายไฟจนกว่าประจุไฟฟ้าบวกจะถูกทำให้เป็นกลางหมดการเคลื่อนที่ของอิเล็กตรอนหรือการไหลของอิเล็กตรอนในสายไฟนี้เรียกว่า

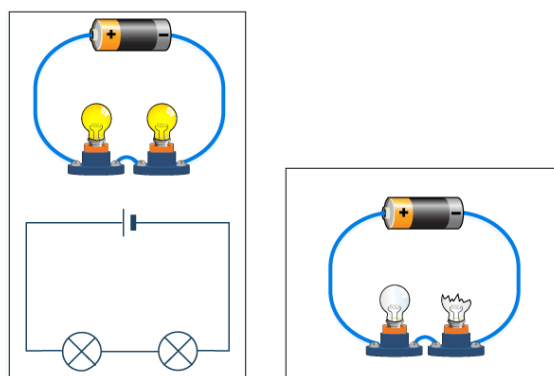
กระแสไฟฟ้า (Electric Current) สำหรับในตัวนำที่เป็นของแข็งกระแสไฟฟ้าเกิดจากการไหลของอิเล็กตรอนโดยอิเล็กตรอนจะไหลจากขั้วลบไปหาขั้วบวกเสมอในตัวนำที่เป็นของเหลวและก๊าซกระแสไฟฟ้าเกิดจากการเคลื่อนที่ของอิเล็กตรอนกับโปรตอนโดยจะเคลื่อนที่เข้าหาขั้วไฟฟ้าที่มีประจุตรงข้าม ถ้าจะเรียกว่ากระแสไฟฟ้าคือการไหลของอิเล็กตรอนก็ได้แต่ทิศทางของกระแสไฟฟ้าจะตรงข้ามกับการไหลของอิเล็กตรอน

❖ วงจรไฟฟ้าแบบต่างๆ การต่อวงจรไฟฟ้าสามารถแบ่งวิธีการต่อได้ ๓ แบบ คือ

๑. วงจรอนุกรม เป็นการนำเอาเครื่องใช้ไฟฟ้าหรือโหลดหลายๆ อันมาต่อเรียงกันไปเหมือนลูกโซ่กล่าวคือปลายของเครื่องใช้ไฟฟ้าตัวที่ ๑ นำไปต่อกับต้นของเครื่องใช้ไฟฟ้าตัวที่ ๒ และต่อเรียงกันไปเรื่อยๆ จนหมด แล้วนำไปต่อเข้ากับแหล่งกำเนิด การต่อวงจรแบบอนุกรมจะมีทางเดินของกระแสไฟฟ้าได้ทางเดียวเท่านั้น ถ้าเกิดเครื่องใช้ไฟฟ้าตัวใดตัวหนึ่งเปิดวงจรหรือขาด จะทำให้วงจรทั้งหมดไม่ทำงาน

คุณสมบัติที่สำคัญของวงจรอนุกรม

๑. กระแสไฟฟ้าจะไหลผ่านเท่ากันตลอดวงจร
๒. แรงดันไฟฟ้าตกคร่อมส่วนต่าง ๆ ของวงจร
๓. ความต้านทานรวมของวงจร

ภาพ การต่อวงจรแบบอนุกรม

วงจรไฟฟ้า ประกอบด้วยส่วนที่สำคัญ ๓ ส่วนคือ

๑. **แหล่งกำเนิดไฟฟ้า** หมายถึงแหล่งจ่ายแรงดันไฟฟ้าไปยังวงจรไฟฟ้า เช่นแบตเตอรี่

๒. **ตัวนำไฟฟ้า** หมายถึงสายไฟฟ้าหรือสื่อที่จะเป็นตัวนำให้กระแสไฟฟ้าไหลผ่านไปยังเครื่องใช้ไฟฟ้าซึ่งต่อระหว่างแหล่งกำเนิดกับเครื่องใช้ไฟฟ้า

๓. **เครื่องใช้ไฟฟ้า** หมายถึง เครื่องใช้ที่สามารถเปลี่ยนพลังงานไฟฟ้าให้เป็นพลังงานรูปอื่น ซึ่งจะเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า โหลด

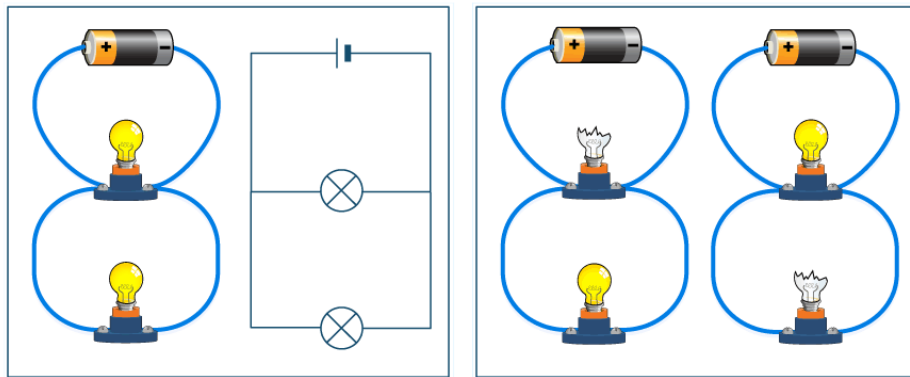
๒. วงจรขนาน เป็นการนำเอาต้นของเครื่องใช้ไฟฟ้าทุกๆ ตัวมาต่อรวมกัน และต่อเข้ากับแหล่งกำเนิดที่จุดหนึ่ง นำปลายสายของทุก ๆ ตัวมาต่อรวมกันและนำไปต่อกับแหล่งกำเนิดอีกจุดหนึ่งที่เหลือ ซึ่งเมื่อเครื่องใช้ไฟฟ้าแต่ละอันต่อเรียบร้อยแล้วจะกลายเป็นวงจรย่อย กระแสไฟฟ้าที่ไหลจะสามารถไหลได้หลายทางขึ้นอยู่กับตัวของเครื่องใช้ไฟฟ้าที่นำมาต่อขนานกัน ถ้าเกิดในวงจรมีเครื่องใช้ไฟฟ้าตัวหนึ่งขาดหรือเปิดวงจรเครื่องใช้ไฟฟ้าที่เหลือก็ยังสามารถทำงานได้ ในบ้านเรือนที่อยู่อาศัยปัจจุบันจะเป็นการต่อวงจรแบบนี้ทั้งสิ้น

คุณสมบัติที่สำคัญของวงจรขนาน

๑. กระแสไฟฟ้ารวมของวงจรขนานจะมีค่าเท่ากับกระแสไฟฟ้าย่อยที่ไหลในแต่ละสาขาของวงจรรวมกัน

๒. แรงดันไฟฟ้าตกคร่อมส่วนต่างๆ ของวงจร จะเท่ากับแรงดันไฟฟ้าที่แหล่งกำเนิด

๓. ความต้านทานรวมของวงจร จะมีค่าน้อยกว่าความต้านทานตัวที่น้อยที่สุดที่ต่ออยู่ในวงจร

ภาพ การต่อวงจรแบบขนาน

๓. วงจรผสม เป็นวงจรที่นำเอาวิธีการต่อแบบอนุกรม และวิธีการต่อแบบขนานมารวมให้เป็นวงจรเดียวกัน ซึ่งสามารถแบ่งตามลักษณะของการต่อได้ ๒ ลักษณะดังนี้

๓.๑ วงจรผสมแบบอนุกรม-ขนาน เป็นการนำเครื่องใช้ไฟฟ้าหรือโหลดไปต่อกันอย่างอนุกรมก่อน แล้วจึงนำไปต่อกันแบบขนานอีกครั้งหนึ่ง

๓.๒ วงจรผสมแบบขนาน-อนุกรม เป็นการนำเครื่องใช้ไฟฟ้าหรือโหลดไปต่อกันอย่างขนานก่อน แล้วจึงนำไปต่อกันแบบอนุกรมอีกครั้งหนึ่ง

คุณสมบัติที่สำคัญของวงจรผสม

เป็นการนำเอาคุณสมบัติของวงจรอนุกรม และคุณสมบัติของวงจรขนานมารวมกัน ซึ่งหมายความว่า ถ้าตำแหน่งที่มีการต่อแบบอนุกรม ก็เอาคุณสมบัติของวงจรการต่ออนุกรมมาพิจารณา ตำแหน่งใดที่มีการต่อแบบขนาน ก็เอาคุณสมบัติของวงจรการต่อขนานมาพิจารณาไปที่ละขั้นตอน

❖ ความแตกต่างของวงจรเปิด-วงจรปิด

๑. วงจรเปิด คือวงจรที่กระแสไฟฟ้าไม่สามารถไหลได้ครบวงจร ซึ่งเป็นผลทำให้เครื่องใช้ไฟฟ้าที่ต่ออยู่ในวงจรไม่สามารถจ่ายพลังงานออกมาได้ สาเหตุของวงจรเปิดอาจเกิดจากสายหลุด สายขาด สายหลวม สวิตช์ไม่ต่อวงจร หรือเครื่องใช้ไฟฟ้าชำรุด เป็นต้น

๒. วงจรปิด คือวงจรที่กระแสไฟฟ้าไหลได้ครบวงจร ทำให้ไหลหรือเครื่องใช้ไฟฟ้าที่ต่ออยู่ในวงจรนั้น ๆ ทำงาน

❖ วิธีติดตั้งระบบสายดินที่ถูกต้อง

๑. จุดต่อลงดินของระบบไฟฟ้า (จุดต่อลงดินของเส้นศูนย์หรือนิวทรัล) ต้องอยู่ด้านไฟเข้าของเครื่องตัดวงจรตัวแรกของตู้เมนสวิตช์

๒. ภายในอาคารหลังเดียวกันไม่ควรมีจุดต่อลงดินมากกว่า ๑ จุด

๓. สายดินและสายเส้นศูนย์ต้องต่อร่วมกันที่จุดต่อลงดินภายในตู้เมนสวิตช์ (ดูข้อยกเว้นสำหรับ ห้องชุดอาคารชุด) และห้ามต่อร่วมกันในที่อื่น ๆ อีก อาทิเช่น ในแผงสวิตช์ย่อย ขั้วสายศูนย์ต้องมีฉนวนกันแยกจากตัวกล่อง ส่วนขั้วต่อสายดินกับตัวตู้จะต่อถึงกันและต่อลงสายดินซึ่งขั้วสายศูนย์และขั้วสายดินจะไม่มีการต่อถึงกัน

๔. ตู้เมนสวิตช์สำหรับห้องชุดของอาคารชุดและตู้แผงสวิตช์ประจำชั้นของอาคารชุดให้ถือว่าเป็นแผงสวิตช์ย่อยห้ามต่อสายเส้นศูนย์และสายดินร่วมกัน

๕. ไม่ควรต่อโครงโลหะของเครื่องใช้ไฟฟ้าลงดินโดยตรงแต่ถ้าได้ดำเนินการไปแล้วให้แก้ไขโดยมีการต่อลงดินที่เมนสวิตช์อย่างถูกต้องแล้วเดินสายดินจากเมนสวิตช์มาต่อร่วมกับสายดินที่ใช้อยู่เดิม

๖. ไม่ควรใช้เบรกเกอร์ชนิด ๑๒๐/๒๔๐ V ก็ระบบไฟ ๒๒๐ V เพราะพิกัด IC จะลดลงประมาณครึ่งหนึ่ง

๗. การติดตั้งเครื่องตัดไฟรั่วจะเสริมการป้องกันไฟฟ้าดูดให้สมบูรณ์แบบยิ่งขึ้นเช่นกรณีที่มีกจะมีน้ำท่วมขังหรือกรณีสายดินขาดเป็นต้นและจุดต่อลงดินต้องอยู่ด้านไฟเข้าของเครื่องตัดไฟรั่วเสมอ

๘. ถ้าตู้เมนสวิตช์ไม่มีขั้วต่อสายดินและขั้วต่อสายเส้นศูนย์แยกออกจากกันเครื่องตัดไฟรั่วจะต่อใช้ได้เฉพาะวงจรย่อยเท่านั้นจะไม่สามารถใช้ตัวเดียวป้องกันทั้งบ้านได้

๙. วงจรสายดินที่ถูกต้องในสภาวะปกติจะต้องไม่มีกระแสไฟฟ้าจากการใช้ไฟปกติไหลอยู่

๑๐. ถ้าเดินสายไฟในท่อโลหะจะต้องเดินสายดินในท่อโลหะนั้นด้วย (ห้ามเดินสายดินนอกท่อโลหะ)

๑๑. ดวงโคมไฟฟ้าและอุปกรณ์ติดตั้งที่เป็นโลหะควรต่อลงดินมีฉนวนนั้นต้องอยู่เกินระยะที่บุคคลทั่วไปสัมผัสไม่ถึง (สูง ๒.๔๐ เมตรหรือห่าง ๑.๕๐ เมตรในแนวราบ)

๑๒. ขนาดและชนิดของอุปกรณ์ระบบสายดินต้องเป็นไปตามมาตรฐานกฎการเดินสายและติดตั้ง

ใบงาน การใช้พลังงานไฟฟ้าในชีวิตประจำวัน ๓

เรื่อง อุปกรณ์ไฟฟ้าและวงจรไฟฟ้า

คำชี้แจง : ให้ผู้เรียนศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับอุปกรณ์ไฟฟ้าและวงจรไฟฟ้าและตอบคำถามต่อไปนี้

๑) ให้นักศึกษานำตัวอักษรที่หน้าคำตอบด้านขวามาเติมลงในช่องว่างด้านซ้ายมือให้ถูกต้อง

.....๑) สายไฟ	ก. อุปกรณ์ที่เชื่อมต่อกับวงจรไฟฟ้าในครัวเรือน
.....๒) ฟอส	ข. อุปกรณ์ปิดหรือเปิดวงจรไฟฟ้า
.....๓) เบรกเกอร์	ค. อุปกรณ์ป้องกันกระแสไฟฟ้าไหลเกิน
.....๔) สวิตช์	ง. อุปกรณ์เสริมความปลอดภัยอีกหนึ่งชั้น สามารถตัดวงจรไฟฟ้ากรณีเกิดไฟฟ้ารั่ว
.....๕) สะพานไฟ	จ. อุปกรณ์สำหรับตัดต่อวงจรไฟฟ้าทั้งหมดภายในครัวเรือน
.....๖) เครื่องตัดไฟรั่ว	ฉ. อุปกรณ์ปิดหรือเปิดวงจรไฟฟ้าที่สามารถโยกปิดหรือเปิดวงจรไฟฟ้าได้เพียงทางเดียว
.....๗) เตารับ	ช. อุปกรณ์สำหรับส่งพลังงานไฟฟ้าจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง
.....๘) เต้าเสียบ	ซ. อุปกรณ์ตัดต่อวงจรโดยอัตโนมัติ
.....๙) สวิตช์ทางเดียว	ฌ. อุปกรณ์ปิดหรือเปิดวงจรไฟฟ้าที่มีการติดตั้งสวิตช์ ๒ จุด สามารถโยกปิดหรือเปิดวงจรไฟฟ้าได้สองจุด
.....๑๐) สวิตช์สองทาง	ญ. อุปกรณ์สวนที่ติดอยู่ กับปลายสายไฟของเครื่องใช้ไฟฟ้า

วงจรไฟฟ้าแบบอนุกรม

.....

.....

.....

วงจรไฟฟ้าแบบขนาน

.....

.....

.....

วงจรไฟฟ้าแบบผสม

.....

.....

.....

ชื่อ.....นามสกุล.....รหัสนักศึกษา.....

แผนการจัดการเรียนรู้
ภาคเรียนที่ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๖๗
ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอบ้านหมี่

๑. สัปดาห์ที่ ๑๘ วันที่ ..... เดือน..... พ.ศ. .... เวลา ๐๙.๐๐ - ๑๒.๐๐ น.

๒. วิชา เรียนรู้ภาษาไทยได้ประโยชน์ พท๐๓๐๑๐ จำนวน ๓ หน่วยกิต

๓. มาตรฐานการเรียนรู้

การฟัง การดู เป็นทักษะสำคัญประการหนึ่งของการสื่อสารที่เราใช้มากที่สุดทั้งเรื่องของการศึกษาเล่าเรียน การประกอบอาชีพ และการดำเนินชีวิตประจำวัน จึงจำเป็นต้องเข้าใจหลักการเบื้องต้น เพื่อเป็นพื้นฐาน ในการประยุกต์ใช้ในขั้นสูงขึ้นไป นอกจากนี้ต้องพัฒนาทักษะเหล่านี้ให้มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงมารยาท ในการฟัง และการดูด้วย

๔. หน่วยการเรียนรู้/หัวเรื่อง ทักษะภาษาไทยในชีวิตประจำวัน

๕. สาระสำคัญ

ปัจจุบันการสื่อสารในชีวิตประจำวันทักษะที่ใช้มากที่สุดคือการพูด ซึ่งเป็นทักษะที่สร้างความเข้าใจให้กับผู้ส่งสารและผู้รับสารได้อย่างทันท่วงที เพราะฉะนั้นภาษาที่ใช้ในการพูดสื่อสารจำเป็นต้องมีความเหมาะสมทั้งเวลา สถานที่ และบุคคล ซึ่งมีทั้งรูปแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ จำเป็นต้องแสดงออกให้ถึงความคิดเชิงวิเคราะห์ และประเมินค่าการใช้ภาษาพูดจากสื่อต่าง ๆ ได้ และต้องคำนึงถึงมารยาทในการพูด กระบวนการคิดวิเคราะห์และช่วยในการแสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อสารสนเทศ จึงจำเป็นต้องพัฒนาทักษะการอ่านให้สามารถอ่านอย่างมีวิจารณญาณ จัดลำดับความคิดของเรื่องที่ได้ และสามารถใช้ทักษะการอ่านในการศึกษาภาษาถิ่นสำนวน สุภาษิต วรรณคดีที่นำมาเป็นหลักในการใช้ชีวิตได้รวมถึงต้องให้ความสำคัญกับการสร้างนิสัยการรักการอ่าน

๖. เนื้อหา

- ๑ ความสำคัญของภาษาไทย
๒. องค์ประกอบของภาษา
๓. ลักษณะสำคัญของภาษา

๗. จุดประสงค์การเรียนรู้/ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

๑. ผู้เรียนสามารถอธิบายความหมายและความสำคัญของภาษาไทยได้
๒. ผู้เรียนสามารถอธิบายองค์ประกอบของภาษาได้
๓. ผู้เรียนสามารถบอกลักษณะสำคัญของภาษาได้

๘. กระบวนการจัดการเรียนรู้และกิจกรรมเพิ่มเติม

ขั้นนำ

๑. ชี้แจงจุดประสงค์การเรียนรู้
๒. ครูให้นักศึกษาทำแบบทดสอบก่อนเรียน เพื่อทดสอบดูว่านักศึกษามีพื้นฐานระดับใด

ขั้นสอน

๑. ครูอธิบายเนื้อหา เรื่องความสำคัญของภาษาไทย องค์ประกอบของภาษา และลักษณะสำคัญของภาษาให้กับผู้เรียน
๒. ให้ผู้เรียนแบ่งกลุ่มและให้แต่ละกลุ่มจับสลากในหัวข้อที่ให้ ดังนี้
  - ๑ ความสำคัญของภาษาไทย
  ๒. องค์ประกอบของภาษา
  ๓. ลักษณะสำคัญของภาษา
๓. ตัวแทนนักศึกษาแต่ละกลุ่ม นำเสนอหน้าชั้นเรียน

ขั้นสรุป

๑. ครูและผู้เรียนร่วมกันสรุปเนื้อหาจากที่ได้นำเสนอ และอธิบายเพิ่มเติม
๒. ครูให้นักศึกษาซักถาม และแลกเปลี่ยนความรู้ จากหัวข้อ หรือประเด็นที่ผู้เรียนสงสัย

๙. สื่อ/แหล่งเรียนรู้

๑. ใบความรู้
๒. หนังสือแบบเรียน

๑๐. ประเมินผล

วิธีการวัด

๑. สังเกตพฤติกรรมระหว่างการเรียนรู้และกิจกรรมกลุ่ม
๒. วัดความรู้จากการทำกิจกรรมในใบงาน

เครื่องมือ

๑. แบบบันทึกพฤติกรรมนักศึกษา
๒. แบบบันทึกเกณฑ์การให้คะแนนรายงาน
๓. ใบงาน
๔. ใบงานกิจกรรมกลุ่ม

เอกสารเพิ่มเติมจากหนังสือเรียนวิชาเรียนรู้ภาษาไทยได้ประโยชน์ ม.ปลาย
คำชี้แจง : ให้นักศึกษาแสกน QR CODE เพื่อศึกษาความรู้เพิ่มเติม

เรียนรู้ภาษาไทย ๙

ใบความรู้

เรื่อง ทักษะภาษาไทยในชีวิตประจำวัน

ความหมาย ลักษณะและความสำคัญของภาษาไทยในชีวิตประจำวัน

ความหมายของภาษา

คำว่า " ภาษา " เป็นคำภาษาสันสกฤต แปลตามรูปศัพท์หมายถึงคำพูดหรือถ้อยคำภาษาเป็นเครื่องมือของมนุษย์ที่ใช้ในการสื่อความหมายให้สามารถสื่อสารติดต่อทำความเข้าใจกันโดยมีระเบียบของคำและเสียงเป็นเครื่องกำหนดในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.๒๕๔๒ ให้ความหมายของคำว่าภาษา คือเสียงหรือกิริยาอาการที่ทำความเข้าใจกันได้คำพูดถ้อยคำที่ใช้พูดจากัน

ภาษา แบ่งออกเป็น ๒ ประเภท คือ

- ภาษาที่เป็นถ้อยคำ เรียกว่า " วจนภาษา " เป็นภาษาที่ใช้คำพูดโดยใช้เสียงที่เป็นถ้อยคำสร้างความเข้าใจกัน นอกจากนั้นยังมีตัวหนังสือที่ใช้แทนคำพูดตามหลักภาษาอีกด้วย
- ภาษาที่ไม่เป็นถ้อยคำ เรียกว่า " อวจนภาษา " เป็นภาษาที่ใช้สิ่งอื่นนอกเหนือจากคำพูดและตัวหนังสือในการสื่อสาร เช่น การพยักหน้า การโค้งคำนับ การสบตาการแสดงออกบอใบหน้าทีแสดงออกถึงความเต็มใจและไม่เต็มใจ วจนภาษาจึงมีความสำคัญ เพื่อให้วจนภาษา มีความชัดเจนสื่อสารได้รวดเร็วยิ่งขึ้นนอกจากทำทางแล้วยังมีสัญลักษณ์ต่างๆที่มนุษย์สร้างขึ้นใช้ในการสื่อสารสร้างความเข้าใจ อีกด้วย

ความสำคัญของภาษา

ภาษาเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการสื่อสารของมนุษย์ มนุษย์ติดต่อกันได้ เข้าใจกันได้ก็ด้วย เป็นเครื่องช่วยที่ดีที่สุด ภาษาเป็นสิ่งช่วยยึดให้มนุษย์มีความผูกพันต่อกัน เนื่องจากแต่ละภาษาต่างก็มีระเบียบแบบแผนของตน ซึ่งเป็นที่ตกลงกันในแต่ละชาติแต่ละกลุ่มชน การพูดภาษาเดียวกันจึงเป็นสิ่งที่ทำให้คนรู้สึกว่าเป็นพวกเดียวกัน มีความผูกพันต่อกัน ในฐานะที่เป็นชาติเดียวกันภาษาเป็นวัฒนธรรมอย่างหนึ่งของมนุษย์ และเป็นเครื่องแสดงให้เห็นวัฒนธรรมส่วนอื่น ๆ ของมนุษย์ด้วย เราจึงสามารถศึกษาวัฒนธรรมตลอดจนเอกลักษณ์ของชนชาติต่าง ๆ ได้จากศึกษาภาษาของชนชาตินั้น ๆ ภาษาศาสตร์มีระบบกฎเกณฑ์ ผู้ใช้ภาษาต้องรักษากฎเกณฑ์ในภาษาไว้ด้วยอย่างไรก็ตาม กฎภาษานั้นไม่ตายตัวเหมือนกฎวิทยาศาสตร์ แต่มีการเปลี่ยนแปลงไปตามธรรมชาติของภาษาที่มนุษย์ตั้งขึ้น จึงเปลี่ยนแปลงไปตามกาลสมัยตามความเห็นชอบของส่วนรวม เป็นศิลปะ มีความงามในกระบวนการใช้ภาษา กระบวนการใช้ภาษานั้นมีระดับภาษาขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ หลายด้าน เช่น บุคคล กาลเทศะ ประเภทของเรื่อง ฯลฯ

องค์ประกอบของภาษา

ภาษาทุกภาษาย่อมมีองค์ประกอบของภาษาโดยทั่วไปจะมีองค์ประกอบ ๔ ประการ คือ เสียง นักภาษาศาสตร์จะให้ความสำคัญของเสียงพูดมากกว่าตัวเขียนที่เป็นลายลักษณ์อักษรภาษาย่อมเกิดจากเสียงที่ใช้พูดกัน ส่วนภาษาเขียนเป็นสัญลักษณ์ที่ใช้แทนเสียงพูด คำที่ใช้พูดประกอบด้วยเสียงสระเสียงพยัญชนะและเสียงวรรณยุกต์ แต่บางภาษาก็ไม่มีเสียงวรรณยุกต์ เช่น บาลีสันสกฤต เขมร อังกฤษ

พยางค์และคำ พยางค์เป็นกลุ่มเสียงที่เปล่งออกมาแต่ละครั้งจะประกอบด้วย เสียงพยัญชนะ เสียงสระ และเสียงวรรณยุกต์จะมีความหมายหรือไม่มีความหมายก็ได้ พยางค์แต่ละพยางค์จะมีเสียงพยัญชนะต้น ซึ่งเป็นเสียงที่อยู่หน้าเสียงสระ พยางค์ทุกพยางค์จะต้องมีเสียงพยัญชนะต้น เสียงสระและเสียงวรรณยุกต์ บางพยางค์ก็อาจมีเสียงพยัญชนะสะกดประกอบอยู่ด้วยเช่น " ปา " พยัญชนะต้น ได้แก่ เสียงพยัญชนะ สระ ได้แก่ เสียงสระ/อา/เสียงวรรณยุกต์ ได้แก่ เสียง/สามัญ/ส่วนค่านั้นจะเป็นการนำเสียงพยัญชนะเสียงสระและเสียงวรรณยุกต์มาประกอบกัน ทำให้เกิดเสียงและมีความหมายคำจะประกอบด้วยคำพยางค์เดียวหรือหลายพยางค์ก็ได้

ประโยค ประโยคเป็นการนำคำมาเรียงกันตามลักษณะโครงสร้างของภาษาที่กำหนดเป็นกฎเกณฑ์หรือระบบตามระบบทางไวยากรณ์ของแต่ละภาษาและทำให้ทราบหน้าที่ของคำความหมาย ความหมายของคำมี ๒ อย่าง คือ

(๑) ความหมายตามตัวหรือความหมายนัยตรง เป็นความหมายตรงของคำนั้นๆ เป็นคำที่ถูกกำหนด และผู้ใช้ภาษามีความเข้าใจตรงกัน เช่น "กิน" หมายถึง นำอาหารเข้าปากเคี้ยวและกลืนลงไปในคอ

(๒) ความหมายในบริบทหรือความหมายเชิงอุปมา เป็นความหมายเพิ่มจากความหมายในตรง เช่น "กินใจ" หมายถึง รู้สึกแทงใจ "กินแรง" หมายถึง เอาเปรียบผู้อื่นในการทำงาน

ลักษณะสำคัญของภาษาไทย

ภาษาไทยเป็นภาษาคำโดด (Isolating language) คือ ไม่มีการเปลี่ยนแปลงรูปคำเพื่อแสดงประเภททางไวยากรณ์ (Grammatical Categories) ประเภททางไวยากรณ์หมายถึงลักษณะใดๆก็ตามที่เกี่ยวข้องกับคำแต่ละชนิด โดยเฉพาะคำนามและคำกริยา เช่น บุรุษ เพศ พจน์ การชี้เฉพาะ การนับได้ หรือนับไม่ได้ กาล การณ์ลักษณะ มาลา วาจก เป็นต้น

ตัวอย่างเช่น ในภาษาอังกฤษ คำนามที่นับได้ หากมีจำนวนมากว่าหนึ่ง ก็จะเปลี่ยนแปลงรูปคำด้วยการเติม -s หรือ -es เพื่อแสดงพหูพจน์ ส่วนในภาษาไทยคำนามไม่มีการเปลี่ยนรูปคำเพื่อบอกพจน์ แต่ใช้วิธีการขยายคำนามด้วยคำบอกปริมาณ หรือคำบอกจำนวน ดังนี้

ภาษาไทย

เอกพจน์

สุนัข ๑ ตัว

กล่อง ๑ ใบ

ภาษาอังกฤษ

เอกพจน์

dog

box

พหูพจน์

สุนัข ๒ ตัว

กล่องหลายใบ

พหูพจน์

dogs

boxes

จากตัวอย่างข้างต้น ภาษาไทยไม่มีการเปลี่ยนแปลงรูปคำเพื่อแสดงประเภททางไวยากรณ์ จึงถือได้ว่าภาษาไทยเป็น “ภาษาคำโดด”

ภาษาไทยมีภาษาย่อย (Dialects) หลายภาษาด้วยกัน ภาษาย่อยคือภาษาเดียวกัน ที่มีความหมายแตกต่างกันตามท้องถิ่น (Regional Dialects) เช่น ภาษาถิ่นเหนือ ภาษาถิ่นใต้ ภาษาถิ่นอีสาน ภาษาถิ่นกลาง เป็นต้น หรือภาษาเดียวกันที่มีความแตกต่างกันตามปัจจัยทางสังคม เช่น ภาษาย่อยตามเพศ (ภาษาของผู้ชาย ภาษาของผู้หญิง ภาษาของเพศทางเลือก) ภาษาย่อยตามอายุ (ภาษาของเด็ก ภาษาของวัยรุ่น) เป็นต้น

ภาษาไทยแท้มีตัวสะกดตามมาตรา คำไทยแท้จะมีตัวสะกดตามมาตราและไม่มีก้ำกัณฑ์ คือ

แม่ กก ใช้ “ก” เป็นตัวสะกด เช่น นก

แม่ กต ใช้ “ด” เป็นตัวสะกด เช่น กัด

แม่ กบ ใช้ “บ” เป็นตัวสะกด เช่น สับ

แม่ เกย ใช้ “ย” เป็นตัวสะกด เช่น ยาย

แม่ กง ใช้ “ง” เป็นตัวสะกด เช่น นัง

แม่ กน ใช้ “น” เป็นตัวสะกด เช่น นอน

แม่ กม ใช้ “ม” เป็นตัวสะกด เช่น ลม

แม่ เกว ใช้ “ว” เป็นตัวสะกด เช่น ยาว

ภาษาไทยให้ความสำคัญกับการเรียงลำดับหน่วยต่างๆ ถ้าเรียงคำเปลี่ยนที่หรือสับที่กัน ความหมายจะเปลี่ยนไปหรือไม่สามารถใช้สื่อสารได้ เช่น คำว่า “เดินทาง” หมายถึง ไปสู่ที่ใดที่หนึ่งที่ไกลออกไป ในทางตรงกันข้าม คำว่า “ทางเดิน” นั้น หมายถึง ทางเท้า บาดวิถี เป็นต้น

นอกจากนี้ ในการเรียงลำดับส่วนต่างๆ ในประโยคภาษาไทยมีการเรียงลำดับแบบประธาน กริยา กรรม หรือ SVO เหมือนในโครงสร้างประโยคภาษาอังกฤษ ดังตัวอย่างประโยค

“แม่รักน้อง” มีการเรียงลำดับประธาน คือ “แม่” กริยา คือ “รัก” และกรรม คือ “น้อง”

ถ้าเรียงใหม่เป็น “แม่น้องรัก” โดยเรียงลำดับ ประธาน กรรม กริยา ก็จะได้ประโยคที่ผิดไวยากรณ์ของไทย หรือหากเรียงลำดับใหม่เป็น “น้องรักแม่” ความหมายของประโยคก็จะเปลี่ยนแปลงไป

ภาษาไทยคำเดียวกันแต่มีความหมายหลายอย่าง

ภาษาไทยนั้นเป็นภาษาคำโดด ถ้าคำอยู่ต่างที่หรือเปลี่ยนที่ไป ก็มีความหมายเปลี่ยนไป ความหมายจะขึ้นกับบริบทที่แวดล้อมอยู่ ดังเช่น เข้าวันนี้ฉันมีอารมณ์ขัน๑ เมื่อได้ยินไก่ขัน๒ ในขณะที่กำลังใช้ขัน๓ตักน้ำ

คำว่า “ขัน” ทั้ง ๓ คำ มีความหมายแตกต่างกัน

ขันคำที่ ๑ เป็นคำวิเศษณ์ขยายคำว่าอารมณ์ คือ นำหัวเราะ

ขันคำที่ ๒ เป็นคำกริยา คือ อาการร้องของไก่

ขันคำที่ ๓ เป็นคำนาม คือ ภาชนะตักหรือใส่น้ำ

ภาษาไทยมีเสียงวรรณยุกต์

เสียงวรรณยุกต์ คือ ระดับเสียงสูงต่ำ มีลักษณะเหมือนเสียงดนตรี เสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยมีทั้งหมด ๕ เสียง ได้แก่ เสียงสามัญ เสียงเอก เสียงโท เสียงตรี เสียงจัตวา โดยเสียงวรรณยุกต์ทำให้คำมีความหมายแตกต่างกันไป เช่น เสื่อ เสื่อ เสื่อ

เสียงจัตวา – เสื่อ หมายถึง น. ชื่อสัตว์เลื้อยลูกด้วยนม รูปร่างลักษณะคล้ายแมวแต่ตัวโตกว่ามาก เป็นสัตว์กินเนื้อ นิยยก่อนข้างดุร้าย หากินเวลากลางคืน

เสียงเอก – เสื่อ หมายถึง น. เครื่องสานชนิดหนึ่งสำหรับปูนั่งและนอน

เสียงโท – เสื่อ หมายถึง น. เครื่องสวมกายท่อนบน

คำขยายในภาษาไทยจะเรียงอยู่หลังคำที่ถูกขยายเสมอ ซึ่งต่างจากภาษาอังกฤษ ดังตัวอย่าง

ภาษาไทย

กระต่ายสีขาว

ภาษาอังกฤษ

white rabbit

ภาษาไทยเป็นภาษาที่มีลักษณนาม ลักษณนามเป็นคำนามชนิดหนึ่ง ที่ตามหลังคำนามชนิดอื่นเพื่อบอกลักษณะของคำนามนั้น โดยลักษณนามใช้ตามหลังจำนวนนับ เพื่อบอกให้รู้ลักษณะต่าง ๆ กันของนามนั้น

เช่น หนังสือ ๕ เล่ม ดินสอ ๑ แท่ง แหวน ๑ วง

ภาษาไทยมีระดับภาษา ระดับภาษา หมายถึง การเลือกใช้ภาษาให้เหมาะกับปัจจัยของการสื่อสาร อันได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ส่งสารกับผู้รับสาร ทั้งในประเด็นของสถานภาพและความใกล้ชิดสนิทสนม และกาลเทศะ ตัวอย่าง เช่น คำบุรุษสรรพนามในภาษาไทย ซึ่งแบ่งออกเป็น ๓ บุรุษ ดังนี้

บุรุษที่ ๑ แทนผู้พูด เช่น เรา ข้า กระผม ผม อาตมา ข้าพเจ้า หนู ดิฉัน ข้าพระพุทธเจ้า

บุรุษที่ ๒ แทนผู้ฟัง เช่น ตัวเอง เธอ คุณ ท่าน โยม ใต้เท้า ใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาท

บุรุษที่ ๓ แทนผู้ที่ถูกกล่าวถึง เช่น มัน แก ท่าน

พึงสังเกตว่า คำบุรุษสรรพนามในแต่ละบุรุษในภาษาไทย มีหลายคำด้วยกัน ทั้งนี้เพื่อเลือกใช้ให้เหมาะกับคู่สนทนา เวลา และสถานที่ที่สื่อสารกัน

ภาษาไทยมีการสร้างคำ การสร้างคำในภาษาไทยเป็นวิธีการเพิ่มจำนวนคำในภาษาไทย ด้วยภาษาไทยเป็นภาษาคำโดด (Isolating Language) ทำให้คำไทยแท้มีจำนวนจำกัด อีกทั้งคำพยางค์เดียวส่วนมากจะเป็นคำมูลหรือเป็นคำพื้นฐานที่ใช้มากในชีวิตประจำวัน เมื่อสังคมเจริญขึ้น จึงมีวิธีการสร้างคำขึ้นใช้ในภาษา เพื่อให้ภาษามีความหลากหลาย อีกทั้งในชีวิตประจำวันนั้นมีเทคโนโลยี สิ่งประดิษฐ์ แนวคิดใหม่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา การสร้างคำขึ้นมาใหม่นั้นก็เพื่อใช้เรียกสิ่งที่เกิดขึ้นใหม่เหล่านั้น ประกอบกับภาษาไทยเป็นภาษาที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลงรูปคำเพื่อให้เกิดคำใหม่ จึงต้องมีระบบการสร้างคำขึ้นใช้ ได้แก่ การประสมคำ การซ้ำคำ หรือการซ้อนคำ

ใบกิจกรรม

เรื่อง ทักษะภาษาไทยในชีวิตประจำวัน

๑. ให้ผู้เรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ ๓ คน และให้แต่ละกลุ่มจับสลากในหัวข้อที่ให้ ดังนี้
  ๑. ความสำคัญของภาษาไทย
  ๒. องค์ประกอบของภาษา
  ๓. ลักษณะสำคัญของภาษา
๒. ตัวแทนนักศึกษาแต่ละกลุ่ม ในหัวข้อที่ตนได้รับมอบหมายและนำเสนอหน้าชั้นเรียน

แผนการจัดการเรียนรู้
ภาคเรียนที่ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๖๗
ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอบ้านหมี่

๑. สัปดาห์ที่ ๑๙ วันที่ ..... เดือน..... พ.ศ. .... เวลา ๐๙.๐๐ - ๑๒.๐๐ น.

๒. วิชา เรียนรู้ภาษาไทยได้ประโยชน์ พท๐๓๐๑๐ จำนวน ๓ หน่วยกิต

๓. มาตรฐานการเรียนรู้

เข้าใจธรรมชาติของภาษาและหลักภาษาไทย การเปลี่ยนแปลงของภาษาและพลังของภาษา ภูมิปัญญาทางภาษา และรักษาภาษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติสามารถใช้ภาษาแสวงหาความรู้ เสริมสร้างลักษณะนิสัยบุคลิกภาพ และความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับวัฒนธรรม อาชีพ สังคม และชีวิตประจำวัน

๔. หน่วยการเรียนรู้/หัวเรื่อง หลักการอ่านเพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

๕. สาระสำคัญ

การอ่านเป็นพฤติกรรมการเรียนรู้อย่างหนึ่งของมนุษย์ ที่ใช้สายตาและสมองรับรู้ความหมาย รวมทั้งความเข้าใจจากสิ่งที่อ่าน หากมนุษย์ไม่มีการจดบันทึกเรื่องราวความเป็นมาของตนเอง อีกทั้งมนุษย์ไม่รู้จักความหมายของภาษาที่กลุ่มชนนั้น ๆ ใช้บันทึกโดยเฉพาะไม่รู้จักรากการอ่าน ย่อมทำให้มนุษย์ขาดการเรียนรู้ และความเข้าใจซึ่งกันและกัน ฉะนั้นการอ่านจึงเป็นความจำเป็นต่อชีวิต ของทุกคนในปัจจุบัน

๖. เนื้อหา

๑. ความสำคัญและประโยชน์ของการอ่าน
๒. การอ่านตีความ อ่านวิเคราะห์ อ่านเพื่อประเมินค่า และอ่านจับใจความสำคัญ
๓. หลักการอ่านในชีวิตประจำวัน
๔. การเลือกหนังสือในการอ่าน
๕. หลักการเลือกหนังสือที่ดี
๖. การสร้างนิสัยรักการอ่าน

๗. จุดประสงค์การเรียนรู้/ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

๑. ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ ความสำคัญของการอ่าน
๒. ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์และอธิบายประโยชน์ของการอ่านหนังสือ
๓. ผู้เรียนเห็นความสำคัญ เกิดความตระหนัก และมีส่วนร่วมในการการอ่านตีความ การอ่านวิเคราะห์ การอ่านเพื่อประเมินค่า การอ่านจับใจความสำคัญ
๔. ผู้เรียนสามารถอธิบายและหลักการอ่านในชีวิตประจำวันได้
๕. ผู้เรียนสามารถอธิบาย หลักการเลือกหนังสือที่ดีได้
๖. ผู้เรียนสามารถการสร้างนิสัยรักการอ่าน

๘. กระบวนการจัดการเรียนรู้และกิจกรรมเพิ่มเติม

ขั้นนำ

๑. ชี้แจงจุดประสงค์การเรียนรู้
๒. ครูถามนักศึกษาว่า นักศึกษาคิดว่าการอ่าน มีความสำคัญหรือไม่อย่างไรในชีวิตประจำวัน

ขั้นสอน

๑. ครูอธิบายเรื่องความสำคัญและประโยชน์ของการอ่าน การจับประเด็นสำคัญการอ่านตีความ อ่านวิเคราะห์ อ่านเพื่อประเมินค่า และอ่านจับใจความสำคัญ

๒. ครูอธิบายหลักการอ่านในชีวิตประจำวัน การเลือกหนังสือในการอ่าน พร้อมหลักการเลือกหนังสือที่ดี ที่ส่งเสริมการสร้างนิสัยรักการอ่าน

๓. ครูให้ผู้เรียนแบ่งกลุ่มและให้แต่ละกลุ่มจับสลากในหัวข้อต่อไปนี้

- การอ่านตีความ
- การอ่านวิเคราะห์
- การอ่านเพื่อประเมินค่า
- การอ่านจับใจความสำคัญ

๔. นักศึกษาร่วมกันอ่านและสรุปพร้อมส่งตัวแทนนักศึกษาแต่ละกลุ่ม นำเสนอหน้าชั้นเรียน

ขั้นสรุป

๑. ครูสรุปเนื้อหา พร้อมเปิดโอกาสผู้เรียนซักถาม และแลกเปลี่ยนความรู้

๒. ครูให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบกลางภาค เพื่อทบทวนเนื้อหาที่ได้จากการเรียนรู้ รายวิชาเรียนรู้ภาษาไทยได้ประโยชน์

๙. สื่อ/แหล่งเรียนรู้

๑. ใบความรู้
๒. หนังสือแบบเรียน

๑๐. ประเมินผล

วิธีการวัด

๑. สังเกตพฤติกรรมระหว่างการเรียนรู้และกิจกรรมกลุ่ม
๒. วัดความรู้จากการทำกิจกรรมในใบงาน

เครื่องมือ

๑. ใบงานกิจกรรมกลุ่ม
๒. ใบงาน

เอกสารเพิ่มเติมจากหนังสือเรียนวิชาเรียนรู้ภาษาไทยได้ประโยชน์ ม.ปลาย

คำชี้แจง : ให้นักศึกษาแสกน QR CODE เพื่อศึกษาความรู้เพิ่มเติม

เรียนรู้ภาษาไทย ๔

ใบความรู้

เรื่อง หลักการอ่านเพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

❖ ความหมายของการอ่าน

การอ่าน เป็นส่วนสำคัญในการรับรู้ข่าวสาร ทั้งที่เป็นความรู้เชิงข้อเท็จจริงต่างๆ หรือความรู้สึกนึกคิดของผู้อื่น จึงมีความสำคัญกับมนุษย์ในชีวิตประจำวันตลอดทุกช่วงชีวิต ซึ่งสามารถแบ่งเป็น ด้านต่างๆ ได้เป็น ด้านสมอง ด้านจิตใจ ด้านความรู้ ด้านภาษา และด้านบันเทิง

❖ ประโยชน์ของการอ่านหนังสือ

- ๑) ทำให้มีความรู้ในวิชาการด้านต่าง ๆ
- ๒) ทำให้รอบรู้ทันโลก ทันเหตุการณ์
- ๓) ทำให้ค้นหาคำตอบที่ต้องการได้
- ๔) ทำให้เกิดความเพลิดเพลิน
- ๕) ทำให้เกิดทักษะและพัฒนาการในการอ่าน
- ๖) ทำให้ชีวิตมีพัฒนาการเป็นชีวิตที่สมบูรณ์
- ๗) ทำให้เป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ดีและเสริมสร้างบุคลิกภาพ

❖ การอ่านตีความ

การอ่านตีความ หมายถึง การอ่านเพื่อให้เข้าใจความหมาย ความคิดสำคัญของเรื่อง ความรู้สึกและอารมณ์ สะท้อนใจจากบทประพันธ์ ซึ่งอาจเข้าใจได้มากน้อยลึกซึ้งเพียงใด ตรงกันกับผู้ประพันธ์หรือไม่ หรือผู้อ่านคนอื่น ๆ หรือไม่ ขึ้นอยู่กับความสามารถและประสบการณ์เดิมและความรู้สึกของผู้อ่านแต่ละคน การตีความของทุกคนอาจไม่ตรงกันเสมอไป โดยในกระบวนการอ่านเพื่อตีความนั้นผู้อ่านจะต้องใช้ความรู้ ความสามารถในการแปลความ จับใจความสำคัญ การสรุปความ รวมทั้งการเปรียบเทียบ ความสัมพันธ์ของข้อความ

ความสำคัญของการอ่านตีความ

๑. ช่วยให้อ่านเข้าใจเนื้อหาสาระของเรื่องที่อ่านได้หลายแง่มุม
๒. ช่วยให้เห็นคุณค่าของวรรณกรรมอันมีผลเกี่ยวโยงถึงคุณค่าของชีวิตและสิ่งแวดล้อม
๓. การอ่านตีความช่วยให้เกิดการฝึกคิด ฝึกไตร่ตรองเหตุผล เป็นผลให้อ่านมีความละเอียด ถี่ถ้วน และมีวิจารณ์ญาณในการอ่านมากยิ่งขึ้น
๔. การอ่านตีความเป็นเครื่องมือสำคัญในการเข้าถึงงานประพันธ์นั้น ๆ
๕. การอ่านตีความช่วยให้อ่านมีโลกทัศน์ที่กว้างไกล ลึกซึ้ง มีใจกว้างยอมรับความแตกต่างของมนุษย์ด้วยกันได้

ลักษณะของข้อเขียนที่ต้องใช้การอ่านแบบตีความ

๑. เป็นข้อเขียนที่ใช้คำที่มีความหมายโดยนัย หรือความหมายแฝง ซึ่งหมายถึงความหมายในเชิงเปรียบเทียบ หรือความหมายที่ชักนำความคิดให้เกี่ยวโยงไปถึงสิ่งอื่น
๒. เป็นข้อเขียนที่มีการเปรียบเทียบ หรือใช้โวหารเชิงเปรียบเทียบ
๓. เป็นข้อเขียนที่ใช้สัญลักษณ์ หมายถึงข้อเขียนที่ผู้เขียนกล่าวถึงสิ่งหนึ่งแทนอีกสิ่งหนึ่ง

ขั้นตอนของการอ่านตีความ

๑. สรุปรายงานเขียนนั้นด้วยการอ่านอย่างคร่าว ๆ ว่างานเขียนนั้นเกี่ยวกับเรื่องใด เป็นร้อยแก้ว หรือร้อยกรอง หรืองานเขียนประเภทใด
๒. อ่านอีกครั้งอย่างละเอียดเพื่อพิจารณาเนื้อหาว่ามีความสำคัญกล่าวถึงเรื่องใด
๓. วิเคราะห์ถ้อยคำ อาจมีบางคำที่มีความหมายเฉพาะ
๔. พิจารณารสของคำเพื่อประมวลหาแนวโน้มของผู้เขียน
๕. สรุปสาระที่ได้จากการตีความข้อเขียนนั้น ๆ

❖ **การอ่านวิเคราะห์**

การอ่านวิเคราะห์เป็นทักษะการอ่านในระดับที่สูงขึ้นกว่าการอ่านทั่ว ๆ ไป กล่าวคือ มิใช่เป็นเพียงการอ่านเพื่อความรู้และความเพลิดเพลินเท่านั้น แต่จะต้องมีการวิเคราะห์สิ่งที่ผู้เขียนได้เขียนในด้านต่าง ๆ ด้วยครุควรจัดให้นักเรียนได้ฝึกทักษะการอ่านวิเคราะห์อย่างจริงจัง เพื่อนำไปสู่การสร้างความรู้ ความคิด การตัดสินใจแก้ปัญหาและสร้างวิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิต

ความหมายการอ่านวิเคราะห์

การอ่านเชิงวิเคราะห์เป็นการอ่านหนังสือแต่ละเล่มอย่างละเอียดให้ได้ความครบถ้วนแล้วจึงแยกแยะให้ได้ว่าส่วนต่าง ๆ นั้นมีความหมายและความสำคัญอย่างไรบ้าง

การวิเคราะห์การอ่าน การวิเคราะห์การอ่านประกอบด้วย

๑. รูปแบบ
๒. กลวิธีในการประพันธ์
๓. เนื้อหาหรือเนื้อเรื่อง
๔. สำนวนภาษา

กระบวนการวิเคราะห์

๑. รูปแบบของงานประพันธ์ว่าใช้รูปแบบใด อาจเป็นนิทาน บทละคร นวนิยาย เรื่องสั้น บทร้อยกรองหรือบทความจากหนังสือพิมพ์
๒. แยกเนื้อเรื่องออกเป็นส่วนๆ ให้เห็นว่าใครทำอะไร ที่ไหน อย่างไร เมื่อไร
๓. แยกพิจารณาแต่ละส่วนให้ละเอียดลงไปว่าประกอบกันอย่างไร หรือประกอบด้วยอะไรบ้าง
๔. พิจารณาให้เห็นว่าผู้เขียนให้กลวิธีเสนอเรื่องอย่างไร

การอ่านเชิงวิเคราะห์ในชั้นต่าง ๆ

๑. **การอ่านวิเคราะห์คำ** เป็นการอ่านเพื่อให้ผู้อ่านแยกแยะถ้อยคำในวลี ประโยค หรือข้อความต่าง ๆ โดยสามารถบอกได้ว่า คำใดใช้อย่างไร ใช้อย่างไร ใช้ผิดความหมาย ผิดหน้าที่ไม่เหมาะสม ไม่ชัดเจนอย่างไรควรจะต้องหาทางแก้ไข ปรับปรุงอย่างไร เป็นต้น เช่น

๑. อย่าเอาไปใช้ทับกระดาษ
๒. ที่นี้รับอวดพระ
๓. เขาท่องเที่ยวไปทั่วพิภพ
๔. เจ้าอาวาสวัดนี้มีมรณกรรมเสียแล้ว

๒. **การอ่านวิเคราะห์ประโยค** เป็นการอ่านเพื่อแยกแยะประโยคต่าง ๆ ว่าเป็นประโยคที่ถูกต้องชัดเจนหรือไม่ ใช้ประโยคผิดไปจาก แบบแผนของภาษาอย่างไร

๓. **การอ่านวิเคราะห์ทัศนะของผู้แต่ง** ผู้อ่านต้องพิจารณาไตร่ตรองให้รอบคอบว่าผู้เขียนเสนอทัศนะมีน้ำหนักเหตุผลประกอบข้อเท็จจริงน่าเชื่อถือเพียงใด เป็นคนมองโลกในแง่ใด เป็นต้น

๔. **การอ่านวิเคราะห์รส** การอ่านอย่างพิจารณาถึงความซาบซึ้งประทับใจที่ได้จากการอ่านวิธีการที่จะทำให้เกิดเข้าถึงรสอย่างลึกซึ้ง คือการวิเคราะห์รสของเสียงและรสของภาพ

๕. **การอ่านเพื่อวิเคราะห์ขอบเขตของปัญหาและการตีความเนื้อหาของข้อความ** การอ่านเชิงวิเคราะห์ ยังมีส่วนที่ต้องพิจารณา คือ การวิเคราะห์ขอบเขตของปัญหา และการตีความเนื้อหาของหนังสือ

❖ **การอ่านเพื่อประเมินค่า**

การอ่านเพื่อการประเมินค่า เป็นการอ่านโดยใช้กลวิธีการคิดและตัดสินใจบนพื้นฐานของการอ่านวิเคราะห์ โดยผู้อ่านสามารถอธิบายข้อดี และข้อบกพร่องของงานเขียนในแง่มุมต่าง ๆ ได้ เช่น ด้านเนื้อเรื่อง ด้านความคิดเห็น ด้านกลวิธีการแต่ง เป็นต้น ให้ผู้อื่นเข้าใจได้ แล้วต้องวินิจฉัยได้ว่างานนั้นเขียนดีหรือไม่ดี

การพัฒนาทักษะการอ่านเพื่อการประเมินค่า

๑. พัฒนาทักษะการอ่านจับใจความ อ่านตีความ และอ่านวิเคราะห์
๒. กำหนดหลักการประเมินค่างานประพันธ์ ให้เหมาะสมกับประเภทและรูปแบบของงานประพันธ์
๓. ประเมินค่างานประพันธ์ตามหลักการที่กำหนด
๔. เรียบเรียงผลการประเมิน แล้วนำเสนอผ่านการพูดหรือการเขียน

หลักการอ่านประเมินค่างานเขียนมี ๔ ประเด็น ดังนี้

๑. การพิจารณาส่วนประกอบและเนื้อหา
๒. การพิจารณาถ้อยคำภาษา
๓. การพิจารณากลวิธีการดำเนินเรื่อง
๔. การพิจารณาคูณค่าของงานเขียน

❖ การอ่านจับใจความสำคัญ

การค้นหาสาระสำคัญของเรื่องหรือของหนังสือที่อ่าน ส่วนนั้นคือข้อความที่มีสาระครอบคลุมข้อความอื่นๆ ในย่อหน้านั้นหรือเนื้อเรื่องทั้งหมด ข้อความตอนหนึ่งหรือเรื่องหนึ่งจะมีใจความสำคัญที่สุดเพียงหนึ่งเดียว ซึ่งใจความสำคัญก็คือสิ่งที่ป็นสาระสำคัญของเรื่องนั่นเอง

ข้อควรปฏิบัติในการอ่านจับใจความสำคัญ

๑. อ่านผ่าน ๆ โดยตลอด เพื่อให้รู้ว่าเรื่องที่อ่านเป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร มีใคร ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร เมื่อไร
๒. อ่านให้รายละเอียดอีกครั้งหนึ่ง เพื่อทำความเข้าใจเรื่องที่อ่าน
๓. เขียนเรียบเรียงใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านด้วยสำนวนภาษาของตนเอง
๔. อ่านทบทวนเพื่อตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้งหนึ่ง

❖ การสร้างนิสัยรักการอ่าน

นิสัยรักการอ่านเป็นสิ่งที่จะต้องปลูกฝังและบ่มเพาะ มีวิธีปฏิบัติหลายวิธีเพื่อการอ่านหนังสือ ในช่วงแรก เราควรมีความตั้งใจที่อยากปรับเปลี่ยน ปรับประยุกต์วิธีการที่เหมาะสมสำหรับตนเอง และเริ่มจากหนังสือที่ตนเองมีความสนใจ การนิสัยให้รักการอ่านได้จากวิธีต่อไปนี้

๑. กำหนดเป้าหมาย ช่วยให้เรามีทิศทางที่ชัดเจน เช่น ภายในหนึ่งเดือนจะอ่านหนังสือให้จบหนึ่งเล่ม
๒. สร้างรายการหนังสือในแต่ละเดือน เลือกหนังสือที่คุณอยากอ่านมาจัดตารางในแต่ละเดือน จากเป้าหมายระยะสั้น เพื่อให้ไปถึงเป้าหมายทำให้การอ่านสนุกมากขึ้น
๓. อ่านหนังสือเฉลี่ยวันละประมาณ ๒๐-๓๐ หน้า การสร้างพฤติกรรมหรือนิสัยอย่างสม่ำเสมอและทำซ้ำ กระบวนการนี้ช่วยให้คุณมีเป้าหมายประจำวัน
๔. กำหนดช่วงเวลาในการอ่าน กำหนดช่วงเวลาการอ่านที่แน่นอนในแต่ละวัน เช่น ก่อนนอน หรือระหว่างพักกลางวัน เป็นต้น โดยใช้เวลาประมาณ ๒๐-๓๐ นาที จะทำให้อ่านหนังสือได้นานขึ้นโดยไม่รู้ตัว
๕. เข้าร่วมคลับของคนที่ชอบอ่านหนังสือ การพบปะกับกลุ่มหรือคลับที่สนใจการอ่าน หรือแบ่งปันเรื่องราวจากหนังสือที่คุณอ่านให้กับเพื่อน ๆ ในกลุ่ม การกระทำเหล่านี้ช่วยสร้างแรงบันดาลใจให้คุณอยากสร้างพฤติกรรมอ่านอย่างต่อเนื่อง และมีโอกาสได้พบกับมุมมองใหม่ ๆ

ใบกิจกรรม

เรื่อง หลักการอ่านเพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

๑. ให้ผู้เรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ ๓ คน และให้แต่ละกลุ่มจับสลากในหัวข้อที่ให้ ดังนี้
  - การอ่านตีความ
  - การอ่านวิเคราะห์
  - การอ่านเพื่อประเมินค่า
  - การอ่านจับใจความสำคัญ
๒. ตัวแทนนักศึกษาแต่ละกลุ่ม ในหัวข้อที่ตนได้รับมอบหมายและนำเสนอหน้าชั้นเรียน

บันทึกหลังการจัดการเรียนรู้
ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอบ้านหมี่ อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี

สัปดาห์ที่.....วัน.....เดือน.....ปี.....ระดับ.....
วิชาที่สอน..... เรื่อง.....

- เนื้อหา/สาระที่สอน

.....
.....

- กิจกรรมการเรียนการสอน

.....
.....
.....

- สภาพปัญหา/อุปสรรค การเรียนการสอน

.....
.....

- แนวทาง/วิธีแก้ปัญหา

.....
.....

ลงชื่อ

(.....)

ตำแหน่ง ครู กศน.ตำบล

ความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะของผู้บริหาร

.....
.....

ลงชื่อ

(นางสาวเกศินี ศรีสาธ)

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการ สกร.ระดับอำเภอบ้านหมี่

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

นางสาวเกศินี ศรีสาธ
นางสาวนิภาพร เชื้อพราหมณ์

ผู้อำนวยการ สกร.ระดับอำเภอบ้านหมี่
ครูวิทย์ฐานะชำนาญการพิเศษ สกร.ระดับอำเภอบ้านหมี่

ผู้จัดทำ

นายสุรสิทธิ์ คำนึ่งผล
นางสาวอำพาพร ดวงจันทร์
นายธัมพิสิฐ ศรีโสภา
นางสาวณัฐฐาศิริ ทองลุ่ม
นางสาวชนมณีกานต์ โภคา
นางสาวณัตติดา วีระชัย
นางรัชกร สมัครการ
นางอารีย์ แตนขุนทด
นางสาวเกษรา ไชยจักร

ครู ศกร.ระดับตำบลบ้านชี
ครู ศกร.ระดับตำบลสายห้วยแก้ว
ครู ศกร.ระดับตำบลโพนทอง
ครู ศกร.ระดับตำบลหนองทรายขาว
ครู ศกร.ระดับตำบลดอนดึง
ครู ศกร.ระดับตำบลขอนแก่นม่วง
ครู ศกร.ระดับตำบลหนองเมือง
ครู ศกร.ระดับตำบลหนองกระเปียน
ครู ศกร.ระดับตำบลมหาสอน

ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอบ้านหมี่
สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดลพบุรี
กรมส่งเสริมการเรียนรู้
กระทรวงศึกษาธิการ